

Tisdagen den 8 december

Kl. 13.00–15.49
18.00–19.07

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 17 november justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:171

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:171 Kvinnors roll i konfliktlösning och fredsarbete

av Alexandra Anstrell (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 december 2020.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 24 november 2020

Utrikesdepartementet

Ann Linde (S)

Enligt uppdrag

Anna Hammargren

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:213

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:213 Målet om EU:s lägsta arbetslöshet

av Jan Ericson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 december 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2020

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:216 Tillståndsprövningen gällande Kallak och Laver

av Lars Hjalmered (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 december 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 december 2020

Näringsdepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2020/21:3782 och 3784 till näringsutskottet

EU-dokument

COM(2020) 767 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 22 februari 2021*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Finansutskottets betänkande

2020/21:FiU37 Ändringar i regelverket om kapitaltäckning

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkanden

2020/21:UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

2020/21:UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

2020/21:UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Försvarsutskottets betänkande

2020/21:FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Justitieutskottets betänkande

2020/21:JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

§ 5 Svar på interpellationerna 2020/21:182 och 204 om taxonomi

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet PER BOLUND (MP):
Fru talman! Edward Riedl har frågat mig

1. om jag har uppfattningen att naturgas är mer grönt och miljövänligt än vattenkraft eller om jag kan redogöra för hur jag verkar för att man ska rangordna energislagen efter miljömässig hållbarhet
2. om det har varit en medveten strategi från min och regeringens sida att svensk vattenkraft ska klassas som mindre miljömässigt hållbar eller hur jag motiverar mitt handlande i fråga om EU:s nya taxonomi.

Jessica Rosencrantz har frågat mig om jag kommer att verka för att regeringen röstar nej till EU-kommissionens förslag ifall den fossilfria elproduktionen och bioenergin inte klassificeras som hållbara i taxonomiförordningen.

Jag besvarar de tre frågorna gemensamt.

Svaret på Edward Riedls första fråga är nej. Jag anser självklart inte att naturgas är mer grönt eller miljövänligt än vattenkraft.

Det som kommissionen nu försöker göra är i sig en stor utmaning. Det handlar om att ange tekniska kriterier för när en aktivitet kan anses hållbar utifrån ett klimatperspektiv och samtidigt inte har väsentligt negativ inverkan på andra miljömål. Taxonomin kommer till att börja med att vara binär, det vill säga att en aktivitet klassas som antingen grön eller inte grön. Elproduktion med hjälp av vattenkraft och naturgas kan båda bli taxonomigröna aktiviteter, men det är betydligt svårare för elproduktion med hjälp av naturgas att nå dit.

Vad avser Edward Riedls andra fråga ställer jag mig lite frågande till vilket handlande som avses. Regeringen har under lång tid agerat för att hållbarhetsfrågor ska få en central roll i de finansiella marknadernas utveckling. Det är sedan många år också ett av riksdagens beslutade mål för politikområdet. Sverige har dessutom varit ett av de mest pådrivande länderna i att så även ska vara fallet inom EU. Regeringen har därmed också stöttat arbetet med att utarbeta en europeisk taxonomi. Processen att fastställa de tekniska urvalskriterierna är dock kommissionens ansvar. Det har varit en lång process där kommissionen nu är i slutfasen. Regeringen avser givetvis att skicka in synpunkter såväl via den öppna konsultation som nu pågår som i den kommitté där medlemsstaterna är representerade.

Jessica Rosencrantz fråga är för tidigt väckt. Det finns nämligen fortfarande stora möjligheter att påverka utformningen av de tekniska kriterierna innan beslut tas. Regeringskansliet analyserar fortfarande kommissionens förslag. Men min utgångspunkt är att agera sakligt för förändring i linje med svenska intressen och ståndpunkter på samma sätt som Sverige tidigare i förhandlingarna har agerat framgångsrikt.

En omställning till en hållbar utveckling är absolut nödvändig. Det är regeringens övertygelse. Regeringen kommer att fortsätta agera om kommissionen gör ställningstaganden som kan ifrågasättas utifrån de ramar som förordningen anger eller om kommissionen gör andra tolkningar än vad medlemsstaterna avsåg med taxonomiförordningen, till exempel om taxonomin riskerar att vara kontraproduktiv i arbetet med att ställa om samhället mot en hållbar utveckling.

Då interpellanterna anmält att de var förhindrade att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Lars Hjälmered och Jan Ericson i stället fick ta emot statsrådets interpellationssvar.

Anf. 2 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag tackar för möjligheten att ha en debatt om den viktiga frågan om taxonomi.

Det vi diskuterar, fru talman, är ett slags klassning av företag och verksamheter – om de ska anses vara hållbara eller inte hållbara. På det sättet kan finansieringsmöjligheterna påverkas; det kan bli dyrare för något som anses icke hållbart.

Det vi pratar mycket om nu, både i den svenska riksdagen och i samhällsdebatten i stort, är det svenska el- och energisystemet: Ska kärnkraft, vattenkraft, biomassa och annat anses vara hållbart eller inte? Beroende på resultatet kan det påverka inte bara ett energiföretags verksamhet utan naturligtvis också dess kunder. Om till exempel ett fastighetsbolag väljer att handla upp vattenkraftsel och den av EU-kommissionen, stödd av den svenska regeringen, anses som icke hållbar kan även fastighetsbolagets verksamhet påverkas. Bolaget kan få dyrare belåning och sämre möjligheter, och det är likadant för annan företagsamhet i Sverige.

Jag ska vara tydlig med att Moderaterna inte har något att invända mot ambitionen att jobba med tillväxt och omställning, klassificering och hållbarhet. För oss är den långsiktiga visionen att kombinera en fortsatt tydlig, kraftfull ekonomisk utveckling med en grön omställning. Det är därför vi talar mycket om hur oroande det är med de elkriser vi har i landet och om vikten av att ställa om inte minst industrin och transportsektorn.

Det som är uppe till diskussion nu, i valda delar, är dock hur man ska klassa el och energi när man här och nu har förslag på bordet som rör vattenkraft och biomassa – och längre fram sådant som rör kärnkraft och andra delar av energisystemet. Det är inte bara Moderaterna som är oroade, utan även andra, brett i samhället, känner en oro över det som nu ligger på bordet. Ett exempel är skogsägarna i Sverige, som uttrycker en djup oro över vad som nu ligger på bordet gällande biomassan och att skogsbruket i Sverige kan klassas som ohållbart trots att det annars brukar omhuldas som ett grönt guld. Fastighetsägarna är en annan organisation som uttrycker samma sak.

I grunden här ligger att Sverige har EU:s renaste elsystem, fru talman. Det är EU:s renaste. Jag kollade i går eftermiddag, och då var utsläppen 42 gram för varje producerad kilowattimme i Sverige. I Belgien var det 333 gram, och i Polen var det 546. Samtidigt var över 90 procent av den svenska elproduktionen i går eftermiddag fossilfri, medan bara en tredjedel var det i Belgien och i Polen. Och sedan har vi det vi nu diskuterar. Vi har alltså en grund i Sverige, historiskt av kärnkraft och vattenkraft och de

senaste decennierna av en framväxande kraftvärme och vindkraft, som har gett rimliga priser och en leveranssäkerhet med historiskt låga utsläpp – inte minst om man jämför med kontinenten, där mycket av detta äventyras.

Jag har tre frågor till statsrådet.

Den första gäller att det har skett en överläggning i riksdagen där riksdagen har krävt att man från regeringens sida ska stå för en teknikneutral lösning. Nu kan vi konstatera att man på förhand lyfte bort solkraft och vindkraft, och då är det inte teknikneutralt. Därför undrar jag hur statsrådet ser på frågan om han fullföljt mandatet.

Den andra frågan gäller att det hölls ett så kallat expertgruppsmöte i Bryssel den 25 november, fru talman. Där framförde statsrådet Bolunds representant en teknisk synpunkt om skog, men däremot framfördes inga som helst synpunkter för att värna den svenska vattenkraften eller biomasen. Jag undrar varför statsrådet Bolund gav instruktionen till tjänstemannen att driva den linjen i Bryssel.

Sist och slutligen, fru talman: Torsdagen den 10 december hålls nästa expertgruppsmöte. Hur ser mandatet ut? Är statsrådet beredd att offentliggöra detta för riksdag, media och allmänhet, så att vi vet vilken linje han och regeringen driver i Bryssel?

Anf. 3 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag tar emot svaret för Edward Riedls räkning. I sin interpellation ställer han en väldigt befogad fråga om en konkret bransch – vattenkraften – kopplat till naturgasen.

Bara detta att vattenkraften kan behandlas som mindre hållbar än naturgas visar hur märkligt förslaget från EU är. Men det är inte bara vattenkraften som berörs, utan vi har fått ganska många skrivningar från olika branscher de senaste veckorna. Jag kan nämna skogsindustrin, it-sektorn, fordonsindustrin, fastighetssektorn, biobränsleproducenterna, avfallsförbränningsnäringen, kärnkraften, gruvindustrin och stålverken. Det är bara några av de branscher som skulle drabbas av detta taxonomiförslag.

Jag blir också väldigt bekymrad över inställningen från regeringens sida, senast i dag i finansutskottet, när statssekreterare Ulf Holm var där med sina opolitiska tjänstemän. Bland annat återupprepades detta med frivillighet – det här är inte tvingande, utan varje företag gör som man vill. Ja, det gör man, men precis som Lars Hjalmered visat här är själva tanken med detta att det ska vandra nedåt i näringskedjan. Det hamnar i slutänden på den lille skogsägaren ute i skogen, den lilla enskilda firman med egen skog. Om man inte uppfyller alla dessa krav kommer inget sågverk att vilja köpa virket för att i sin tur leverera till någon annan som är certifierad. Detta drabbar alltid den sista, minsta näringsidkaren, längst ned i näringskedjan.

Jag blev också lite bekymrad när jag hörde både Ulf Holm och hans tjänstemän säga att detta skulle vara en stor fördel för Sverige. Det sa man alltså som avslutning i finansutskottet, efter att hela utskottet uttryckt sin stora oro för hur detta ska påverka det svenska näringslivet. Då får vi svaret från tjänstemännen: Detta är jättebra för Sverige. Det gör mig väldigt orolig om detta är något som genomsyrar departementets och Regeringskansliets inställning i denna fråga när man åker ned till Bryssel – det här är jättebra för Sverige, och vi tar det rakt av. Det är den känslan man får.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Hela tanken att med ett majoritetsbeslut i Bryssel låta en del länder straffa ut andra länders näringsverksamhet är i grunden orimlig. Då är det väldigt viktigt att man har en regering som verkligen är aktiv och engagerad i denna fråga och tar den på allvar. Där känner jag en väldigt stor oro; det gör vi från moderat sida.

Jag återkommer med mer om taxonomi i min egen interpellation sedan, men jag skulle nu vilja fråga statsrådet om han anser att regeringen verkligen har gjort allt man kan i denna fråga och om man har engagerat sig tillräckligt långs vägen. Delar statsrådet statssekreterare Ulf Holms och hans tjänstemäns inställning att detta i grunden är jättebra för Sverige? Ulf Holms egna tjänstemän verkar väldigt nöjda med detta förslag. Om man är så nöjd med förslaget är det svårt att se att regeringen skulle sätta någon kraft och energi bakom att försöka förändra det. Vi kan börja debatten där.

Anf. 4 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar för inläggen i debatten. Låt oss börja med att konstatera något som vi ändå borde kunna vara överens om: Detta är kommissionens förslag. Det är de som har hållit i pennan och författat förslaget till taxonomi. Regeringen är nu i en konsultationsfas, det vill säga kommissionen har hört av sig till alla regeringar och även alla andra intressenter i EU för att dessa ska kunna komma med synpunkter och påverka förslaget.

Jag blir genuint orolig av Moderaternas uppgivna inställning. Man låter som att detta redan är avgjort och det redan är bestämt hur taxonomin ska utformas. Från regeringens sida är vi inte uppgivna på det sättet. Jag beklagar om oppositionen redan nu har intagit den inställningen. Det tror jag inte leder arbetet framåt på det sätt som behövs.

Det är väldigt viktigt att vi, som vi har gjort under hela den här resans gång, fortsätter att komma in med Sveriges synpunkter. Det har vi också gjort under ganska lång tid när taxonomin varit under framtagande. Vi har också hela tiden haft täta kontakter med riksdagen och oppositionen. De mandat som Sverige för fram under förhandlingar i EU har självklart diskuterats med oppositionen och hela riksdagen.

Jag vill poängtera att detta nu befinner sig i en konsultationsfas. Det finns möjlighet för alla som har uppfattningar om taxonomin, förslagen och de tekniska regleringarna att nu sammanfatta sina synpunkter och komma in med dem till kommissionen. På så sätt kan man göra sin röst hörd och påverka detta beslut i den riktning man tycker behövs.

Vi har som sagt haft en ganska lång process, och under den processens gång har vi haft en förankring inte bara med riksdagen utan även med många andra aktörer. Vi har en referensgrupp med över 100 olika deltagare, som vi hela tiden diskuterar taxonomin med och som vi också får tillbaka synpunkter från. Detta är såklart synpunkter som vi sedan bakar in i den respons som regeringen ger till kommissionen.

Det höga tonläge som redan märks i denna debatt kan ifrågasättas utifrån det perspektivet. Det tonläget kanske skulle sparas till kommunikation gentemot kommissionen för att påverka det förslag som den nu har på bordet och som vi har möjlighet att påverka framåt.

Självklart har regeringen mandat som vi har diskuterat oss fram till med riksdagen. Det finns ingen tvekan om att regeringen har fört fram de mandaten; det är precis det som är avsikten med de mandat som riksdagen

ställer sig bakom. De mandatet har också påverkat kommissionens förslag. Det finns till exempel tydliga skrivningar om teknikneutralitet i det förslag som ligger nu.

Däremot är det kanske att vara lite väl snabb att hoppa till att enda sättet att följa ett mandat är att det får precis det avtryck som Moderaterna själva önskar i det slutgiltiga förslaget, som självklart är framtaget med många olika länders inspel och synpunkter. Riksdagen kan inte ge regeringen ett mandat som med hundra procentig säkerhet kommer att genomföras i de EU-dokument som kommer fram, på exakt det sätt som Moderaterna förväntat sig. Moderaterna känner väl vid det här laget till att EU-systemet bygger på att man för fram sina länders åsikter och det sedan blir ett förslag som balanserar dessa olika åsikter mot varandra. Så ser det självklart ut även i detta fall.

Jag tycker kanske inte att Edward Riedls känsla är talande när det gäller sanningen. Regeringen har varit aktiv genom hela denna process, och vi har fört fram väldigt tydliga ståndpunkter. De har också förändrat detta förslag i positiv riktning, sett ur Sveriges synvinkel. Det finns fortfarande delar kvar som vi behöver påverka, och regeringens inställning är att vi ska påverka dem. Vi har inte gett upp, och jag hoppas att Moderaterna inte har gjort det heller.

Anf. 5 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Min ambition framåt är att vi för Sverige ska se en tydlig och kraftfull ekonomisk utveckling och att vi kombinerar detta med en långsiktig grön omställning till hållbarhet. Jag är övertygad om att detta kommer att kräva mycket, bland annat att vi behöver använda väsentligt mer elektricitet i Sverige för att ställa om inte minst industri och transporter. Då behöver vi egentligen nyttja alla fossilfria kraftslag vi har i Sverige: kärnkraften, vattenkraften, vindkraften och allt det andra.

Statsrådet tycker att det är dystopiskt. Jag kan ärligt säga att jag är oroad över det som nu ligger på bordet. Jag är också oroad över statsrådets och regeringens rätt slapphänta inställning till ett sådant förslag, som är väldigt långtgående. Allvarligt talat – det vi nu diskuterar kan i praktiken innebära att all svensk vattenkraft och biomassa kan klassas som icke hållbar. Det är egentligen det vi talar om, och det får väldigt långtgående effekter.

Fru talman! I en intervju den 19 november säger statsrådet Bolund att Sverige har tagit en aktiv roll i förhandlingarna för att påverka utformningen. Jag undrar på vilket sätt statsrådet anser att man har tagit den rollen och kan påverka med framgång för att faktiskt värna svenska intressen.

Statsrådet är också inne på mandatgivningen mellan riksdag och regering. I våras, tror jag att det var, formade Centerpartiet, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Moderaterna en majoritet och gav ett mandat till Bolund och övriga regeringen att rösta nej till den förordning som ligger i botten för detta – helt enkelt för att våra fyra partier samlat hade synpunkter och inte delade uppfattningen om det hållbara skogsbruket. Detta är kritik som bland annat vi i Moderaterna nu tydligt följer upp.

Detta är inte något som bara vi säger, utan skogsindustrierna är väldigt tydliga när de i sin sammanfattning pekar på hur detta kan äventyra mycket av den svenska skogsindustrin, som, säger de själva, baserar sin produktion på i princip fossilfria processer. De kan då klassas som icke hållbara.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Skogsindustrin säger vidare: Däremot innebär kommissionens förslag att företag som använder fossila råvaror kan få verksamheten klassad som hållbar genom att blanda in en mindre andel förnybar råvara.

Detta sammanfattar en del av knepigheterna från kommissionens sida, som gör att inte bara Moderaterna utan breda intressen i samhället reagerar på detta.

Det för mig, fru talman, in på de tre frågor som jag lyfte i mitt första anförande och som jag gärna upprepar. Det har skett en överläggning i riksdagen, där det blev tydligt att teknikneutralitet är det som regeringen har att hålla sig till som en ledstång i detta arbete. Jag skickade en skriftlig fråga till ministern för bara en vecka sedan, och då sa ministern: ”Vi har i dessa förhandlingar fått gehör för flera, för Sverige, viktiga frågor, så som en hög miljöambition, teknikneutralitet, förutsägbara regler för förnybar elproduktion”. Samtidigt ser vi att detta lagförslag i grunden inte är teknikneutralt. Jag undrar vilken grund statsrådet har för sitt påstående.

Sedan, fru talman, vill jag återkomma till expertgruppsmötet den 25 november, då statsrådet Bolunds representant vid ett möte – det var väl inte i Bryssel utan i ett webinarium, tänker jag – hade en synpunkt på ett kriterium om skogen men i övrigt över huvud taget inte tog till orda och talade för den svenska vattenkraften och den svenska biomassan. Jag upprepar min fråga: Varför gav statsrådet tjänstemannen mandat att driva den linjen i Bryssel?

För det tredje är det ett expertgruppsmöte på torsdag den 10 december, Nobeldagen. Jag ställer mig frågan hur mandatet i Bryssel ser ut denna gång. Är statsrådet beredd att offentliggöra detta för riksdag, medier och allmänhet, så att fastighetsägare, energibolag och andra i detalj vet vilken linje man tänker driva i Bryssel på torsdag?

I detta anförande instämde Mats Nordberg (SD.)

Anf. 6 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag konstaterar att både statsrådet och statssekreteraren – statssekreteraren var i finansutskottet tidigare i dag – väldigt tydligt markerar att detta minsann inte är regeringens utan kommissionens fråga. Då blir jag också lite bekymrad.

Under alliansåren, när vi hade viktiga och svåra EU-frågor, gick vår regering i spetsen för att försöka få gehör för svenska ståndpunkter i Bryssel. Det är faktiskt regeringen som styr Sverige, och det är regeringen som företräder Sverige och svenska intressen. Man kan inte säga att detta bara är kommissionens förslag, utan man måste ju påverka under tiden. Frågan är hur vi hamnade här över huvud taget.

Det är klart att tonläget är högt. När man tar del av alla förtvivlade och oroliga skrivelser från olika branscher i Sverige och hör hur de ser på detta och hur det skulle kunna påverka deras näringar, när man inser vilket hårt slag detta kan bli mot den svenska energiförsörjningen och när man inser hur hårt detta kan slå mot svenska jobb och svensk samhällsekonomi blir man faktiskt orolig. Då höjer man tonläget, och det är ganska naturligt, tycker jag.

Det här är en oerhört allvarlig fråga. Som jag sa till en kollega förut: Jag har suttit i riksdagen i 14 år nu, och jag tror aldrig att jag har varit med om en fråga som kan få så enormt stora konsekvenser för så stor del av det

svenska näringslivet samtidigt. Den här frågan måste man ta på största allvar.

När det förra beslutet togs, som Lars Hjärmered och även statsrådet nämnde, var Sverige det enda land som röstade nej. Det var tack vare att vi då var ett antal partier som drev igenom att regeringen skulle ha den ståndpunkten. Då var vi ensamma om detta i Bryssel. Det var några länder som avstod – jag tror att det var fyra stycken – men det var bara Sverige som röstade nej. Det var naturligtvis just där som regeringen skulle ha arbetat stenhårt för att bygga allianser.

Nu är klockan fem i tolv. Hade en majoritet då sagt nej till den här förordningen hade det inte blivit något av det hela. Men det gjorde man inte.

Då är frågan: Hur tänker statsrådet nu vända detta? Klockan är som sagt fem i tolv. Den 18 december är sista dagen för att komma in med synpunkter på detta, och vi har nu fått mycket kort tid på oss att reagera på detta, och detsamma gäller branscherna. Då får vi det lite raljanta svaret att vem som helst ju kan skicka in synpunkter till EU-kommissionen! Det är ju inte så det fungerar. Det är regeringen som måste göra detta. Det är regeringen som har mandatet, kraften och den politiska makten bakom sig att faktiskt påverka förslaget.

Därför vill jag upprepa Lars Hjärmereds fråga: Vad har regeringen nu för agenda, och vad har man för mandat till dem som ska förhandla och ta diskussionen nu på torsdag? Det är vi alla väldigt intresserade av.

Anf. 7 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är tydligt att det är angeläget att vi nu försöker påverka det här förslaget. Det har jag varit väldigt tydlig med också i mitt anförande och hela tiden i kommunikationen. Det finns delar i detta som regeringen anser att vi behöver justera, och det kommer vi också att arbeta aktivt för att göra. Det har inte rått någon tvekan om det över huvud taget. Jag hoppas att det också har framgått för herrarna i den här debatten. Det verkar nämligen som om man inte riktigt vill lyssna på det örat.

Om man berömmar sig av att det var ett så bra steg att en majoritet i riksdagen med bland andra Moderaterna bestämde att Sverige skulle rösta nej till taxonomin kan man fråga sig: Om det nu var ett så effektivt verktyg att använda, varför har förslaget då inte blivit bättre av det? Det var ju faktiskt majoriteten i riksdagen som bestämde att vi skulle rösta nej. Länder som Polen och Ungern avstod från att rösta.

Jag vill hävda att den linje som regeringen har intagit och som handlar om att hela tiden gå in i diskussion med kommissionen, föra fram Sveriges linje och föra diskussion om sakfrågorna är den konstruktiva vägen att gå. Där har vi som sagt också lyckats få igenom förändringar som har lett i rätt riktning.

Den beskrivning som görs av Sveriges agerande tycker jag är ganska stötande. Det antyds till exempel att vi inte skulle föra fram de mandat som vi har förankrat i riksdagen. Det är fullständigt felaktigt. Det skulle ju vara tjänstefel om det hade skett, men det har inte skett. Det kan ni alltså slå ur hågen med en gång.

Det är viktigt att vi har en taxonomi på EU-nivå och att vi får en drivkraft för att investeringar som görs på EU-nivå ska riktas mot det som är hållbart, inte minst för att energisystem och andra system i resten av EU

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

också ska ställas om i riktning mot det som Sverige nu var på väg att göra. Vi har ju ställt om genom att vi hela tiden har varit otroligt aktiva och drivit på för hållbara investeringar. Det behöver också Ungern, Polen och andra länder nu göra för att vi tillsammans på EU-nivå ska kunna uppfylla de målsättningar som vi gemensamt har ställt oss bakom.

Jag tycker att det är farligt att göra som Lars Hjälmered och lyfta fram ett enskilt möte och ett enskilt inlägg från Sverige i den långa diskussion om taxonomin som har varit och säga att det är Sveriges hela standpunkt i de här frågorna. En sådan syn på Sveriges agerande är fullständigt felaktig. Vi har inte nöjt oss med att föra fram våra synpunkter vid ett enda möte vid en enskild tidpunkt, utan vi har gjort det konsekvent under hela resans gång.

Vi har också fått igenom förändringar, till exempel att det ska gälla alla finansiella produkter och inte bara några – alltså inte bara de som är mest miljömässigt inriktade. När det gäller bioenergi har vi fått en referens till att det ska vara i linje med förnybarhetsdirektivet, som ju inte bara rör bioenergi utan all förnybar energi, till exempel vattenkraft. Det är inriktat på att möjliggöra att vi använder de förnybara energikällorna. Vi har också drivit på hårt för teknikneutralitet, att alla tekniker ska bedömas utifrån samma grunder.

Sverige har agerat hela tiden och konsekvent. Vi har också fått igenom förändringar i taxonomin. Det är vi också inriktade på fortsättningsvis.

Moderaterna glömmer i den här debatten bort att det finns många delar av svenskt näringsliv som just går i denna riktning och söker investeringsmedel för att ta de nya stegen framåt – de steg som gör Sverige till ett än mer hållbart land. Vi har till exempel Hybritprojektet, Stål utan kol, som av EU-kommissionens ordförande lyfts fram som ett föredöme i State of the European Union. Vi har en av Europas största batterifabriker, som ska byggas utanför Skellefteå.

Denna typ av investeringar kommer att kunna underlättas om vi riktar om investeringsmedlen mot de hållbara satsningarna. Det är detta som regeringen är inriktad på, och det kommer vi också att återkoppla till kommissionen om.

Anf. 8 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag måste säga att det skorrar ganska falskt här nu. Vi har en ganska nöjd minister som talar om hur fantastiskt detta är. Samtidigt vet vi att det inte bara är politiska oppositionspartier i denna och kommande debatter utan också mängder av företag och branschorganisationer som uttrycker en enorm oro.

Fastighetsägarna konstaterar till exempel att kommissionens förslag innebär att man ställer högre och hårdare miljökrav på gamla hus än på nybyggda hus. Man säger att detta kan äventyra finansieringen av hela fastighetssektorn på ett oroande sätt. Skogsindustrierna säger så här: ”Det är en uppenbar paradox att verksamheter som kommit långt i arbetet med att minska klimatbelastningen missgynnas, medan verksamheter med stor klimatbelastning premieras redan vid små förbättringar.”

Samtidigt står statsrådet och är nöjd och talar om vilka framgångar den svenska regeringen har haft i detta. Tillåt mig att tvivla.

Statsrådet säger att regeringen har synpunkter och att man avser att arbeta aktivt. Problemet är bara att den breda allmänheten inte vet vilket

mandat och vilken linje statsrådet Bolund har. Jag hänvisade uttryckligen till ett möte i Bryssel, ett av de viktigaste mötena på slutet. Det mandat statsrådet och regeringen hade gett tjänstemännen att driva vid detta möte var att över huvud taget inte säga något. De har inte sagt något om den svenska vattenkraften och biomassan. Då håller det inte att ett statsråd utåt sett, i intervjuer och medier, hävdar att man driver något, när man de facto inte tar ansvaret på riktigt på golvet i Bryssel. Det duger inte!

Detta är ju en serie av möten. Den 10 december, på torsdag, är nästa möte. Då är frågan: Hur ser mandatet då ut? Är statsrådet beredd att offentliggöra detta, så att det nästa gång inte råder något tvivel om varför ni inte väljer att värna den svenska vattenkraften och biomassan? Eller väljer ni uttryckligen denna gång att ge ett mandat till en tjänsteman att göra så?

Anf. 9 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Man kan alltid diskutera om det är rätt att rösta nej eller att rösta ja. Det gör vi ofta när det gäller EU-frågor. Men jag har väldigt svårt att se att någonting skulle ha blivit bättre av att vi hade sagt ja till detta rakt av.

Tanken med att vi säger nej är att det ska väcka diskussion, att vi ska stärka regeringen och att vi ska ge regeringen ett starkt mandat från Sveriges riksdag: Ni måste sätta er på tvären mot detta. Det är därför vi har EU-nämnden. Det är därför vi sitter där från alla utskott. Det gör vi för att ge regeringen råg i ryggen och ett starkt mandat i förhandlingarna.

Jag hör statsrådet berömma sig av att man har haft en löpande diskussion med kommissionen – det är den framgångsrika vägen framåt – och någon form av tyst diplomati eller vad man ska kalla det. Det förpliktar.

Då ställer jag frågan: Om nu regeringen hävdar att man har haft framgångsrika diskussioner, varför ser det förslag som nu ligger på bordet så illa ut för svensk del? Det tyder i alla fall på att det har gått rejält fel från svensk sida i förhandlingarna.

Statsrådet skakar på huvudet, men det är ett faktum. Statsrådet säger att vi har haft goda och framgångsrika diskussioner med kommissionen. Sedan presenterar kommissionen det förslag som nu ligger på bordet, som oroar stora delar av svenskt näringsliv och som hotar vår energiförsörjning. Ändå hävdar statsrådet att man har haft framgångsrika diskussioner. Det går inte ihop.

Ni har misslyckats, och hela bilden man får är att regeringen är ganska tafflig när det gäller EU-frågorna. Man lyckades inte speciellt bra när det gällde EU-budgeten, och man har misslyckats i denna fråga.

Själva tanken med att ha en regering som finns nere i Bryssel och som åker ned och diskuterar med företrädare för EU är att man ska företräda Sverige och svenska intressen. Återigen undrar jag: Hur tänker statsrådet Bolund vända detta nu, fem i tolv?

Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Om herrarna inte har noterat det kan jag säga att det är ett förslag från kommissionen som nu är ute på konsultation, som man kallar det för. Det finns alltså möjligheter att fortfarande påverka förslaget och ge synpunkter. Det är det som regeringen är fullt inriktad på, precis som vi varit under resten av denna process. Jag vill verkligen vända mig till alla

som lyssnar på denna debatt. Jag hoppas att det är fler som hör av sig till kommissionen och för fram sina ståndpunkter.

Vi i regeringen har under hela denna process förankrat våra ståndpunkter i Sveriges riksdag, och det är riksdagen som har ställt sig bakom de ståndpunkter som regeringen har drivit. Självfallet har vi drivit de ståndpunkterna också i de förhandlingar som har varit.

Jag betackar mig för Jan Ericsons värderingar. Det är lätt att stå och säga att han visste exakt hur det skulle ha sett ut om Sverige inte hade agerat. Men det är verkligen tydligt att vi har lyckats påverka förslaget i rätt riktning. Det är dock ingen hemlighet att även vi tycker att det behöver göras förändringar i förslaget. Det är det som vi också kommer att föra fram.

Nu pågår det såklart diskussioner med kommissionen. Vi försöker få svar på en hel del frågor som finns. Det är ett dokument som omfattar 600 sidor. Självklart finns det saker som vi behöver få preciserade för oss. Men den 18 december, nästa fredag, kommer Sverige att ge en tydlig respons till kommissionen med synpunkter på vad som behöver förändras för svensk del. Vi kommer också att ha kommunikation med kommissionen och påpeka tydligt vad det är vi tycker behöver förändras i taxonomin.

Jag hoppas på att vi kan försöka samarbeta i Sveriges riksdag för att gemensamt föra fram den typen av ståndpunkter. Jag tror inte att någon tjänar på att vi ska ha käbbel i Sveriges riksdag. Jag tror inte att det skulle föra frågan framåt. Det är genom att gemensamt agera för Sveriges bästa som vi kan nå bästa möjliga resultat. Då skulle jag önska att just Moderaterna faktiskt ägnar sig åt att granska detta och analysera vad man tycker behöver förändras. Sedan kan vi gemensamt arbeta för att göra kommissionens taxonomi ännu bättre än vad den är i dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellationerna 2020/21:190 och 207 om EU-förslaget om taxonomi

Anf. 11 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Joar Forssell har ställt fem frågor gällande EU:s taxonomi för hållbarhet. Jan Ericson har ställt fyra frågor om EU:s taxonomi.

Jag besvarar dessa frågor gemensamt.

Med anledning av Jan Ericsons första fråga vill jag klargöra att taxonomin är en reglering för finansiella produkter som syftar till att identifiera och jämföra ekonomiska aktiviteter, vilket underlättar den nödvändiga omställningen till en hållbar ekonomi.

Frågan om kärnkraften kan anses vara hållbar är ännu inte avgjord. Den utreds för närvarande av kommissionens gemensamma forskningscenter. Kommissionens ambition är att nå ett beslut inför att delegerade akter rörande de andra hållbarhetsmålen ska beslutas, och frågan är därför inte föremål för diskussion just nu.

På Jan Ericsons fråga om jag anser att svenskt skogsbruk är viktigt är svaret självklart ja. Vi har varit mycket aktiva i denna fråga, och vi kommer att fortsätta vara det.

Sverige har under lång tid varit mycket aktivt i dessa frågor inom EU, och jag ser det som en viktig framgång för Sverige i EU att hållbarhet blivit en del av EU:s kapitalmarknadsunion.

På Joar Forssells första fråga, vad jag avser att göra för att påverka EU-kommissionen, kan jag svara att vi givetvis har varit aktiva och framöver avser att både skicka skriftliga synpunkter och ha direktkontakter med kommissionen om den delegerade akten kring taxonomin.

På Joar Forssells fråga om jag anser att Sverige bör bistå kommissionen med kompetens är mitt självklara svar ja, och det gäller oavsett område.

Svaret på Joar Forssells sista fråga, om vi ska försöka påverka kommissionen i rätt riktning utifrån Sveriges syn på hållbarhet, är att vi självklart ska föra fram de ståndpunkter som är förankrade i riksdagen.

Jan Ericsons sista fråga, om regeringen är beredd att rösta nej till EU-kommissionens förslag till delegerad akt, är däremot för tidigt väckt. Det finns nämligen fortfarande stora möjligheter att påverka utformningen av den slutliga delegerade akten innan beslut tas. Regeringen analyserar fortfarande förslaget. Min utgångspunkt är att agera sakligt för förändring i linje med svenska intressen och ståndpunkter på samma sätt som Sverige tidigare i förhandlingarna har agerat framgångsrikt.

En omställning till en hållbar utveckling är absolut nödvändig; det är regeringens övertygelse. Regeringen kommer att fortsätta att agera om kommissionen gör ställningstaganden som kan ifrågasättas utifrån de ramar som förordningen anger eller om kommissionen gör andra tolkningar än vad medlemsstaterna avsåg med taxonomiförordningen, till exempel om taxonomin riskerar att vara kontraproduktiv i arbetet med att ställa om samhället mot en hållbar utveckling.

Anf. 12 JOAR FORSELL (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag kan väl börja med att be statsrådet att i denna debatt inte kalla oppositionens och kammarens frågor till statsrådet och regeringen för käbbel, som statsrådet sa tidigare i debatten, eller anklaga oss för att motarbeta kommissionens förslag för hållbarhet. Statsrådet anklagade mig för det i morse på en debattsida. Det är uppenbart för alla som följer svensk klimatdebatt att Liberalerna är ett parti som tycker att EU ska ta ett mycket stort ansvar i klimatpolitiken.

Det är också uppenbart, fru talman, att vi är överens om att det är kommissionens förslag vi debatterar – detta har statsrådet kommit tillbaka till flera gånger. Men det är inte bara kommissionens förslag. Jag tänker att vi också kan vara överens om att det vi debatterar här i riksdagens kammare är hur regeringen agerar i förhållande till kommissionens förslag.

Jag vill citera ur Per Bolunds artikel i Dagens industri i morse, där han apostroferar mig. Statsrådet skrev: ”Precis som alla aktörer har Mats och Joar också möjlighet att skicka in sina synpunkter till kommissionen via deras hemsida. Hör av er om ni inte hittar länken.” Det gäller alltså Mats Persson, min riksdagskollega, och mig, Joar Forssell.

Fru talman! Förutom att det är ett lite märkligt tilltal från ett statsråd uppskattar jag att Per känner sig vara på förnamnsbasis med mig och Mats. Men det är klart att det, fru talman, också återspeglar en del av den slapphänthet som vi anser att regeringen har haft i hanterandet av just denna fråga.

Jag kan nämna några saker. Ja, precis som statsrådet säger står det oss fritt att skicka in våra kommentarer via kommissionens hemsida. Men det är också så – det kan vi väl vara överens om – att regeringen representerar Sverige, och riksdagen representerar det svenska folket. Regeringen sitter på sina mandat på riksdagens nåder.

Vi riksdagsledamöter är här för att representera folket, och tillsammans ska vi föra Sveriges talan gentemot EU. Det är klart att jag som medborgare i Sverige också kan skicka in olika frågor till kommissionen, men det måste ju ytterst vara Per Bolunds och regeringens uppgift att företräda Sverige i EU-kommissionens processer.

Fru talman! Man påstår från regeringens håll att det här skulle vara teknikneutralt eftersom man, enligt Per Bolund, har skrivit ordet ”teknikneutralt” på ett antal platser i det här dokumentet. Tillåt mig tvivla på att detta räcker för att något ska vara teknikneutralt! Det stora problemet är ju till exempel att kärnkraften är helt utesluten från dokumentet. Det är inte teknikneutralt. Det är extremt blåögt att tro att det är teknikneutralt bara för att man har skrivit det ordet.

Fru talman! Vi har också flera gånger fått föra fram att taxonomin inte rör ett begränsat område. Det är extremt långtgående, och det kommer att vara normerande för allt som vi kallar för hållbart i debatten.

Det här, fru talman, har inte regeringen lyckats svara på tidigare. Hur ser man på att taxonomin kommer att göra ett extremt stort avtryck på det generella hållbarhetsarbetet? Ser regeringen fortfarande det här dokumentet som vi diskuterar som teknikneutralt? Sist men inte minst: Menar Per Bolund att han är en representant för hela Sverige och ska leda Sveriges arbete när det gäller att påverka kommissionen i detta, eller ska jag göra det själv?

Anf. 13 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag vill också inleda med en tydlig markering mot att kalla en debatt i Sveriges riksdag för ”käbbel”. Jag tycker faktiskt att det är respektlöst mot demokratin och vill därför instämma i Joar Forssells kritik.

Fru talman! Statsrådets svar på min första fråga i interpellationen tycker jag visar att han inte inser allvaret. Under frågestunden den 26 november svarade statsrådet Bolund på en fråga från en kristdemokratisk ledamot: ”Men det är också viktigt att komma ihåg att den gröna taxonomin inte på något sätt utesluter aktiviteter. Det handlar om att klassificera vilka investeringar som betraktas som gröna ur finansmarknadens synvinkel. Men det är ingenting som förbjuder investeringar eller åtgärder till exempel inom skogsbruket.”

Som jag skriver i min interpellation andas statsrådets svar under frågestunden en oförmåga att inse vad de här regelverken faktiskt kommer att medföra i varje led för skogsnäringen. Varje större skogsbolag som vill vara certifierat som hållbart kommer att avstå från att köpa virke av leverantörer som inte uppfyller EU-kraven. Varje litet sågverk kommer att avstå från att köpa virke från enskilda skogsägare som inte uppfyller kraven, för då kan man inte leverera till de större bolagen. Det är så det kommer att fungera.

EU-normen kommer att fortplantas i varje led ned till den lilla skogsbonden, längst ned i kedjan, som driver ett småskaligt skogsbruk. Denne kommer helt enkelt inte att kunna sälja sitt virke om man inte uppfyller

EU-normen. För att klara detta lär det behövas hjälp av konsulter som kostar pengar. Man behöver upprätta fler planer, man behöver kanske certifieras och man kommer att tvingas till en mängd administration som kostar tid och pengar. Risken finns också att man inte kan driva sitt skogsbruk på det sätt som man brukar utan tvingas att ändra detta i enlighet med EU:s krav.

Jag har svårt att tro att inte statsrådet inser detta, för jag vet egentligen att Per Bolund brinner för den svenska skogsnäringen och tycker att den är en viktig del av det svenska miljövänliga näringslivet. Därför är det väldigt konstigt att han inte vill markera mot att den här EU-normen och taxonomin kommer att genomsyra skogsnäringen på alla nivåer och att han ger det här svaret under frågestunden. Det kanske är rimligt att regelverket omfattar alla näringar i hela kedjan om det är väl avvägt och anpassat till svenska förhållanden, men inte om det blir utformat så som det här förslaget ser ut.

Svaret här oroar mig, precis som jag nämnde i en tidigare interpellation. Det är precis samma svar som vi fick från Ulf Holm på finansutskottet i dag: att det här inte är tvingande utan frivilligt. Det blir dock inte frivilligt i praktiken, och det är precis det som skogsnäringen framför i sina mycket oroad skrivelser till regeringen och till oss riksdagsledamöter – att det här äventyrar hela den svenska skogsnäringen.

Statsrådet svarar på tre av mina frågor men inte på den första. Jag vill alltså upprepa den frågan: Vad menade han egentligen med sitt svar att ingen är tvingad att följa reglerna? Inser han verkligen inte vad effekterna av det som föreslås blir för den lilla skogsägaren?

Jag vill också passa på att fråga statsrådet om han själv har tagit del av remissvaren från Skogsindustrierna.

Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! När jag pratade om "käbbel" handlade det just om den typ av omdömen som Joar Forssell kommer med när han kallar regeringens agerande för släpphänt och liknande. Det tycker inte jag är någonting som hör hemma i en sådan här debatt i riksdagen. Joar Forssell har inga som helst belägg för det, och han har ingen som helst anledning att säga någonting sådant. Det finns ingenting som stämmer i det påståendet.

Att som i artikeln insinuera att jag och Miljöpartiet skulle ha agerat för att genomföra det här på EU-nivå mot riksdagens vilja eller liknande är inte heller vad jag skulle betrakta som en konstruktiv ton som för debatten framåt och som gör att vi kan komma fram till gemensamma ståndpunkter. Det är ju det vi behöver göra: Vi behöver tillsammans komma fram till hur Sverige ska svara på den här konsultationen och vilka synpunkter som Sverige ska komma in med.

Just att företräda Sverige och svenska intressen är vad jag och regeringen har varit inriktade på hela tiden under processens gång, och det är det jag kommer att fortsätta att göra.

Joar Forssell verkar inte riktigt ha förstått hur processen går till. Det är tydligt att kärnkraften varken är utesluten eller inkluderad, utan nu pågår det ett arbete med kärnkraften på EU-nivå, som jag också sa väldigt tidigt i mitt anförande i början: "Frågan om kärnkraften kan anses vara hållbar är ännu inte avgjord. Den utreds för närvarande av kommissionens gemensamma forskningscenter." Sedan kommer detta att komma tillbaka med

synpunkter, förslag och analyser, och då har vi ett bättre underlag för att också kunna ta ställning till den på EU-nivå. Frågan är alltså helt enkelt inte avgjord, och det hoppas jag att Joar Forssell nu respekterar.

Jan Ericson drar väldigt många säkra slutsatser av hur exakt det här förslaget kommer att påverka i varje detalj och ned till varenda aktör i hela Sverige. Jag tror kanske att det är att vara lite väl ambitiös i sina slutledningsansatser.

Det vi vet är ju att detta är ett ramverk för finansmarknaden för att vi på EU-nivå ska kunna avgöra vilka investeringar som är hållbara och inte. Jag står fast vid att detta är ett stort steg framåt för att EU gemensamt ska kunna slå fast vilka investeringar som leder till hållbarhet och som också leder till att de mål som EU gemensamt har satt upp kring att vi ska minska vår klimatpåverkan och bli en hållbar union faktiskt också följs upp med konkreta åtgärder.

Sedan är det ändå så, och det hoppas jag att Jan Ericson också håller med om, att det här inte handlar om något förbud. Det handlar inte om att en viss aktivitet ska förbjudas och en annan vara tillåten, utan det handlar om vilka riktlinjer och ramar man på EU-nivå sätter upp för investeringar genom en klassning av om de betraktas som gröna eller inte.

Regeringen har självklart fört en tät dialog med kommissionen, och vi har också fört en tät dialog i Sverige. Vi har haft en referensgrupp som också hela tiden har fört fram sina synpunkter på regeringens arbete. Det har vi tagit stor hjälp av, och det har också lett till att vi har fört fram de ståndpunkter vi har gjort på EU-nivå.

Vi fortsätter att föra en dialog med alla berörda branscher. Jag var så sent som i går i direktkontakt med LRF för att höra deras synpunkter på taxonomin, och vi kommer att fortsätta att ta in deras synpunkter.

Nu pågår den sista delen i konsultationen. Vi har fått ett förslag från kommissionen, och vi har varit tydliga med att vi kommer att föra fram ståndpunkter från Sveriges sida kring vad som behöver ändras i det förslag som nu ligger på regeringens bord och som EU kommer att avgöra framöver. Där kommer vi självklart också att ta in synpunkter från olika aktörer i Sverige, eftersom vi självklart är engagerade och vill föra fram en hållning som leder till bästa möjliga resultat för Sveriges utveckling och för att vi ska kunna fortsätta att vara i framkant.

Jag tycker att det är viktigt att Liberalerna och Moderaterna förstår att det som ligger på bordet är ett förslag och att det inte är avgjort. Det finns möjligheter att påverka, och det är det som vi borde inrikta vår energi på nu.

Anf. 15 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Tack för svaret, där vissa delar är ganska häpnadsväckande.

Jag vill återigen säga att den första punkten som vi är kritiska till är Per Bolunds och regeringens undfallenhet i att företräda Sverige ordentligt i de här processerna.

Den andra punkten är detta om teknikneutralitet. Det är sant som Per Bolund säger att kärnkraften kan lyftas in sedan – absolut. Men det är inte teknikneutralt att i ett tidigt skede plocka ut den, för det är faktiskt det som har hänt. Man har plockat ut det energislag som kanske har störst potential av alla energislag att bidra till att ställa om så att vi får en fossilfri elpro-

duktion, något som vi ju behöver om vi ska ställa om till elektrifiering och så vidare. Det har kommissionen gjort med hänvisning till att man inte har haft tillräckligt mycket forskningsunderlag för hur kärnkraften ska hantearas.

Där har Liberalerna gång på gång till Per Bolund i interpellationer och skriftliga frågor påpekat att den kompetens som kommissionen efterfrågar – bland annat en expertgrupp; flera hundra forskare har sagt att de inte har hittat kompetensen – finns i Sverige. Vi från Liberalerna har lyft upp denna fråga till Per Bolund och undrat varför Sverige inte ställer upp, varför Per Bolund eller någon medarbetare inte ringer till sina motparter i kommissionen och säger att kompetensen finns, att vi ställer upp och hjälper till.

Per Bolund säger i debatten i dag att regeringen självklart ska bidra med kunskap. Så har det inte låtit tidigare. Det är därför att man har varit slapphänt med att bistå med svensk kompetens som kärnkraften har lyfts ut, och det är därför vi har kommit till detta läge.

Fru talman! För den som följer energidebatten är det uppenbart att argumentet att kompetens kan lyftas in senare som återkommer från regeringen är ett svepskäl. Det är klart att kompetens rent tekniskt kan lyftas in senare, så funkar processen, men alla vi som håller på med politik vet att det är klart mycket enklare att få in något som är en del av en helhet redan från början i en förhandling också med länder som har en mer skeptisk syn på kärnkraft än vad vi har.

Fru talman! Låt mig nämna något mer som jag tycker har varit slapphänt från regeringens sida, nämligen reaktionerna på det som har presenterats från kommissionen. Österrikes regering reagerade mycket kraftfullt. Det står också att läsa i vår interpellation. Jag hoppas att Per Bolund har läst den. Det står också dem som tittar på debatten fritt att läsa interpellationen. Österrikes regering har reagerat mycket kraftigt på innehållet i dokumentet som har presenterats från kommissionen.

Från den svenska regeringens sida har man gång på gång sagt att man följer frågan, att man hänger med i vad som händer och att man tar reda på vad som händer. Per Bolund sa själv tidigare att regeringens tjänstemän deltog i dag på finansutskottets möte, och de sa då att de håller på att sätta sig in i dokumentet. Det är ett stort dokument, och de har inte hunnit läsa igenom det.

Fru talman! Det handlar om 600 sidor. Det är ungefär i samma omfattning som *Harry Potter och fången från Azkaban*. Österrikes regering har varit glasklar i sin kritik. Vi kanske inte instämmer i exakt alla bitar i den kritiken – Sverige kanske inte skulle framföra samma kritik – men man har vågat ta ställning och har vågat axla ansvaret som medborgarnas representant gentemot processen. Vi måste ha ett sådant system på plats. Det är extremt viktigt för hållbarheten, men då måste också systemet ha rätt utformning. Varför har vi inte bistått med vår kompetens? Varför har vi inte tagit ansvar i processen?

Anf. 16 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Joar Forssell pekar på en viktig sak, att ett antal av de berörda företagen och branschorganisationerna redan har satt sig in i det stora dokumentet och skrivit remissvar till regeringen. Samtidigt får vi höra i finansutskottet att regeringen håller på att sätta sig in i frågan. Det är anmärkningsvärt.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Jag konstaterar att statsrådet uppenbarligen inte riktigt kan förklara vad han menade med svaret på frågestunden den 26 november. Han säger fortfarande att det inte är fråga om ett förbud. Jo, i praktiken är det precis så.

Förstår man inte hela sambandet i ett sådant regelverk, hur det fortplantar sig ned genom hela näringslivet och hur leverantörer påverkas när de levererar till varandra, och hur konsumenter påverkas när de köper produkter från olika företag, att det är tanken med hela taxonomin? Det blir tvingande i varje led i hela näringskedjan, från det stora börsnoterade bolaget ned till minsta lilla skogsägare eller leverantör i någon annan bransch. Ändå säger statsrådet Bolund att det inte är tvingande, att man kan göra som man vill. Det kan man inte, för då kan man inte sälja sina produkter. Om man inte förstår detta samband från början har man tappat bort hela debatten och alla sina argument.

Jag konstaterar att protesterna mot det liggande förslaget kommer inte bara från skogsindustrin, utan det är en hel hög av branscher. Det är skogsindustrin, it-sektorn, vattenkraften, fordonsindustrin, fastighetssektorn, biobränsleproducenterna, avfallsförbränningen, kärnkraften, gruvindustrin, stålverken och en del andra branscher. Dessutom finns det en annan joker i leken, nämligen den stora återhämtningsfonden i EU. Det är också sagt att den ska användas för miljömässiga och hållbara investeringar.

Jag skulle vilja ställa en konkret fråga till statsrådet Bolund: Kommer taxonomireglerna att styra även återhämtningsfonden och hur de pengarna betalas ut? Om det är så kan Sverige gå miste om en mängd av de pengarna också.

Jag och statsrådet Bolund kan vara oense om mycket, men vi kan nog vara överens om en sak, nämligen att den svenska vattenkraften inte kan anses som icke hållbar samtidigt som användningen av naturgas kan anses vara hållbar. Det svenska skogsbruket, en av våra grönaste framtidsnäringar, kan inte diskvalificeras som icke hållbar. De förslagen är helt enkelt håll i huvudet.

Jag förväntar mig att statsrådet Bolund och den svenska regeringen verkligen agerar med kraft för att inte slå undan benen på näringsliv, energiförsörjning och svenska jobb. Men jag blir lite orolig när statsrådet säger att det finns gott om tid att påverka. Vad har då departementet för agenda? Den framstår som mycket oklar, inte minst efter dagens utfrågning i finansutskottet när Ulf Holm föredrog frågorna. En av hans egna tjänstemän höll i det närmaste ett hyllningstal till taxonomin och sa att den är jättebra för Sverige.

Med den inställningen när man åker till Bryssel, att taxonomi är jättebra för Sverige, hur ska man då kunna vända förslaget och ändra det? Jag förstår inte hur det ska gå till. Man måste åtminstone vilja, och man måste förstå vad förslaget faktiskt innebär.

Jag vädjar till Per Bolund att försöka sprida kunskap inom det egna departementet om vad förslaget egentligen innebär. Läs in er på förslaget och ha en agenda att agera för Sveriges bästa.

Anf. 17 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är välkommet att Joar Forssell ändå konstaterar att en taxonomi på EU-nivå har ett värde och att den för miljöfrågan framåt. Det är inte det vi hör från Jan Ericson. Det är kanske inte så förvånande efter-

som Jan Ericson har ägnat mycket av sitt politiska arbete till att motarbeta varje miljöförslag som har kommit upp på riksdagens bord.

Jag kan ställa frågan tillbaka: Instämmer Jan Ericson i vad Joar Forssell just sa i talarstolen, nämligen att taxonomin ändå är ett steg i rätt riktning för att se till att det görs investeringar i hållbara satsningar, det vill säga det som krävs för att nå ett hållbart klimat och en hållbar miljö? Det vore värdefullt att få det klarlagt från Jan Ericsons sida.

Joar Forssell fortsätter att fälla omdömen som inte har någon som helst bäring på verkligheten om att regeringen inte skulle ha agerat kraftfullt och liknande. Det stämmer inte. Vi kan ha olika uppfattningar på partipolitisk nivå om vilket energislag som har störst potential eller inte, men jag vill hävda att det vi ser i Sverige just nu är att vindkraften, som det investeras mycket i och som gör att det finns ett stort elöverskott i Sverige, är den typ av investeringar vi vill se mer av. Vi rör oss mot ett förnybart elsystem.

Det är viktigt att man uttalar sig baserat på kunskap och inte med ounderbbyggda värdeomdömen. Det för inte saken framåt. Det är då lite anmärkningsvärt att hänvisa till ett citat i en tidning och därmed dra slutsatsen att andra regeringar agerar mer kraftfullt eller har en tydligare ståndpunkt i frågan än vad Sveriges regering har. Det är såklart inte sant. Vi för fram Sveriges ståndpunkter vid varje möte som vi har med EU, och det är självklart så vi agerar.

Det är lite anmärkningsvärt att raljera på det sättet som Joar Forssell gör genom att jämföra 600 sidor EU-rapport med Harry Potter, det vill säga att en EU-rapport är lika lättläst som att klämma igenom en ungdomsroman.

Regeringen har ju, till skillnad från många andra aktörer, att göra en helhetsbedömning. Vi måste titta på helheten, varenda del i dokumentet, och komma med synpunkter på sådant vi inte delar uppfattning om med EU-kommissionen.

Jag kan vända frågan tillbaka: Har Joar Forssell läst dessa 600 sidor och lärt sig varje detalj i minsta del för att kunna göra en helhetsbedömning av dokumentet? Det ställer jag mig tveksam till.

Jan Ericson frågar om taxonomireglerna kommer att styra återhämtningsfonden. Det är en fråga som väldigt tydligt är för tidigt väckt eftersom taxonomin inte ens är på plats än. Det är ett förslag som nu ligger på ländernas bord och som vi har möjlighet att komma in och påverka.

Vad gäller hur förslaget kommer att utformas i slutändan och hur det sedan kommer att användas är tanken för regeringens del att rikta taxonomin mot finansmarknaden och därmed uppmuntra finansmarknaden att investera i det som är hållbart framför det som inte är hållbart. Även där borde vi kunna enas om att det finns investeringar som inte är hållbara – till exempel att fortsätta investera i kolkraft på EU-nivå, som en del länder fortfarande ägnar sig åt. Vi borde kunna konstatera att det inte leder till att vi når ett hållbart klimat. Där hoppas jag att Jan Ericson håller med. Det vore intressant att få en synpunkt på den frågeställningen.

Regeringen kommer att fortsätta verka för teknikneutralitet. Vi kommer att fortsätta verka för ett system som styr mot hållbara investeringar.

Jag tycker att det är bekymmersamt att Liberalerna har valt att fokusera på att företräda en enda energikälla i den svenska debatten. Det är ju snarare någon form av lobbning man ägnar sig åt då. Då kan man ändra namn på Liberalerna till ”Lobberalerna”. Det kanske vore mer lämpligt.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Anf. 18 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Nej, det är klart att jag inte har läst hela den här rapporten från pärm till pärm. Jag har inte ett helt departement till min hjälp, som Per Bolund har, så det vore orimligt. Jag har inte heller kritiserat någon del som jag inte har läst.

Det jag kritiserar är avsaknaden av till exempel kärnkraft. Det gör jag inte för att jag ensidigt ställer mig på kärnkraftens sida i svensk energidebatt. Tvärtom vill jag ha ett hållbart system där många olika energislag bidrar. Det innebär att vi kommer att behöva ha både vattenkraft och kärnkraft. Men vi är extremt positiva till alla de förnybara energikällor som vi också behöver i det sammanhängande systemet.

Det som är min kritik här, fru talman, handlar om att jag inte tycker att regeringen har varit tillräckligt tydlig i sin kritik mot EU-kommissionen. Man har inte heller varit tillräckligt tydlig när det handlar om de saker som jag har lyft upp här, till exempel att bistå redan tidigt i processen så att kärnkraften hade kunnat vara med och man hade fått en helhet med kunskap – kunskap som vi i Sverige faktiskt har och som EU-kommissionen sagt att man har letat efter men inte hittat.

Det är det här som är hela frågan: Hur ser vi på helheten? Precis som Per Bolund säger här och som jag har sagt återkommande och skrivit på flera ställen är vi positiva till att EU ska ha ett arbete med taxonomi och ha den här typen av arbete med hållbarhet. Det är grundläggande, och jag tycker att det är helt rimligt. Men då måste man se till helheten.

Tidigare i dag i finansutskottet lyfte regeringens medarbetare till exempel fram Hybrit som något positivt, något som kanske kan gynnas av ett taxonomiarbete på EU-nivå. Det är bara det att Hybrit över huvud taget inte skulle vara möjligt om det inte vore för vattenkraft och kärnkraft. Det är de energislag vi har som kan leverera den mängden energi med den leveranssäkerheten och den reglerbarheten. Det är därför vi behöver elektrifiering, och det är därför vi behöver se till helheten.

Anf. 19 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag fick en konkret fråga från statsrådet. Det är lite märkligt, för min inställning till taxonomi står tydligt uttryckt i första stycket i interpellationen. Den kanske inte statsrådet har hunnit läsa. Där skriver jag att förslaget om taxonomi har ett värde eftersom det är värdefullt att få en gemensam standard för detta på finansmarknaderna. Men jag påpekar också att det har stor betydelse att regelverken inte missgynnar Sverige. Det är det som är poängen här, inte att man ska investera mer i kol. Jag tror inte det är någon av oss som tycker att det är någon bra idé.

Min oro kommer sig av att jag tycker att hela den här frågan visar att regeringen inte riktigt är med på vad som händer och vad effekterna blir. Frågan är om man inser allvaret. Det känns som om man har låtit processen löpa på utan att markera tydligt från svensk sida på vägen. Jag kan inte bedöma om det beror på passivitet eller bristande förhandlingsskicklighet eller om man helt enkelt har blivit överraskad av vart det här har tagit vägen.

Jag vet i alla fall en sak. Jag har varit ledamot i det här parlamentet i drygt 14 år nu. Under de åren har jag sett många EU-förslag komma och gå, både bra och dåliga, men jag tror faktiskt aldrig att jag har upplevt ett förslag som i vart fall har potential att så allvarligt skada svenska företag,

svenska jobb, svensk energiförsörjning och svensk samhällsekonomi som det liggande förslaget om taxonomi. Det är oerhört allvarligt och kan få oerhört allvarliga konsekvenser.

Jag har ingen ytterligare fråga till statsrådet. Nu är det verkligen upp till bevis. Kommer statsrådet och regeringen att agera för Sveriges bästa, och kommer man att lyckas med detta? Det återstår att se.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Anf. 20 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Äntligen har vi hittat en punkt där vi kan enas, och det är att det här förslaget har möjlighet att få stora effekter.

På EU-nivå tror jag att förslaget om en taxonomi kan få väldigt stor effekt i att styra över investeringar till hållbara satsningar som gör att vi kan minska vårt fossilberoende och även minska utsläppen och därmed kraftfullt bidra till att klara av klimathotet, som ju är ett existentiellt hot. Det är också vår generations stora utmaning, som vi behöver göra allt för att möta.

Regeringen ägnar sig åt att påverka det här förslaget. Det finns nu möjlighet att påverka det i rätt riktning ur svensk synvinkel. Det är det vi ägnar vår kraft och vår tid åt, och det kommer vi fortsätta att göra.

Som herrarna har nämnt flera gånger i den här debatten har vi också tät avstämning med riksdagen, inte bara genom interpellationsdebatter utan också genom att vara på plats i utskotten, förklara och diskutera hur förslaget ser ut och ta in synpunkter. Min statssekreterare var i utskottet i dag. Jag kommer att komma till utskottet nästa vecka för att göra samma sak. Det är viktigt att vi då, som vi gör när vi har samråd med riksdagen, lyssnar in riksdagens ståndpunkter. Men det är också viktigt att riksdagen försöker inta en konstruktiv hållning och kommer med förslag på förändringar och vad som behöver justeras.

Vi diskuterar självklart inte bara med riksdagsledamöter och riksdagens partier, utan vi gör också kontinuerliga avstämningar med näringar och organisationer i hela Sverige. Det kommer vi att fortsätta göra också under den här delen av konsultationen fram till den 18 december, när Sverige ska ge ett svar på förslaget från kommissionen. Vi kommer alltså att fortsätta ha diskussioner med företag, organisationer och branscher om hur de ser på de här förslagen, och det kommer självklart att vara en del av det som Sverige sedan går in med som svar till kommissionen.

Vi har också kunnat enas här i dag om att en taxonomi för att få hållbara finansieringar är ett steg i rätt riktning på EU-nivå.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:147 om en flexibel föräldraförsäkring

Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Linda Lindberg har frågat mig om jag avser att titta på regelverket kring uttag av föräldraförsäkring så att det blir mer flexibelt för landets barnfamiljer samt vad som är min motivering till nuvarande fyraårsregel i föräldraförsäkringen.

Föräldraförsäkringen består av flera olika delar: föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning. Till det tillkommer även statlig ålderspensionsavgift för respektive förmån. Sveriges föräldraförsäkring har under de senaste 40 åren haft positiva effekter på föräldrars arbetsmarknadssituation genom att öka förutsättningarna för både kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv.

Föräldrapenningen är en mycket flexibel försäkring. Föräldrar med gemensam vårdnad ges 240 dagar vardera att disponera fram till att barnet är tolv år gammalt. Dagar kan tas ut som del av en dag eller exempelvis del av en vecka. Vissa dagar kan tas ut samtidigt om föräldrarna önskar vara lediga tillsammans när barnet är litet.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrar ta ut föräldrapenning under högst 96 dagar efter att barnet fyllt fyra år. Motivet till fyraårsgränsen är bland annat att båda föräldrarna bör förlägga huvuddelen av sin föräldraledighet till barnets tidiga levnadsår, då barnets behov av omsorg är som störst. En sådan koncentration bör vara för barnets bästa genom ökade möjligheter till en tidig och nära anknytning till båda föräldrarna och bidrar också till förbättrade förutsättningar för ett jämställt föräldraskap.

För barn födda 2010 återstod i genomsnitt cirka 94 dagar att ta ut vid barnets fyraårsdag. För barn födda 2014 återstod i genomsnitt 79 dagar. Föräldrar hade därmed koncentrerat sitt uttag till barnens yngre åldrar.

Inspektionen för socialförsäkringen har följt upp effekten av fyraårsgränsen. Studien visar att reformen framför allt har påverkat pappors uttag, som i genomsnitt ökat med elva dagar fram till att barnet fyllt fyra år. Pappors andel har ökat oavsett utbildning och inkomst och oavsett om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda.

Uttaget av föräldrapenning och föräldraledighet är ännu inte jämställt. Skillnader kvarstår också mellan olika familjer, vilket bland annat kan förklaras av att föräldrarnas behov, normer och socioekonomiska förhållanden skiljer sig åt. Mer behöver därför göras innan målet om ett jämställt föräldraskap är uppnått.

Under 2017 lämnade Utredningen om en modern föräldraförsäkring sitt slutbetänkande. Utredningens förslag stärker det jämställda föräldraskapet och underlättar för olika familjekonstellationer att kombinera arbetsliv och familjeliv. Förslagen från utredningen bereds i Regeringskansliet.

Anf. 22 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Shekarabi för svaret på interpellationen.

Den svenska föräldraledigheten är i mångt och mycket generös, och vi ska ha en generös föräldraförsäkring. Den ska också vara flexibel och öppen för formbarhet för olika familjers behov – det är jätteviktigt.

I svaret på varför man har denna fyraårsregel, som innebär att det bara går att spara ett visst antal dagar efter att barnet fyllt fyra, sägs det att det är viktigt att föräldraledigheten koncentreras till de tidiga levnadsåren. Detta uppfylls dock egentligen redan innan fyraårsregeln börjar gälla – det är ju under de första levnadsåren som omsorgsbehovet är som allra störst, och det är då föräldrarna är hemma till största delen.

Vad som skiljer sig åt ganska mycket under de första levnadsåren är mammors respektive pappors uttag av föräldradagar. Det är mammorna som tillbringar allra mest tid hemma med bebisar och småbarn, vilket egentligen ter sig helt naturligt på grund av fysiska förutsättningar. Jag vill påstå att problemet för regeringen och Socialdemokraterna egentligen kanske är just det faktum att det är mammorna som tar ut den största delen i början av ledigheten medan papporna tar ut sina dagar lite senare.

Här kommer vi åter in på frågan om jämställdhet och hur olika vi viktar detta i de olika partierna. När man analyserar fyraårsregeln visar det sig nämligen att ett jämställt uttag börjar först efter det att barnet fyllt tre år, och sedan plockar regeringen bort ett antal dagar. Enligt Inspektionen för socialförsäkringen förfaller cirka 33 dagar per barn med fyraårsregeln, och detta berör 70 procent av alla barn. Det innebär att dessa barn får färre dagar tillsammans med sina föräldrar.

Precis som jag påpekade i min interpellation är merparten av de dagar som förfaller reserverade pappamånader. Det visar på att fyraårsregeln är misslyckad, dels för att den tar av de reserverade pappamånaderna, dels för att den begränsar antalet dagar som kan tas ut. Detta gäller inte minst ur ett barnperspektiv. Barnet får färre dagar hemma och fler dagar i den stora omsorgen. Barnet tillbringar fler dagar borta från familjen, och alltså får man inte det som statsrådet framhåller som viktigt: att föräldrarna ges mer tid till sina barn.

Förutom att reformen faktiskt påverkat pappors uttag positivt med cirka 2 procent – i genomsnitt elva dagar på fyra år – leder den till ett mer jämställt uttag rent statistiskt. Den har dock faktiskt också påverkat kvinnors ekonomi negativt, vilket de facto är ett större problem än vem som tar ut vilket antal dagar. Reformen har helt enkelt lett till att kvinnors uttag av lägstanivådagar i genomsnitt har ökat med tio dagar och att deras SGI-dagar i stället har minskat med cirka sex dagar.

Detta resulterar i att mammor i genomsnitt får ut en lägre ersättning för i stort sett samma antal dagar hemma. Dessutom ser man att mammors uttag av obetald ledighet ökar. Den samlade inkomsten för kvinnor minskar alltså. Männen tar ut SGI-dagar, och kvinnorna tar ut lägstanivådagar.

Återigen: Detta är en dålig reform som varken gynnar kvinnor eller barn. Vad tänker statsrådet göra åt det faktum att kvinnor i och med reformen tenderar att ta ut mer obetald ledighet och fler lägstanivådagar?

Anf. 23 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Linda Lindberg, för inlägget, för interpellationen och inte minst för engagemanget i de frågor som rör den ekonomiska familjepolitiken och föräldraförsäkringen!

Jag tror att en fördel med denna typ av interpellationer är att vi kan ta tag i missförstånd som gör att vi ibland drar olika slutsatser. Ibland kan vi dra olika slutsatser mot bakgrund av att vi har olika ideologiska utgångspunkter, men i detta fall tror jag faktiskt att det handlar mer om att den studie som riksdagsledamoten hänvisar till har missförstått.

Om jag förstår det hela rätt refererade Linda Lindberg i sin interpellation till en studie från Försäkringskassan om dagar med föräldrapenning som brinner inne. Jag tyckte att det här var väldigt intressant, så jag använde mig av våra resurser på departementet för att djupdyka i frågan.

Försäkringskassan konstaterade gällande barn födda 2010 att det för cirka 70 procent av barnen fanns dagar som inte använts vid åttaårsdagen; i genomsnitt hade då 33 dagar brunnit inne. De barn som man studerade var alltså barn födda 2010. De hade fyllt åtta år, och rätten till ersättning hade därmed upphört. Denna årskull omfattades alltså av det gamla regelverket; studien baserades på hur det var innan den här reformen genomfördes och tillämpades på barnen. Då fanns det inte någon fyraårsgräns. Den övre åldersgränsen för den grupp som studerades var åtta år, till skillnad från nu när gränsen är tolv år.

Vi kan inte, som Linda Lindberg antyder i interpellationen, konstatera att gränsen har medfört att dagar brinner inne. Det vi kan se är att huvuddelen av dagarna med föräldrapenning används av föräldrarna. Sedan finns det dagar som inte används, men detta kan bero på väldigt många olika saker. Det kan till exempel handla om ströddagar som glömts bort eller om föräldrar som inte har behov av att använda de sista dagarna. Det kan vara så att föräldrar inte känner till hur dessa dagar kan användas. Det kan också finnas föräldrar som saknar möjlighet att ta ut alla dagar – till exempel statsråd, även om detta inte är en utsatt grupp. Det ska sägas att det ibland finns skäl till att föräldrar inte kan ta ut föräldradagarna.

Många föräldrar tog ut de flesta dagarna med föräldrapenning, och för nästan 30 procent av barnen födda 2010 hade alla dagar använts. För ungefär hälften av barnen är det 1–59 dagar som inte använts, men för många av dem handlade det om väldigt få dagar. För 50 procent av alla barn var det färre än tio dagar som brann inne.

Vad vi kan konstatera efter att ha tagit del av denna studie är att man generellt sett kan utgå från att Sverige har ett extremt flexibelt system med föräldraförsäkring. Sedan finns det naturligtvis många olika skäl – framför allt arbetskraftsdeltagandet – att sätta ramar för föräldraledigheten. Det handlar också om relationen till arbetsgivaren; det är ganska många aspekter som måste beaktas här.

Min bedömning är att lagstiftaren har gjort rätt avvägningar mellan behovet av ett stort handlingsutrymme och flexibilitet för familjen och föräldrarna och behovet av att ha ett system som främjar fokus på barnens omvårdnad de tidiga åren och sedan arbetskraftsdeltagande för män och kvinnor.

Vi är självklart beredda att diskutera den här frågan och också kritiskt granska effekterna av alla reformer. Den inställningen måste alla regeringar och partier ha.

Jag är naturligtvis öppen för att se de här förändringarna ur ett kritiskt perspektiv. Men vad jag har kunnat se av våra studier har inte den här reformen haft den effekt som Linda Lindberg antyder i interpellationen.

Anf. 24 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Jag har också läst den rapport som statsrådet hänvisar till. Och visst, så kan det ju vara. Men faktum kvarstår ändå att det är dagar som brinner inne, och familjer anpassar sig såklart för att man vill använda så många dagar som möjligt.

Samtidigt instämmer vi i att det är viktigt att ha jämställda förutsättningar redan från start. Där har vi en del andra förslag som stimulerar och gör det på ett bra sätt, bland annat förslag om rätt till ledighet för närvaro vid mödravården under hela graviditeten, som jag och statsrådet har de-

batterat om tidigare. Vi föreslår också en fördubbling av de tio dagar som man får i direkt anslutning till förlossningen, vilket gör att båda föräldrarna kan vara hemma en hel månad efter förlossningen. Vi vill också att man ska kunna ta ut flera dubbeldagar, så att båda föräldrarna kan vara lediga samtidigt.

Vi har alltså flera åtgärder som skulle kunna underlätta för båda föräldrarna att njuta av föräldratiden och tidigt umgås med den nya familjemedlemmen utan att för den skull begränsa valmöjligheten på något sätt. Det är viktigt att poängtera.

När det gäller de ekonomiska konsekvenserna menar vi att ingen ska drabbas ekonomiskt, oavsett vem det är som är hemma, för faktum kvarstår att den som väljer att vara hemma får en något lägre månadsinkomst. Men pensionsrätt för barnår kompenserar ganska mycket det pensionstapp som man får när man är föräldraledig.

När vi har tittat på just den ekonomiska jämställdheten har vi sett att den största förlusten egentligen är först när en förälder väljer att gå ned i tid fram till dess att barnet fyller åtta år. Här behövs det reformer.

I stället för att fortsätta med fler kvoterade föräldramånader, som Socialdemokraterna menar ska vara sex månader per förälder, borde man fokusera på att stärka ekonomin för dem som väljer att ta ut föräldraledighet under småbarnsåren och ta ett lite större ansvar hemma.

Det är en tuff situation för många föräldrar i dag. Kvinnor med barn drabbas ofta av psykisk ohälsa på grund av stress och dubbla roller. Allt hänger ihop. Att begränsa familjers valmöjlighet, som man gör i detta fall med fyraårsregeln, är ingen fördel. Det är inte rätt väg att gå. Jag tror att man kan använda incitamenten på ett annat sätt än med den ingång man hade när man implementerade fyraårsregeln.

Min fråga till statsrådet är fortsatt: Anser statsrådet att det är viktigt med ett jämställt uttag av föräldradagar, att det är prioriterat för att familjer ska få ihop sin vardag på allra bäst sätt utifrån sina egna förutsättningar. Jag har inte varit statsråd. Men jag har varit egenföretagare och också haft begränsad möjlighet att ta ut föräldradagar, så jag vet att det är en del dagar som brinner inne av andra anledningar än fyraårsregeln.

Anf. 25 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tror att båda aspekter och båda intressen som lyfts fram av Linda Lindberg är viktiga här. Det är viktigt att vi har en flexibilitet för föräldrar, så att de kan planera föräldraledigheten och anpassa uttaget av den till de omständigheter som respektive förälder påverkas av.

Sedan måste vi naturligtvis också ha ramverk för föräldraförsäkringen. Även om föräldraförsäkringen är otroligt generös i jämförelse med i princip alla andra länders föräldraförsäkringar måste det finnas någon form av ramverk. Det är rimligt att detta ramverk stimulerar ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen, av den enkla anledningen att det är bra för vårt samhälle att kvinnor och män får likvärdiga villkor, att barnen också får möjlighet att komma nära sina pappor och att vi har ett helhetsperspektiv på föräldraförsäkringen.

Vi kan inte bara utgå från den ena aspekten och säga att det nu endast måste vara jämställt och att alla andra aspekter är irrelevanta eller att flexibiliteten är det enda som räknas och att vi därför inte kan fokusera på jämställdheten. Det är precis som alltid i politiken att det måste ske avväg-

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

ningar – lite tråkigt och grått. Det handlar om kompromisser och att väga intressen mot varandra. Men det är å andra sidan så vårt samhälle har byggts upp och blivit ett av de mest anständiga samhällen som finns på denna jord. Och föräldraförsäkringen är en viktig del i att Sverige sticker ut på ett positivt sätt.

Att uttaget av föräldraförsäkringen blir mer och mer jämställt är någonting som vi måste välkomna. Det är bra att vi har en utveckling som går åt rätt håll. Det går inte att förneka att ramarna för uttag i föräldraförsäkringen har spelat roll. Det har stimulerat till ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen och fått fler pappor att ta ansvar för omsorgen av barnen, och det är bra. Det är ju någonting som hela vårt samhälle bygger på.

Jag delar dock Linda Lindbergs analys att detta självklart inte ska vara den enda aspekten som ska beaktas i föräldraförsäkringen. Men så är inte fallet, utan regeringen ser behovet av att ha olika perspektiv på föräldraförsäkringen och utformningen av den.

Vi har ett antal förslag på regeringens bord från Föräldraförsäkringsutredningen som handlar om ett mer jämställt uttag i föräldraförsäkringen. Men de förslagen har regeringen hittills inte gått vidare med, utan vi har fört samtal med riksdagen om vad som kan vara ett nästa steg mot en mer jämställd och flexibel föräldraförsäkring.

Anf. 26 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Visst är det jätteviktigt att ha en balans i detta. Vi ska dels sträva efter ekonomisk jämställdhet, framför allt, dels att barnets bästa ska vara i fokus hela tiden. Man har olika förutsättningar att ta ut föräldrale-dighet, oavsett om man är statsråd eller egenföretagare.

Samtidigt som regeringen införde fyraårsregeln höjde den gränsen för hur länge man får ta ut föräldradagar från åtta år till tolv år. Å ena sidan förlängs tiden som man får ta ut, å andra sidan begränsas antalet dagar som man får spara, vilket begränsar flexibiliteten för föräldrarna.

Regeringen tar ett visst antal dagar från familjerna och lägger sedan fram ett förslag om en familjevecka och ger alltså samma antal dagar med den andra handen. Varför inte släppa fyraårsregeln som gör att föräldrarna kan spara några av sina dagar? Då kan de planera för framtida föräldradagar, skoldagar, lovdagar eller liknande. Varför göra föräldraförsäkringen så otroligt komplicerad och regelstyrd? Låt det vara upp till föräldrarna att själva bestämma och planera fram till dess att barnen är tolv år så att de kan använda sina dagar vid exempelvis lovdagar i stället för att, som regeringen gör nu, ta med den ena handen och ge med den andra.

Anf. 27 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Linda Lindberg, för interpellationen och för möjligheten att stå här och diskutera denna viktiga fråga!

Låt oss avslutningsvis konstatera att svenska folket är nöjda med föräldraförsäkringen. Det är ju inte i den här delen av socialförsäkringarna som det finns ett stort missnöje. Där det finns brister är i sjukförsäkringen, som delvis faktiskt har urholkats. Det behöver vi ta tag i och lösa. Men när det gäller föräldraförsäkringen handlar det om att fortsätta den positiva utvecklingen, som innebär att svenskarna är nöjda med den här delen av försäkringen och att Sverige sticker ut positivt i jämförelse med i princip alla andra länder i världen.

Låt oss också erkänna att vi har en väldigt stor flexibilitet i föräldraförsäkringen. Taket har ju höjts till tolv år just för att föräldrar ska ha en större flexibilitet. Vi kommer också att införa familjeveckan, som ytterligare ökar möjligheten för föräldrar att vara hemma med barnen när barnen, även äldre barn, är lediga från skolan. Det är ju väldigt bra om vi kan agera för att barn och föräldrar ska komma närmare varandra. Det behöver vårt samhälle.

Sedan är det naturligt att det i ett så generöst försäkringssystem som vi har med föräldraförsäkringen finns vissa ramar för uttaget. Då är det väl också rimligt att det finns incitament för att ta ut föräldradagar när barnet är litet och omsorgsbehovet är som störst.

Jag vill tacka för den här diskussionen och ser fram emot fortsatt dialog med riksdagsledamoten i den här frågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:170 om kapacitetsbrist i Skåne och övriga Sverige

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Lars Hjälmered har frågat mig vilka ytterligare åtgärder jag avser att vidta för att hindra fler allvarliga elkriser i Skåne och andra delar av landet, på vilket sätt jag avser att följa riksdagens beslut om att utvärdera de krisåtgärder som regeringen vidtagit för att hindra elkrisen och hur jag ser på risken för effektbrist i vinter och risken för att Skåne återigen får stora problem med elförsörjningen.

Först skulle jag vilja nyansera den bild som Lars Hjälmered målar upp. Sverige har god tillgång till el. Vi har nettoexporterat till våra grannländer varje vecka hittills under året, oavsett om elförbrukningen varit hög eller låg i Sverige. Sverige har inte haft effektbrist, och inga förbrukare har tvingats kopplas bort. Svensk industri betalar de lägsta elpriserna i hela Europeiska unionen. Elpriserna i södra Sverige har under sommarperioden i år varit de lägsta på fem år och de näst lägsta sedan Sverige delades in i elområden hösten 2011.

Men för att knyta an till den första frågan har vi vissa utmaningar kring kapacitet i elnäten. Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder, och om vi blickar framåt kommer regeringen att återkomma till riksdagen med förslag från nätkoncessionsutredningen för att korta ledtiderna i tillståndsprocesserna.

Vi analyserar också förslagen i Energimarknadsinspektionens rapportering från regeringsuppdraget om nätkapacitet. Även här avser vi att återkomma med förslag med syfte att säkerställa att ansvariga aktörer vidtar de åtgärder som krävs för att säkerställa att det finns kapacitet till befintliga kunder och att tillkommande kunder får el inom rimlig tid.

Värt att nämna är också sommarens driftssituation som riskerade att bli ansträngd eftersom flera kärnkraftsproducenter förlängde sina revisions-tider, dels på grund av de låga elpriserna som gjort det olönsamt att producera el under vissa perioder, dels som konsekvens av den pågående pandemin. Svenska kraftnät vidtog därför åtgärder så att leveranssäkerheten

under sommaren kunde upprätthållas på samma nivå som under tidigare år.

I detta sammanhang vill jag också nämna att regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att redogöra för arbetet med stödtjänster och avhjälpanande åtgärder samt att lämna förslag till ersättningsmodeller och regeländringar.

När det gäller den andra frågan har regeringen nyligen mottagit riksdagens tillkännagivande om en uppföljning av vidtagna åtgärder för att motverka kapacitetsbristen i elnäten, som grundade sig i ett utskottsinitiativ i näringsutskottet. Även regeringspartierna ställde sig bakom utskottsinitiativet. Regeringen har för avsikt att hantera tillkännagivandet omgående och återkomma till riksdagen skyndsamt.

Slutligen och som svar på Lars Hjälmereds sista fråga kan jag konstatera att effektbalansen visserligen numera är ansträngd men att Svenska kraftnät i sin kraftbalansrapport från i våras bedömer att risken för effektbrist kommande vinter är liten. Departementet för en löpande dialog med Svenska kraftnät och följer därmed frågan noga.

Anf. 29 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för möjligheten att ta en debatt i en sådan här viktig fråga.

Jag har valt att ställa ett antal frågor om el- och energisituationen i Skåne och delar av Sverige just med utgångspunkt i att hushåll och företag i Sverige ska kunna räkna med att vi har en trygg tillgång till el och annan energi.

Långsiktigt ser vi kraftigt ökade elbehov i Sverige. För mig är det inte bara ett scenario utan en önskad samhällsutveckling. Jag vill se att fler företag etablerar sig i Sverige och att fler företag väljer att växa i Sverige. Men jag vill också att vi kombinerar det med en omställning så att inte minst industrin och transportsektorn använder mer el och mindre fossil energi.

Historiskt har Sverige haft ett av världens bästa el- och energisystem. Rimliga elpriser för kunderna kombinerat med låga utsläpp har gett Sverige viktiga fördelar. Under de kommande åren ställs vi dock inför ett antal problem och utmaningar. Vi har i drygt ett år haft ett antal elproblem och elkriser i Skåne och i Stockholm – och i somras i egentligen hela södra Sverige, något som föranledde att regeringen fick vidta omedelbara krisåtgärder.

Vi ser utmaningar på sikt eftersom den totala elkostnad – alltså inte elpriset – som företag i Sverige betalar inte ligger på Europas lägsta snitt utan på medium, vilket påverkar våra konkurrensmöjligheter. Vi ser att de framtida elbehoven kräver investeringar och att man kan få fram pengar till detta.

Sverige har redan i dag EU:s renaste elsystem tack vare kombinationen kärnkraft, vattenkraft och olika former av ny förnybar energi. När investeringar och utveckling av det svenska elsystemet görs är det viktigt att behålla fördelarna.

Fru talman! Baserat på alla dessa utmaningar har jag valt att ställa ett antal frågor till statsrådet. Jag tycker att bilden han ger i sitt svar kan nyanseras lite.

Statsrådet talar om ellexport, och det är alldeles riktigt på helår, månad och vecka. Men det är en klen tröst om man sitter med ett företag i södra Sverige och är osäker på om elen verkligen kommer att räcka till så att man kan expandera sitt plast- eller kemiföretag.

Statsrådet talar om de låga elpriserna. Det är förvisso sant när vi tittar på Nordpool Spot, men det intressanta för ett företag är vad företaget totalt betalar, inte bara för själva elen utan för elnät, elcertifikat, utsläppsrätter, energiskatt och moms. Då blir det lite mer utmanande för Sverige.

Bor man i södra Sverige betalar man dessutom högre elskatt än vad många norrlänningar gör. Man har oftast ett väsentligt högre elpris, och företagare lever med risken att inte riktigt veta om kapacitet finns lokalt och regionalt.

Det som nu krävs är tydliga åtgärder. Energiministern talar om regeländringar för nätutbyggnad. Det är klokt, och vi väntar på ett lagförslag från regeringen. Min kritik mot det som har arbetats fram gäller inte förslaget som sådant utan att det kanske inte går tillräckligt långt.

Fru talman! Man kan vara för och emot stängningen av Ringhals 1, men om man stänger denna reaktor borde energiministern och regeringen peka på vad alternativet är som kan säkra stabiliteten, inte elmängden i systemet.

Vi behöver också utvärdera de krispaket som har sjuöatts. Gjorde regeringen sitt jobb? Hade myndigheterna kraft att agera för Skåne och Stockholm? Och vad gör vi om och när nästa elkris kickar in och hur gör vi det på ett kostnadseffektivt och klokt sätt?

Fru talman! Sammantaget tycker jag att det krävs fler och kraftfullare åtgärder från regeringen.

Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Låt mig börja där Lars Hjälmered och jag är överens. Vi vill att fler företag väljer att etablera sig i Sverige och att fler företag väljer att expandera i Sverige. Just den utvecklingen ser vi nu, driven av klimatfrågan, våra låga energipriser och vår goda tillgång på energi.

Northvolt etablerar norra Europas största batterifabrik i Sverige. LKAB investerar 400 miljarder kronor för att elektrifiera och gå upp ett snäpp i värdekedjan. Hybrit vill använda el och vätgas för att framställa världens första koldioxidfria stål. Detta är givetvis enormt glädjande och en utveckling som vi vill både bejaka och stödja.

Bakgrunden är givetvis att vi har de största elöverskotten någonsin. Vi har det högst rankade elnätet i världen och de lägsta elpriserna i Europeiska unionen.

Nätleverantörer i såväl Stockholm som Skåne säger att det finns kapacitet och effekt för expansion under de närmaste tio åren, till dess att de stora transmissionsprojekten drar igång. Vi har tredubblat investeringarna i transmission, i elnät. Vi har tagit ett gemensamt initiativ med energibranschen som ökar investeringarna i elnäten samtidigt som vi ser sjunkande elnätspriser för första gången på 26 år.

Jag välkomnar i grunden Lars Hjälmereds ansats. Jag önskar dock att vi hade kunnat diskutera dessa frågor inte bara i riksdagens talarstol utan även i den unika blocköverskridande energiöverenskommelse som träffades i Sverige och som skulle hålla i perspektivet mot 2030–2040. Men tyvärr valde Moderaterna att lämna den efter tre år.

Anf. 31 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Sverige har både möjligheter och problem framöver. Vi har EU:s renaste elsystem. Historiskt har det fungerat väldigt väl, men vi ser prövningar framåt. Vi har haft tre elkriser inom loppet av ett år, och vi har en rätt nöjd minister som pratar om överskott och att det inte finns anledning till oro.

Fru talman! Företaget Kemira gav i Dagens industri – på nätet i går och i tidningen i dag – uttryck för följande: ”Att som energiminister Anders Ygeman prata om att vi har ett nationellt elöverskott på årsbasis är politisk rappakalja och ett sätt att blunda för de stora och snabbt växande problemen vi har med försörjningstrygghet och prisfluktuationer”.

Företaget Borealis säger: ”Vi är väldigt oroade och frustrerade över utvecklingen på elmarknaden som börjar bli akut”.

Branschorganisationen Ikem säger: ”Det är oerhört allvarligt inte minst med tanke på att de här branscherna står för tiotusentals arbetstillfällen och exportintäkter på över 300 miljarder kronor”.

Företaget Trioplast säger: ”Vi ser ökande risk att elförsörjningen i framtiden kommer fungera sämre. Det skulle vara helt förödande eftersom vi kör våra anläggningar dygnet runt, året runt och är helt beroende av att elen fungerar”.

Det är fyra exempel på företag i södra Sverige som omsätter miljardbelopp, som anställer många människor men som också känner en oro som inte fångas upp av regeringen med kraftfulla åtgärder. Det duger inte.

Ministern nämnde de viktiga projekt som har presenterats av LKAB och även Hybritprojektet. Jag är den första att välkomna dessa fantastiska industriprojekt, men vi har också utmaningar, inte bara inom el och energi vad gäller effekt och elkvalitet utan även vad gäller miljötillstånd och processer. Det gör att det politiskt riskerar att bli så att regler gör att de kan försenas eller äventyras. I Hybriets fall handlar det om elnätsutbyggnaden i Mälardalen, som kan ta så lång tid att Hybriets försöksanläggning i Oxelösund kanske skjuts på framtiden och Sveriges möjligheter att nå sina långsiktiga klimatmål äventyras. Det är faktiskt helt sanslöst.

Jag tycker att situationen är så pass allvarlig att det krävs ordentliga åtgärder. Vi har tagit initiativ med andra partier i riksdagen om att utvärdera de krispaket som sjösatts för Stockholm och Skåne. Jag vill rikta en uppmaning till ministern och säga att man kan göra en sådan uppföljning på olika sätt. Antingen kan man göra den resolut, rejält och omgående, eller så skjuter man den på framtiden. Jag skulle välja det förstnämnda, för om eller när en kris uppstår nästa gång – det har pekats ut att det skulle kunna ske i städer som Uppsala och Västerås och även Malmö igen – måste man stå förberedd och veta vad man ska göra, inte chansa eller tro att man gör rätt. Man måste agera för att säkra el till hushåll och företag.

Man måste också ta tag i de långsiktiga frågorna. Regeringen har inlett en dialog för att diskutera elnäten. Det tycker jag är ett bra initiativ. Det jag saknar är en statlig utredning som arbetar fram konkreta lagförslag som vi kan ta ställning till för att utveckla elnätsregleringen. Ett besked om detta måste komma från ministern, annars har vi ingen chans att kunna ändra.

Vi behöver också utveckla elmarknadsmodellen – sätten att ta betalt. Det som vi har problem och utmaningar med lokalt och regionalt i Sverige

är effekt och elkvalitet, och då måste modellen utvecklas så att vi premierar planerbar kraftproduktion och kan säkra elsystemet i södra Sverige.

Sist och slutligen har vi frågan inför den kommande vintern. Anders Ygemans parti röstade i förra veckan i riksdagen för att stänga Ringhals reaktor 1. Det är en fullt legitim uppfattning, men då borde man kunna presentera hur alternativet ser ut om krisen kommer till vintern eller nästa sommar.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi måste reda ut några missförstånd här. Inget parti har röstat vare sig för att stänga Ringhals 1 eller för att hålla det öppet. Det var inte detta som var frågan. Det är nämligen så att riksdagen inte äger makten över Ringhals 1. Det gör företagens ägare. I planekonomier kan man fatta sådana beslut i folkförsamlingen eller något sådant. I det här fallet ägs det av flera olika företag som självständigt har fattat beslutet, så detta kan vi lämna därhän.

Jag kan konstatera att vi har kärnkraft, vattenkraft, vindkraft och många fler energislag i Sverige. Vi har en bra energimix, och jag tror att alla dessa energislag kommer att vara en del av den svenska energimixen under lång tid framöver.

När det gäller effektsituationen i Skåne hävdas det ibland, som Lars Hjärmered säger, att det är en ansträngd situation, att det är brist och att företagen är rädda. Jag tog personligen ett initiativ och träffade Sydsvenska Industri- och Handelskammaren och de företag som de valde ut, tillsammans med nätägaren där. Då kunde vi med alla papper på bordet reda ut det, och det finns ingen sådan risk. Nätägaren säger att de kan ansluta dem som vill bli anslutna i Skåne och att de har kapacitet för dem som vill expandera i Skåne under de närmaste tio åren. Det är nätägaren som säger detta, och det är nätägaren som har ansvaret.

Jag har tagit initiativ till mötet och diskuterat med nätägaren och företagens organisationer. Sedan kan det finnas en politisk debatt, som Lars Hjärmered vill driva, men sakligt sett, sas det på mötet, finns det ingen risk. Om man har denna oro måste man ta kontakt med sin nätägare. Återigen: Det är inte så att vi delar ut strömkablar i Sveriges riksdag, utan det finns en nätägare som är ansvarig för sina kunder, enligt ellagen.

För att gå tillbaka till huvudsaken, huvudproblematiken och huvudfrågan – Sveriges elsituation – så är den god jämfört med i princip alla andra länder. Vi har större elöverskott än i princip alla andra länder i vår närhet. Vi har ett högre rankat elnät än våra grannländer. Vi har en bättre kapacitetssituation. Vi har en bättre effektbalans.

Det är inget skäl att vila eller slå sig till ro, tvärtom. Det är därför vi har tagit initiativ till att tredubbla nätinvesteringarna. Det är därför det tillkommer ny kraft och ny energi i systemet – ingen ordvits tänkt, jag får be om ursäkt för den. Och det är därför vi tillsammans med energibranschen har tagit initiativ för att få både en ökad ledningsutbyggnad och en sänkning för elnätsskulderna, oavsett om det är företag eller privatpersoner.

Alla de frågor som Lars Hjärmered och jag diskuterar här är frågor där vi tidigare hade samsyn mellan partierna. Vi hade en energioverenskomst där jag, Lars Hjärmered och alla partier kunde dra upp långsiktigt hållbara strategier för Sverige så att företagen visste vad som gällde när de skulle investera, men för bara tre år sedan valde Lars Hjärmered och Mo-

deraterna att lämna energioverenskommelsen. Det är detta, fru talman, som riskerar att skapa osäkerhet i svensk energipolitik på lång sikt.

Anf. 33 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Det var företaget Kemira som pratade om att ministern blundar för de stora problemen, det var Borealis som pratade om enorma prisfluktuationer och hur svårt det är att jobba som industriföretag i detta och det var företaget Trioplast som pratade om osäkerheten.

Sanningen är att skåningar till exempel betalar högre elskatt än många norrlänningar och ofta ett väsentligt högre elpris. Det är en väldig ryckighet i prissättningen som kanske inte berör en om man bor i lägenhet, men om man har ett stort elintensivt industriföretag i södra Sverige kan det emellanåt vara så att man inte har en lönsamhet i sin produktion på grund av den osäkerhet som finns på el- och energimarknaden. Det är alltså både kapacitetsproblemen och ryckigheten på hela marknaden som måste hanteras på olika sätt, och då krävs åtgärder.

Vi och andra partier har visat detta genom att agera i riksdagen, ställa krav på att utvärdera de krispaket som finns så att man har en beredskap om eller när det krävs, stoppa dåliga förslag som regeringen kommer med och vara med och bidra till nya förslag som kommer. Vi är tydliga med vår förväntan när det gäller att ta fram en ny elnätsreglering och att regeringen måste tillsätta en utredning snart. Man måste inte bara ha en dialog utan också ta fram konkreta lagförslag och utveckla marknadsmodellen.

Fru talman! Låt mig sedan komma in på Ringhals 1. Det är alltid ägaren som bestämmer i ett företag. Om Ringhals ägare Vattenfall och Uniper säger att de inte vill driva vidare Ringhals 1 finns det alltid en möjlighet för ägaren, det vill säga Ibrahim Baylan, som är regeringens företrädare och lyfter detta i Sveriges riksdag, att komma med instruktion. Vi har röstat om det här i riksdagen, och då valde Anders Ygemans parti att rösta för att stänga Ringhals 1. Det är ett faktum. Det är en fullt legitim politisk åsikt.

Min huvudpoäng här är egentligen inte för eller emot Ringhals 1, även om jag tycker att det är ett dåligt beslut, utan det är att Anders Ygeman inte har presenterat vad alternativet och vad livlinan är om krisen kommer igen.

Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Nu framkom det i Lars Hjälmereds sista inlägg att det inte var kapacitetssituationen som företagen i Skåne yttrade sig över, även om Lars Hjälmered ville få det att låta så. Det handlar om prisfluktuationer och prisjämförelser mellan olika energiområden.

Ja, det stämmer: På en marknad rör sig priset upp och ned, och i år har vi haft de lägsta elpriserna på mycket länge. I Skåne har vi haft de lägsta elpriserna på fem år. Det är klart att det kan vara svårt för en del företag att hantera, men de lägsta elpriserna i Europa och de lägsta elpriserna på fem år i Skånes fall och på tolv år i Sveriges fall borde väl ändå kunna vara en fördel för viss företagsamhet.

För den som tycker att prisfluktuationer är svåra att hantera är det rimliga att man terminssäkrar sina energiköp, speciellt om man är en energintensiv industri, eller kanske själv investerar i energiproduktion. Det kan

vara kärnkraft om man önskar det eller vindkraft om man önskar det. Det står företagen fritt att göra detta.

Jag kan däremot konstatera att de åtgärder som Lars Hjalmered föreslår, en utvärdering och en utredning, inte kommer att påverka vare sig a) elpriserna eller b) prisfluktuationen.

Jag kan också för protokollets skull säga att vi har uppdragit åt Svenska kraftnät att se över elnätsområdesindelningen som EU har förbundit oss att göra för att se om det går att göra den på ett bättre sätt. Vi vill också driva på transmissionen mellan norra och södra Sverige, vilket över tid kommer att minska prisskillnaden mellan södra och norra Sverige.

Med det sagt vill jag tacka för diskussionen. Jag hoppas naturligtvis att vi ska kunna föra de här diskussionerna tillsammans mellan partierna i Sveriges riksdag i ett mer konstruktivt forum för Sveriges bästa så att vi kan få långsiktiga spelregler för svensk företagsamhet.

Jag passar på att önska Lars Hjalmered och fru talmannen en god jul.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:165 om den tillfälliga lagen om utökat mandat för regeringen under pandemin

Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jan Ericson har frågat mig vad det var i undantagslagen som var ett stort problem, varför lagen inte var användbar och vilka konkreta åtgärder jag hade velat införa som jag inte ansåg att den tillfälliga lagen möjliggjorde.

Den pandemi som har orsakats av det nya coronaviruset är den allvarligaste samhällskrisen i Sverige i modern tid. Under våren gjorde regeringen bedömningen att den behövde utökade befogenheter för det fall det skulle vara nödvändigt att snabbt vidta ytterligare åtgärder för att bromsa smittspridningen.

Skälet till att regeringen i våras föreslog att det skulle införas tillfälliga bemyndiganden i smittskyddslagen var att göra det möjligt för regeringen att snabbt besluta om åtgärder mot pandemin utan att först behöva gå till riksdagen med en proposition för varje enskild åtgärd. En sådan reglering i lag måste beslutas av riksdagen.

Regeringens första utkast till lagförslag kritiserades av flera riksdagspartier för att ge regeringen alltför omfattande befogenheter. För att tillmötesgå kritiken omarbetade regeringen förslaget, som i stället fick innebörden att föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bemyndigandena skulle genom proposition i varje enskilt fall underställas riksdagens prövning.

Efter förankring med riksdagspartierna valde regeringen att gå fram med propositionen om tillfälliga bemyndiganden i smittskyddslagen. I samband med riksdagsbehandlingen föreslog socialutskottet att de tillfälliga bemyndigandena endast skulle få användas om riksdagens beslut inte kunde avvaktas. Riksdagen biföll regeringens förslag i propositionen med det tillägg som socialutskottet föreslagit.

Regeringens erfarenhet, under den tid som lagen gällde, är att det i de allra flesta fall inte skulle ha inneburit någon tidsvinst av betydelse att använda den tillfälliga bemyndigandelagen jämfört med att besluta om en sedvanlig proposition. Konstitutionsutskottet hade också uttalat att riksdagen kunde behandla en brådskande proposition på fyra dagar.

Regeringen gjorde bedömningen att om några sådana åtgärder som omfattades av den tillfälliga lagen skulle behöva vidtas var det lämpligare att i stället genast lämna en proposition med lagförslag som riksdagen skulle kunna ta ställning till. En sådan proposition skulle också kunna innehålla förslag på åtgärder som inte omfattades av bemyndigandet, till exempel straffsanktioner eller åligganden för kommuner och regioner. Detta skedde i juni med propositionen *En ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen* (prop. 2019/20:172).

Nu pågår ett arbete i Regeringskansliet med att ta fram ett förslag till en ny tillfällig pandemilag för att regeringen ska kunna reglera verksamheter och komma åt det som bland annat smittskyddslagen och ordningslagen inte gör i dag. Den nya tillfälliga pandemilagen kan komma att omfatta till exempel kollektivtrafik och affärer och förväntas kunna presenteras för riksdagen tidigt nästa år.

Anf. 36 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Coronapandemin är en oerhört stor prövning för vårt samhälle, och Sverige har drabbats väldigt hårt jämfört med många andra länder.

Det är klart att det är väldigt viktigt att regeringen och dess myndigheter har de verktyg som behövs för att hantera samhällskriser. I april fattade riksdagen beslut om en tillfällig lag som under tre månader gav regeringen ett kraftfullt utökat mandat att vidta åtgärder för att minska smittspridningen. Beslut som normalt skulle kräva lagändring via riksdagsbeslut kunde nu genomföras direkt av regeringen men på villkor att besluten i efterhand skulle godkännas av riksdagen.

Jag tackar socialministern för svaret. Men svaret blir lite konstigt, för skälet till min interpellation var att socialministern för ett par veckor sedan framförde i medierna att regeringen inte fick mandat av riksdagen att fatta beslut tillräckligt snabbt och att den tillfälliga lagen inte var användbar.

Jag tror att det inte bara var jag som reagerade med förvåning när vi hörde socialministern säga detta med tanke på vad hon har sagt tidigare. När riksdagens beslut fattades den 7 april sa socialministern i Sveriges Television: "Det här säkerställer både ett snabbt agerande samt riksdagens inflytande".

Och nu säger ministern helt plötsligt att lagen inte var användbar. Om jag tolkar det rätt beror detta tydligen på att det var för mycket arbete för Regeringskansliet, med sina tusentals anställda, att i efterhand skriva en kort proposition till riksdagen för godkännande av de beslut som regeringen redan brådskande har fattat.

Men vilka beslut skulle kunna vara viktigare för Regeringskansliet att förbereda för behandling i riksdagen än ett ärende om en akut krisåtgärd? Och hur kan ministern veta att den tillfälliga lagen skulle vara ett problem när ni faktiskt aldrig testade? Ni använde aldrig den här lagen – inte en enda gång under de tre månaderna trots allt det arbete som lades ned,

alla diskussioner, lagrådsremisser och allt, för att ta fram lagen. Ändå använde ni den inte en enda gång.

Det var för övrigt inte Moderaterna och den övriga oppositionen som inte ville ge regeringen det omfattande mandatet. Vi moderater sa tidigt i diskussionerna att vi ville avvakta Lagrådets bedömning och sedan följa Lagrådets rekommendationer. Det var Lagrådet som ansåg att beslut enligt den tillfälliga lagen i efterhand borde underställas riksdagen.

Jag måste därför fråga: Anser socialministern att det var fel av Moderaterna och övriga partier i riksdagen att följa Lagrådets bedömning?

Jag vill också påpeka att det var en enig riksdag, inklusive socialministerns eget parti, som fattade beslutet om den tillfälliga lagen. Det var ingen – i alla fall vad jag vet och vad jag hörde – som framförde någon kritik mot lagförslaget i debatten före beslutet i kammaren. Tvärtom uttalades det från de flesta håll att det här var en ganska väl avvägd lag som alla kunde ställa sig bakom, och socialministern gick som sagt ut i medierna och sa att detta garanterade både snabb beslutsmöjlighet och riksdagens inflytande. Alla verkade väldigt nöjda, både riksdagen och regeringen och ministern.

Att nu i efterhand försöka förklara bort sin möjligen egna brist på agerande med att den tillfälliga lagen inte var tillräckligt generös tycker jag inte luktar något annat än att man försöker skylla ifrån sig.

Jag fick faktiskt inget konkret svar från socialministern. Vilka konkreta förslag är det som hon hade velat införa eller fatta beslut om men som hon så här i efterhand anser sig var förhindrad att fatta? Vilka förslag var det som ni hade kunnat lägga fram men som ni inte kunde lägga fram på grund av att lagen inte höll måttet? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 37 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tycker att svaret var mycket utförligt, och det finns att ta del av för alla som vill veta alla turerna.

Jag skulle säga att det är ganska komplicerat att förklara det här, till och med i den här kammaren. Men det är framför allt komplicerat att förklara utåt vad det betyder att få ett bemyndigande och vad det betyder när man ska ta fram förordning och proposition i princip samtidigt.

Som svar på frågan som jag har fått under hösten om varför bemyndigandet inte användes kan jag säga att det var av just det skäl som jag har försökt att beskriva här: Det gav ingen tidsvinst. Att ta fram en proposition samtidigt till riksdagen ger ingen tidsvinst.

Det är alltid möjligt för regeringen att ta fram en proposition, så som vi också valde att göra när det gällde smittskyddsåtgärder för restauranger.

Jag kanske missförstod Jan Ericson, men jag tyckte att han beskrev att det skulle vara så enkelt att bara skicka någonting till riksdagen. Alla riksdagsledamöter är ju väl införstådda med att det ska tas fram en proposition när riksdagen ska fatta beslut. Enligt 9 kap. 2–3 § riksdagsordningen sker underställande av en förordning genom en proposition, och det tar tid. Det spelar ingen roll att man har många anställda – som har väldigt mycket att göra, ska understrykas, under en pandemi. Om man då ska ta fram både en förordning väldigt snabbt och en proposition på ett par dagar tappar man poängen med den tidsvinst det skulle innebära.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Det som inte återgavs medialt när jag beskrev konsekvenserna av bemyndigandet var att jag underströk, och nu gör jag det igen, att jag har väldigt stor respekt för att riksdagen avgör hur mycket mandat man vill ge till regeringen. Det är inte alls konstigt att riksdagen vill behålla sin möjlighet att utöva ett stort inflytande. Det är folkets vilja. Svaret blir dock inte något annat än att bemyndigandet i sig inte blev någon tidsvinst.

Vi fick använda oss av andra verktyg för att kunna se till att begränsa smittspridningen. Det var till exempel lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ett uttryck för. Det blev en proposition, och sedan utfärdades råd för verksamheten av Folkhälsomyndigheten.

Min uppfattning är att det i det svar jag här har avgivit är väldigt tydligt vad konsekvenserna blev. Sedan är det naturligtvis väldigt välkommet om det är så att alla önskar att regeringen får rätt mandat. Vi arbetar just nu, som Jan Ericson känner till, med en pandemilagstiftning som vi får hitta en annan form för, där fokus inte ligger på nedstängda verksamheter utan snarare på hur vi kan styra och begränsa verksamheter så att de kan bedrivas på ett smittsäkert sätt.

Anf. 38 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag blir lite fundersam här. Menar ministern att den proposition som regeringen själv lade fram för riksdagen inte höll måttet redan från början? Tillägget från socialutskottet var ju bara att man endast skulle få använda lagen om det inte gick att använda den vanliga vägen i riksdagen. Det var ingenting som inskränkte användningen av lagen i övrigt.

Nu säger socialministern att den här lagen inte fungerade och inte gick att använda. Men det var faktiskt regeringens egen proposition.

Det här med tidsvinst låter också jättekonstigt. Om det är ett akut beslut i en akut kris kan man ju ta det beslutet på direkten. Sedan hade man alltså fyra arbetsdagar på sig att få ihop en proposition till riksdagen. Socialministern säger att personalen i Regeringskansliet hade så mycket att göra under pandemin och så vidare. Men i ett akut krisläge, där man måste ta ett mycket snabbt och akut krisbeslut, måste väl ändå det vara det man måste prioritera framför precis allting annat.

Det är precis det vi har gjort i riksdagen då vi prioriterat krispaketen. Jag sitter själv i finansutskottet, och vi har verkligen prioriterat att ta dem snabbt. Vi har till och med slagit rekord när det gäller att ta snabba riksdagsbeslut i fråga om ganska långtgående krisåtgärder på den ekonomiska sidan. Då är det lite märkligt att här säga att det inte skulle vara någon tidsvinst för regeringen att kunna ta ett snabbt beslut i ett akut krisläge.

Sedan är också frågan: Insåg inte ministern problemet att man inte kunde använda lagen på det här viset när hon hyllade riksdagens beslut om att införa den tillfälliga lagen? Då lät det som att det var väldigt positivt. ”Det här säkerställer både ett snabbt agerande samt riksdagens inflytande” – så sa ministern själv i tv den 7 april. Nu säger hon att lagen inte gick att använda.

Jag får inte ihop det riktigt. Antingen insåg inte ministern när man skrev propositionen att lagen inte skulle fungera. Det är i så fall allvarligt i sig. Eller också är det någonting annat som gör att ministern helt har bytt fot i frågan.

Jag har fortfarande inte heller fått svar på om det är något konkret förslag som socialministern hade velat införa men har sett sig förhindrad att införa. Eller är svaret från socialministern att ni har gjort det som ni hade tänkt att ni skulle göra under pandemin och att inga beslut har fördröjts eller förhindrats av den tillfälliga lagen?

Anf. 39 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Diskussionen handlar inte om vilka åtgärder vi vill eller inte vill vidta. Den handlar om varför bemyndigandet aldrig användes.

Socialutskottet beslutade att detta skulle kunna vara möjligt när riksdagens beslut inte kan avvaktas. Det innebär helt enkelt att man har ett väldigt akut beslut som måste fattas. Jan Ericson beskriver det som att man kan fatta ett beslut direkt, och så har man fyra arbetsdagar på sig att ta fram en proposition. Då vill jag ställa frågan till Jan Ericson: Vilket beslut är det som regeringen borde ha fattat som var så akut att vi behövde använda bemyndigandelagen? Det handlar ju inte om dagar och veckor, utan det handlar kanske om en dag eller om timmar. Annars kan vi lika gärna ta fram en proposition.

Detta är svaret på frågan varför bemyndigandet inte användes. På frågan varför vi inte bara förlänger bemyndigandet för att kunna vidta de åtgärder som vi ser ett behov av att vidta när nu pandemin fortsätter är mitt svar, ännu en gång, att bemyndigandet inte gav någon tidsvinst. Vi använde andra verktyg. Vi lämnade en proposition till riksdagen när det gällde begränsning av smittspridning på serveringsställen. Det är den ordning vi i stället har fått använda.

Jag vill fråga Jan Ericson: Vilket beslut borde regeringen ha fattat med bemyndigandet som grund?

Anf. 40 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag tror faktiskt att detta är första gången som en minister har frågat mig vad jag anser att ministern skulle ha fattat för beslut under en samhällskris. Jag är inte minister. Jag är inte regering. Jag styr inte regeringens myndigheter. Det är socialministern som gör det.

Jag frågar i min interpellation socialministern vilka beslut som hon anser att hon inte har kunnat ta på grund av den tillfälliga lagen. Då får jag motfrågan: Vilka beslut tycker du att vi skulle ha tagit? Det var inte min fråga. Det är inte det som min interpellation handlar om. Jag kan ha ganska många synpunkter på hur regeringen har hanterat pandemin, men det är inte det min interpellation handlar om. Den handlar om vad socialministern tycker.

Min fråga har väl egentligen fått ett svar. Socialministern har inte sagt att det är något förslag som regeringen skulle ha velat ta som har förhindrats av den tillfälliga lagen. Man har gått andra vägar, säger hon, och då är jag nöjd med det svaret. Det var alltså inga andra saker som ni hade planerat men som inte kunde beslutas på grund av den tillfälliga lagen. Ni har fått igenom de saker som ni hade tänkt att ni skulle göra, men ni har valt en annan väg i riksdagen. Jag nöjer mig med det svaret.

Sedan kan jag också tycka att det är bra att vi får en ny lag på plats som löser denna fråga för framtiden. Det var ju ganska besvärligt att hantera en sådan här tillfällig lagstiftning. Men jag är samtidigt lite förvånad över att inte regeringen ville förlänga den utan valde att säga: Nej, vi behöver inte

den lagen. Vi kan inte använda den. Det var ju faktiskt regeringen själv som efterfrågade lagen i april, så det hela blir väldigt ologiskt.

Jag inser dock att vi inte kommer längre med frågan. Jag konstaterar som sagt att regeringen har kunnat lägga fram de förslag man velat men att man valt en annan väg. Då är jag nöjd med det svaret.

Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Bemyndigandet blev ju oanvändbart, och det är därför det inte har förlängts. Om man ska underställa riksdagen omedelbart utom i de fall där man inte kan invänta ett riksdagsbeslut, som i sin tur kan gå på några dagar, blir det inte ett bemyndigande som gör att man kan vidta akuta åtgärder. Vi kommer därför att återkomma med en pandemilagstiftning som vi tycker tar sikte på att kunna reglera verksamheter som vi i dag inte kan reglera för att träffa mer rätt.

Jag tycker dock att det låter som om Jan Ericson tycker att bemyndigandet borde ha använts, eftersom han också tycker att det borde förlängas. Moderaterna har hakat upp sig på någon fråga som ställts till mig medialt och undrar varför inte bemyndigandet använts och varför det inte förlängs. Mitt svar har alltid varit: eftersom det blev oanvändbart när detta ska underställas riksdagen i princip omedelbart och eftersom de situationerna inte uppkommer där det behöver vara så omedelbart. Det finns nästan alltid ett par dagar, och då kan det lika gärna bli en proposition. Det är skälet till att bemyndigandet inte användes och att det inte är aktuellt att förlänga det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:180 om överförskrivning och missbruk av narkotikaklassade läkemedel

Anf. 42 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag är beredd att se över möjligheten att låta apotekspersonal göra anonyma anmälningar till IVO och om jag är beredd att låta utreda om apotek och apotekspersonal ska ges rätt att neka uttag vid misstänkt överförskrivning.

Vidare frågar Johan Hultberg vilka åtgärder avseende narkotikaklassade läkemedel som kommer att återfinnas i regeringens förslag till förnyad ANDTS-strategi och slutligen vilka andra åtgärder jag är beredd att vidta i syfte att minska problemet med missbruk och beroende av narkotikaklassade läkemedel.

Johan Hultberg lyfter fram flera viktiga frågor. Det gör mig glad att Johan Hultberg är engagerad i frågan om narkotikaklassade läkemedel. Frågan förtjänar att uppmärksammas.

Regeringens ambition är att överförskrivning av narkotikaklassade läkemedel inte ska förekomma. Förskrivna narkotikaklassade läkemedel ska inte heller leda till missbruk eller missbrukas.

För att motverka överförskrivning av narkotikaklassade läkemedel har apotekspersonal anmälningsskyldighet. Apotekspersonalens anmälningsskyldighet innebär att de har skyldighet att anmäla om de befarar att en

legitimerad yrkesutövares förskrivning av narkotiska läkemedel står i strid med vetenskap och beprövad erfarenhet. Apotekspersonalen har redan i dag möjlighet till anonyma anmälningar till IVO. Regeringen har även, inom ramen för omställningen till en god och nära vård, beslutat om att införa fast läkarkontakt. En fast läkarkontakt med god patientkännedom är en åtgärd som ska minska överförskrivningen av narkotikaklassade läkemedel.

Nästa år införs den nationella läkemedelslistan. Den ska förhindra överförskrivningar och möjliggöra att patientens läkemedelsbehandling följs upp på ett bättre sätt och att felaktiga kombinationer av läkemedel och missbruk undviks.

Därutöver har E-hälsomyndigheten och Socialstyrelsen haft i uppdrag från regeringen att digitalisera och automatisera kontrollen av individuella förskrivarbehörigheter. Apotekspersonalens arbete med att kontrollera inskränkningar i förskrivningsrätten kommer därmed att underlättats.

Jag vill avvakta effekterna av dessa insatser innan jag är beredd att utreda om apotek och apotekspersonal ska ges rätt att neka uttag vid misstänkt överförskrivning.

Regeringen har gett Läkemedelsverket och Socialstyrelsen i uppdrag att öka kunskapen om användningen av lugnande medel och sömnmedel i Sverige. Uppdraget ska redovisas i mars 2021, och redovisningen kommer att vara viktig för regeringens fortsatta arbete inom området.

Regeringen överväger att inkludera narkotikaklassade läkemedel i kommande ANDTS-strategi, som nu bereds i Regeringskansliet och som kommer att lämnas till riksdagen i början av 2021.

Regeringen är medveten om problemet med missbruk och beroende av narkotikaklassade läkemedel. Regeringen har nyligen tillsatt en särskild utredare för att se över hur insatser för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd kan ske mer samordnat. Syftet med uppdraget är att skapa bättre förutsättningar för dessa människor. Det omfattar såväl medicinska som farmakologiska, psykiatriska och sociala insatser.

Anf. 43 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, socialministern, för svaret på min interpellation!

Det är en interpellation som jag ställer, liksom nästa interpellation som vi ska debattera senare, rätt mycket mot bakgrund av att personer som är i ett allvarligt beroende och lider av en beroendesjukdom är en grupp patienter som är väldigt marginaliserad i vårt samhälle. Den gruppen riskerar att bli ännu mer marginaliserad nu under en pandemi då i det närmaste allt fokus riktas mot den stora utmaning som hela vårt samhälle står inför, inte minst vår hälso- och sjukvård.

I Sverige, som jag skriver i min interpellation, har vi i grunden en väldigt bra kontroll över förskrivningen av narkotikaklassade läkemedel. Vi har duktiga läkare som i regel tar gott ansvar för förskrivningen, följer upp sina patienter och är restriktiva med användningen av förskrivningsblocket – om än ett elektroniskt sådant numera.

Men vi har också problem med att en del läkare överförskriver och att man inte har koll på vad andra läkare förskriver. Vi ser också att anmälningarna till IVO och HSAN, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, ökar när det gäller just överförskrivning och felaktig läkemedelsbehandling.

Därför tycker jag att det är viktigt att vi ser tecknen på att vi också i Sverige har ett begynnande problem och att vi tar dem på stort allvar.

Jag välkomnar verkligen det som ministern nämner i slutet av sitt svar om att man från regeringens sida tittar på möjligheten att inkludera också narkotikaklassade läkemedel inom ramen för ANDTS-strategin. Det tror jag vore mycket bra. Jag kan nog skriva under på, fru talman, från Moderaternas sida att vi skulle ge stöd till något sådant om regeringen väljer att gå vidare med det. Det är närmast en uppmaning.

Jag tror också att vi behöver titta på om det går att göra mer för att komma till rätta med de problem som ändå finns på området. Jag lyfter fram några idéer här. Jag har på intet sätt, fru talman, alla svar, utan detta är mer just för att rikta ljuset på en problematik som jag tycker att vi ska ta på stort allvar i Sverige. Vi ser globalt hur just felaktig förskrivning, överförskrivning och lättvindig förskrivning av de här läkemedlen många gånger leder till väldigt allvarligt missbruk.

Vi ser till exempel, fru talman, en opioidkris i USA som är fruktansvärd och där just en alldeles för lättvindig förskrivning av väldigt starka smärtstillande läkemedel många gånger är orsaken och bakgrunden.

Jag är också väldigt hoppfull om den utredning som socialministern refererar till, alltså Anders Printz utredning om samsjuklighet. Den har ju tillkommit mycket tack vare att vi i riksdagen helt enigt ställde oss bakom ett tillkännagivande där det krävdes att man skulle titta på hur vi bättre kan rikta in oss på de personer som lider av samsjuklighet, alltså både en missbrukssjukdom och en annan psykiatrisk sjukdom. Jag är väldigt hoppfull om att den utredningen ska komma med bra förslag.

Jag hoppas också att ministern kan beskriva lite mer konkret vad hon ser framför sig att man i till exempel ANDTS-strategin skulle kunna göra för att ta sig an det här problemet.

Sedan är det kanske snarast en passning till ansvarig myndighet att titta på möjligheten i praktiken att göra anonyma anmälningar från apotekens sida. Den pappersblankett som man ska fylla i om man anmäler en läkare för överförskrivning ska undertecknas på sista raden. I den elektroniska dito ska man fylla i kontaktuppgifter till apoteket. Är det en liten ort kanske man är ensam apotekare där, och då är det ganska självklart vem som har gjort anmälan. Men det här är väl som sagt närmast en passning till ansvarig myndighet.

Anf. 44 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack igen, Johan Hultberg, för frågan och för att vi talar om mycket av det som händer i skuggan av pandemin! För så är det ju. Problem som vi redan har riskerar att växa oavsett vilka de är. Det kan också innebära att lösningar dröjer när fokus ska läggas på att bekämpa covid-19-pandemin.

När det gäller själva läkemedelslistan är det exempel på någonting som har kommit att dra ut lite mer på tiden av just det skälet. Det finns förstås många delar, och jag ser fram emot återrapporteringarna från myndigheterna, men det är klart att en fast läkarkontakt och själva läkemedelslistan är väldigt centrala delar för att man ska kunna ha ett samlat grepp om vad faktiskt skrivs ut.

Som enskild läkare kan man ju tycka att man fattar ett välgrundat beslut om att skriva ut till och med ett narkotikaklassat läkemedel. Även om man ska vara väldigt restriktiv med det kan det ju vara så att en person verkligen under en längre tid kan lyckas hoppa runt mellan läkare. Det är det systemet vi tyvärr ser i dag.

Har man en nationell läkemedelslista där det blir möjligt för läkarna att se vilka läkemedel som patienten redan har fått utskrivna underlättar det förstås i bedömningen av vilken behandling personen behöver. Men det gör också att ingen kan fråntas ansvaret när det gäller att förväntas veta vad patienten redan har fått förskrivet.

För att vår diskussion inte bara ska handla om att det är vården som överförskriver narkotikaklassade läkemedel vill jag säga att den kartläggning som Socialstyrelsen tidigare har gjort visar att en mycket stor del av de läkemedel som missbrukas har forslats in illegalt till Sverige. Vi har alltså förstås ett arbete att bedriva när det gäller tull och polis och allt annat som behövs för att stoppa de illegala narkotikapreparat som kommer in i Sverige på det sättet.

Ett av de första mötena jag hade när jag blev socialminister i februari 2019 var med Sannes mamma och många andra anhöriga till barn och syskon som just led av en samsjuklighet. Vad som är det ena och vad som är det andra, vad som är ett missbruk av narkotika och vad som är en psykisk sjukdom och att man försöker lindra den egna ångesten – vad kommer först? Detta med samsjuklighet har jag verkligen tagit till mig. Jag tycker att det är förfärligt att se att vi har kunskapen men inte alltid förmågan att se de olika tillstånden parallellt, utan man får på något sätt välja vilken av diagnoserna eller tillstånden som ska behandlas.

Jag är glad att vi har en sådan samsyn i frågan. När Anders Printz kommer tillbaka med sin utredning hoppas jag alltså förstås att han har kunnat hitta förslag som vi kan gå vidare med och att vi kommer att kunna göra det ganska skyndsamt. Det här är grupper som inte kan vänta, oaktat en pandemi.

Anf. 45 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att den nationella läkemedelslistan är helt central i det här arbetet. Det är en av många anledningar till att Moderaterna har varit lite pådrivande och en nagel i ögat när det gäller att försöka införa den så snart som möjligt. Det är naturligtvis förståeligt att arbetet behövde skjutas något på framtiden på grund av pandemin. Våra 21 regioner har minst sagt mycket annat att ägna sin tid och uppmärksamhet åt just nu.

Jag hoppas verkligen att det kommer att ge resultat. Jag tror att det kommer att minska problemet med att patienter shoppar runt, vilket vi tyvärr ser i dag. I en undersökning från Läkemedelsverket – den har väl några år på nacken – där man tittade på receptuttag kunde man se att 800 personer på en och samma dag hade hämtat ut läkemedel mer än en gång. Det finns alltså ett problem med att patienter utnyttjar faktumet att våra sekretesssystem inte ger den behandlande läkaren kunskap om att Persson tidigare samma dag kanske har varit hos kollegan på vårdcentralen två kvarter bort.

Det är också viktigt att regeringen tittar på möjligheten att ge apoteken ytterligare redskap. Jag har respekt för att man kanske vill invänta införandet och effekten av den nationella läkemedelslistan. Men man ska inte utesluta möjligheten att till exempel ge apotekspersonal möjlighet att i vissa synnerligen speciella fall neka uttag av vissa läkemedel, om det är alldeles uppenbart att det är en förskrivning och ett uttag som inte är rimligt och som inte står i överensstämmelse med praxis och den behandling en patient bör få.

Fru talman! IVO har också en helt central roll i detta. Det var Alliansen som införde den tillsynsmyndigheten. Det var bra och välkommet. Men myndigheten behöver utvecklas. Dess tillsyn behöver bli bättre.

Det kom en rapport förra året från Riksrevisionen, där man också pekade på att IVO och inte minst regeringens styrning av IVO behöver bli bättre. Regeringen behöver ge myndigheten bättre förutsättningar för att uppfylla sitt uppdrag. Regeringen har bland annat gett myndigheten alldeles för mycket tillfälliga medel. Det gör det svårt för IVO att bygga upp en långsiktig tillsynsverksamhet och att få kontinuitet i sitt arbete.

Det här är en passning till socialministern om att ge IVO, som är den centrala spelaren vad gäller tillsynen, bättre förutsättningar för att utöva sin tillsyn.

Anf. 46 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag och Johan Hultberg är överens om mycket på området, vilket är positivt. Det här är något som vi måste agera samfällt mot som samhälle.

I mitt första inlägg talade jag lite om att den nationella läkemedelslistan nu är lite försenad på grund av pandemin. Men det är också ett omfattande register, eller vad det ska kallas, som man kommer att ha enormt stor nytta av. När man sätter igång med den är det viktigt att verkligen få med alla data, så att man inte börjar agera som att en nationell läkemedelslista finns trots att allt inte finns med. Nu när datumet är något framflyttat hoppas jag därför och utgår från att vi kommer att se en effekt av det.

Låt mig också säga något ytterligare om fast läkarkontakt. Om man går till samma läkare och inte bara kan byta uppstår det förstås redan där en spärr för den som hela tiden byter läkarkontakt. Det tror jag också kommer att bidra på ett positivt sätt.

Det är stora och viktiga beslut. Men det är också en omfattande fråga; det är svårt att säga att det hänger på enbart någon utredning eller någons uppföljning. Det här är ett av de stora systemen som behöver komma på plats.

I väntan på det behöver IVO självklart ha rätt muskler. Apoteken behöver också känna att de kan anmäla. De har en anmälningsskyldighet i grunden, som det är viktigt att de använder. Men jag tar med mig, också från det tidigare inlägget, det som Johan Hultberg sa om möjligheten för apotekspersonal att kunna anmäla anonymt. Jag tror att det är en viktig del.

Jag ser också fram emot LäkeMedelsverkets och Socialstyrelsens rapport, som kommer i slutet av mars, för vidare diskussion.

Anf. 47 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Ja, det är bra när det finns frågor där vi är överens. Då skapas förutsättningar för att vi långsiktigt, även efter valet när allians-

regeringen förhoppningsvis tillträder, kan bedriva ett bra arbete med de här frågorna. Grunden är att vi ska ha en bra hälso- och sjukvård som fångar upp alla patienter på ett bra sätt och som säkerställer att patienter inte faller mellan stolarna, som i det fruktansvärta tragiska fallet med Sanne i SVT:s *Uppdrag granskning*.

Vi är många som ser fram emot Anders Printzs utredning. Den kommer förhoppningsvis att komma med viktiga pusselbitar för att skapa en vård som säkerställer att patienter verkligen får ett samlat omhändertagande och inte bollas mellan psykiatri, kommunens socialtjänst eller andra vårdinsatser. Det är grundläggande.

IVO behöver stärkas. Det är också viktigt att införandet av den nationella läkemedelslistan går så skyndsamt och bra det bara går. Men Socialdepartementet måste samtidigt titta på ytterligare åtgärder för att hantera problematiken.

Jag ger socialministern en chans att också bli lite mer konkret om vad regeringen ser framför sig att ANDTS-strategin skulle kunna inkludera på området. Det är riktigt att en stor del av problemet med missbruk av narkotikaklassade läkemedel handlar om en konsumtion av läkemedel som har importerats till Sverige illegalt. Men många gånger har beroendet trots allt börjat med att man har fått ett recept. Man har kanske haft en skada som man har fått behandling för men inte tillräcklig uppföljning. Hälso- och sjukvården behöver säkerställa att varje patient får en ordentlig uppföljning av sin förskrivning och andra insatser så att man förhoppningsvis kan avsluta en läkemedelsbehandling.

Anf. 48 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag har inte för avsikt att i den här interpellationsdebatten – och faktiskt inte heller i nästa, Johan Hultberg! – gå igenom ANDTS-strategin. Vi arbetar med den. Jag vet att socialutskottet fick en översiktlig bild av strategin. Vi får återkomma när vi har satt punkt i den.

Jag vill dock understryka att när det kommer till samsjuklighet – vi breddade debatten och diskussionen till det – händer det ibland, till och med inom ramen för samma huvudman, att den ena handen inte riktigt vet vad den andra gör. Det är alltså inte ett arbete som Sveriges riksdag kommer att kunna lösa genom att säga att det handlar om en huvudman. Jag tror att det finns saker som vi kan göra för att underlätta det arbetet. Men det är otroligt viktigt att man ser individerna med de sammansatta problem de många gånger har.

Jag upprepar gärna att fastläkarreformen och den nationella läkemedelslistan kommer att vara otroligt avgörande. I väntan på det behöver vi naturligtvis göra flera andra, mindre saker. Men jag tror att de delarna är nödvändiga att få på plats.

Jag avslutar debatten med att återigen säga att det finns en överförskrivning i vården men att merparten av det narkotikaklassade läkemedel som missbrukas kommer utifrån. Det är alltså inte en fråga som jag tycker att vården ensam eller kanske huvudsakligen ska känna ansvaret för. Det är också i stor utsträckning en fråga för tull och polis.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:181 om bättre tillgång till läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende

Anf. 49 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag är beredd att ge förslagsvis Folkhälsomyndigheten i uppdrag att undersöka omfattningen av opioidberoende. Han har frågat om jag är beredd att ge förslagsvis Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att undersöka hur många personer som i dag är under respektive i behov av LARO. Han har också frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkerställa en god tillgång till LARO i hela landet.

Det är angelägna och viktiga frågor som Johan Hultberg lyfter upp. Jag är också glad över att Johan Hultberg är engagerad i frågan om narkotika och narkotikaklassade läkemedel. Det är frågor som förtjänar att uppmärksammas.

Min och regeringens ambition är att vården vid opioidmissbruk, precis som all annan vård och behandling, ska vara tillgänglig, jämlik och av god kvalitet. Det kan aldrig vara acceptabelt att kompromissa med den vård som ges till i många fall samhällets mest utsatta.

Jag ser också med oro på dödligheten till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar i Sverige. Skillnader i registrerings- och rapporteringspraxis gör det dock svårt att jämföra mellan enskilda länder. Jag tycker dock inte att det är meningsfullt att fastna vid sådana jämförelser. Vi behöver snarare se till vår egen situation, och utifrån denna tycker jag att vi kan konstatera att läkemedels- och narkotikaförgiftningarna ligger på en alldeles för hög nivå. Det är jag helt enig med Johan Hultberg om.

Mot denna bakgrund har regeringen under flera år vidtagit åtgärder för att få ned dödligheten och för att säkerställa att de som lider av en missbruks- eller beroendesjukdom ges tillgång till en god vård och behandling. Det handlar om skadereducerande åtgärder, ökad kunskap och stöd till huvudmännen, som ju är de aktörer som ansvarar för missbruks- och beroendevården.

Avseende omfattningen av opioidberoende har vi redan i dag siffror på hur det ser ut. För att komplettera denna bild har regeringen givit Läkemedelsverket och Socialstyrelsen i uppdrag att öka kunskapen om användningen av lugnande medel och sömnmedel i Sverige. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2020. Vi har också kunskap om antalet personer i LARO-behandling, som ligger på cirka 4 000 per år.

Vad gäller behovet av LARO-behandling är detta analyser som fortlöpande behöver göras av huvudmännen för att säkerställa en god tillgänglighet till behandling. För att stödja huvudmännen har Socialstyrelsen, på regeringens uppdrag, nyligen tagit fram ett kunskapsstöd om LARO. Målet med kunskapsstödet är att det ska bidra till en god och likvärdig vård och omsorg för personer med opioidberoende.

Regeringen tillsatte nyligen även en särskild utredare för att se över hur insatser för personer med samsjuklighet, med missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd, kan ske mer samordnat. Syftet med uppdraget är att skapa bättre förutsättningar för att personer med beroendeproblem och samtidig psykisk ohälsa ska kunna få en behovsanpassad och patientcentrerad vård och omsorg som är av hög kva-

litet och som kan erbjudas på lika villkor i hela landet. Det omfattar såväl medicinska som farmakologiska, psykiatriska och sociala insatser. Jag tycker att det finns starka skäl att invänta utredningen innan vi går vidare med ytterligare kartläggningar eller andra insatser.

Gällande det tillkännagivande om att utvärdera den nuvarande narkotikapolitiken och ta initiativ till en nollvision när det gäller dödsfall som orsakas av narkotika, som Johan Hultberg i övrigt nämner, avser regeringen att återkomma till riksdagen om detta. Det är välkommet att en enig riksdag vill ha fokus på en evidensbaserad narkotikapolitik som säkerställer att personer med missbruk och beroende får den vård som de behöver och som betonar vikten av att minska antalet dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftning. Det rimmar mycket väl med den folkhälso-baserade inriktning som framgår av ANDT-strategin.

Anf. 50 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, socialministern, för svaret! Sverige har en fruktansvärt hög narkotikarelaterad dödlighet. Från politikens sida måste vi vara brutalt uppriktiga och ärliga och säga som det är: Vi har misslyckats. Vi har fört en politik som inte har förmått att ge dem som är i störst behov av vård och insatser den vård och behandling som de behöver. Alldeles för många patienter kommer inte i behandling, får inte det sociala stöd som de behöver och får inte den övriga hälso- och sjukvård som de behöver för de problem, följsjukdomar och annat som de drabbas av på grund av eller under sitt missbruk.

Ministern nämnde att det såklart finns en viss, eller rent av en stor, osäkerhet när det gäller siffrorna över hur exakt mycket högre svensk narkotikarelaterad dödlighet är jämfört med andra länders. Så är det. Sverige är duktigt på att föra statistik. Vi kan nog känna oss trygga med att vi har väldigt bra koll på hur många personer i Sverige som dör av narkotikarelaterade orsaker. Andra länder följer kanske inte dessa dödsfall riktigt lika noggrant som Sverige. Men Sverige har, fru talman, en fyra gånger högre rapporterad narkotikarelaterad dödlighet än EU:s genomsnitt. Dödligheten hos oss sticker ut. Det gör att vi måste ompröva och utveckla vår politik.

Vi vet bland annat att de som löper störst risk att dö av narkotikarelaterade orsaker är injektionsmissbrukare och de som brukar opioider. Där har läkemedelsassisterad behandling väldigt god effekt. Utan behandling lyckas bara en av tio opioidberoende avsluta sitt missbruk. Om de inte gör det leder detta till misär, sjukdom, kriminalitet och i många fall död. Dödligheten för opioidberoende personer är 7 procent per år om de inte får behandling. Det är därför oerhört angeläget att dessa personer kommer i vård och behandling.

Socialministern säger att vi visst har bra koll på hur många personer som är i behandling. Nej, skulle jag säga. Det finns en uppskattning från Socialstyrelsen om 4 000 personer, men det är just en skattning. Man försöker till exempel titta i registret för läkemedelsförskrivningar. Man har även gjort enkätundersökningar som dock innehållit stora brister. Jag tycker att ministern måste vara försiktig med att säga att si och så många personer är under behandling eftersom vi inte vet det.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Fru talman! Det är på sätt och vis talande att vi har stenkoll på hur många patienter som dör av narkotikarelaterade orsaker, men vi vet inte hur många som befinner sig i ett beroende och hur många som är injektionsmissbrukare eller brukar opioider och är i behov av LARO. Vi vet det sista, det vill säga hur många som dör av sitt missbruk, men vi vet inte hur målgruppen för vård och behandling ser ut. Vi vet inte hur stor täckningsgrad vi har inom vård och behandling.

Detta är grunden till min interpellation. Vi måste ha koll på läget om vi ska kunna utveckla politiken, om hälso- och sjukvården ska kunna utveckla sina insatser och om vi ska kunna säkerställa en bättre efterlevnad av de uppdaterade och, som jag tycker, bra nationella riktlinjerna från Socialstyrelsen. Det har vi dock inte. Vi vet egentligen bara hur många som dör. Detta är djupt otillfredsställande. Jag tycker att socialministern borde ta itu med problemet.

Anf. 51 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Kunskap om förskrivna läkemedel som del i en behandling har man, men det är naturligtvis så som Johan Hultberg beskriver det hela. Jag tycker att vi behöver ta hela situationen på väldigt stort allvar, och en samlad riksdag gör också det.

Frågan är dock inte enkel att hantera. Det handlar om att minska tillgången och se till att färre över huvud taget börjar med någon form av narkotiskt preparat. Vi måste på olika sätt se till att man i ett väldigt tidigt skede kan upptäcka någon som har ett bruk eller missbruk, att någon använder narkotika. Ett antal förändringar har gjorts för att se till att den som ändå fastnar i ett missbruk exempelvis kan häva en överdos.

År 2018 beslutade man att göra naloxon mycket mer tillgängligt för personer i riskzon. Flera beskriver att detta verkligen räddar liv. Man kan hämta ut ett naloxonpaket och sedan även komma tillbaka för att fylla på det. Det visar att man har använt det och räddat någons liv. Vi behöver göra mer av detta. Tillgången till naloxon, sprututbyten och annat som gör att dödligheten minskar kan inte vara sådant vi säger att man bara ska kunna få i någon del av Sverige. Detta är något som nu är tillgängligt i hela landet, vilket är väldigt viktigt.

Socialstyrelsen fick 2017 i uppdrag att tillsammans med Folkhälsomyndigheten göra insatser för att minska narkotikarelaterad dödlighet. Man har tagit fram ett kunskapsstöd. Folkhälsomyndigheten har också fått i uppdrag att ta fram ett varningssystem för narkotikarelaterade dödsfall och titta på hur man kan införa detta system nationellt. Det ska inte vara så att man kan missa de fall det handlar om. Man ska också öka kunskapen om de personer som skulle kunna omfattas av detta.

Det blir lite samma diskussion som vi hade i föregående debatt. En del frågor återkommer. Att upptäcka när någon som i detta fall hämtar ut för mycket narkotikaklassade läkemedel är exempel på ytterligare en signal. Vi har även frågan om att ha en fast läkare som inte bara upptäcker att någon kommer och ber om att få något utskrivet utan också har en roll i att både agera förebyggande och se till hela hälsan. Man ska inte underskatta de stora reformer som spelar roll även för denna grupp.

Det är väldigt viktigt att vi har ögonen på att bättre vård och bättre behandling ges för att minska dödligheten. Vi måste se till att dessa be-

handlingar ökar i omfattning. I vår politikutveckling behöver vi som land också ha med oss allt förebyggande arbete och alla sociala insatser som gör att människor inte hamnar i de lägen där det blir aktuellt att av olika skäl börja med ett missbruk.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Anf. 52 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! När vi debatterar narkotikafrågor är fokuset ofta på tidig upptäckt, hur ungdomars drogvanor ser ut och det förebyggande arbetet. Det är jättebra. Det är naturligtvis där arbetet måste börja för att säkerställa att så få som möjligt halkar in på beroendets bana och fastnar i ett missbruk som riskerar att fördjupas och resultera i väldigt långtgående och allvarliga konsekvenser.

Vi måste dock också rikta ett ökat fokus på att säkerställa att de personer som redan har en allvarlig och svår beroendesjukdom verkligen får bra vård och behandling. Det får de inte i tillräckligt stor utsträckning i Sverige i dag, fru talman.

Vi har alldeles för många personer som är i behov av till exempel en LARO-behandling och som väntar och väntar men inte får den vård de behöver. Lider man av en allvarlig beroendesjukdom är det oerhört viktigt att sjukvården tar emot den utsträckta handen när man är motiverad. Beskedet att det är en väntetid på i bästa fall ett par månader, på vissa håll i Sverige rent av flera år, är inte det besked som den personen ska få, utan det är oerhört viktigt att sjukvården snabbt säkerställer att personen kommer i vård och behandling.

Det finns goda exempel och erfarenheter i Sverige. Till exempel har Region Skåne tagit ett relativt djärvt grepp jämfört med övriga Sverige och infört vårdval för LARO, vilket dramatiskt har förbättrat tillgängligheten till LARO-behandling i Skåne. Detta verkar ge goda effekter och är någonting som vi naturligtvis måste följa oerhört noggrant och lära av.

Jag tror också att vi har mycket att lära av Norge. Jag bor själv i norra Bohuslän i en kommun med gräns mot just Norge och följer med stort intresse den politikutveckling som sker på den sidan gränsen. Där jobbar man väldigt hårt med att försöka pressa tillbaka den höga narkotikarelaterade dödlighet som de har där. Sverige och Norge har historiskt varit ganska lika varandra på det här området, men Norge har delvis lagt om sin politik. Man har varit snabbare med att bygga ut skadereducerande åtgärder och tydligare med att säkerställa tillgång till naloxon, LARO och andra harm reduction-åtgärder. Någonting man bland annat har gjort i Norge är att införa en särskild nationell överdosstrategi.

Jag tror att det är den typen av åtgärder som socialministern behöver överväga. Jag är naturligtvis fullt medveten om att hälso- och sjukvården är regionernas ansvar, men när vi ser så enormt stora regionala skillnader över landet, både i dödlighet men också i tillgång till naloxon, LARO och andra behandlingar och vårdinsatser, måste vi som nationella politiker ta ett större nationellt ansvar, tycker jag.

Det mest elementära, tycker jag, är att säkerställa att vi i alla fall har koll på läget. Det har vi inte. Vi vet inte hur många patienter som behöver LARO-behandling. Men när Sverige har uppskattningsvis 4 000 patienter i LARO och Norge har 8 000 – med 5 miljoner färre invånare – säger det

mig att Sverige sannolikt har ett väldigt stort antal patienter som är i behov av vård och behandling men inte får det. Detta kostar människoliv.

Det är därför jag tycker att det är så viktigt att socialministern säkerställer att vi får aktuell och bra statistik om hur många personer som har ett problematiskt narkotikabruk, hur många som injicerar och hur många som är i behov av LARO. Detta har EU:s narkotikabyrå som rekommenderade indikatorer, och man följer upp dem årligen. Då är det rimligt om Sverige, som på andra områden är bäst i klassen på statistik, säkerställer att vi har de här uppgifterna i Sverige.

Anf. 53 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag valde medvetet att inte börja i änden tidig upptäckt och begränsad tillgång, utan just i att vi behöver ha den typ av åtgärder som kan häva överdoser, minska skador och göra att människor med svårt missbruk ges allt stöd, all vård och all behandling som kan tänkas för att de ska kunna lämna missbruket.

Jag vill kommentera frågan om sprutbyten. Johan Hultberg nämner Skåne, och det är väldigt träffande. Oavsett partifärg kan man väl säga att Skåne har stuckit ut lite grann och gått lite före. Både Johan Hultberg och jag känner till slitningen mellan regionerna; synen på sprutbyten i Skåne har rört upp övriga landet. Tack och lov har vi kommit över det värsta. Vi måste förstås se till att man inte ska behöva bo i Skåne eller i rätt del av landet; det här är vård som man har rätt till på likvärdiga villkor oavsett var man bor. Just därför blir naloxon ett bra exempel, tycker jag. Det handlar om att tillgängligheten ska finnas i landet. Det finns också informationsmaterial, rekommendationer och nationella riktlinjer.

Ska då en person som har ett svårt missbruk och söker vård hänvisas till någon allmän väntan? Man skulle mycket väl kunna säga att det är ett akut behov och att det krävs akut vård. Då väntar man inte. Detta är verkligen ett förhållningssätt som man behöver arbeta med i vården.

Kanske är det så som Johan Hultberg sa – vi vet nog hur många som får behandling, men hur många som har behov av behandling sa jag inte att vi har full koll på. Det är förstås viktigt att vi ökar den kunskapen. Hur många som får LARO-behandling är det viktigt att vi vet för att kunna göra bedömningar av vad det leder till, hur framgångsrikt det är och om man lyckas hantera LARO-behandlingen på rätt sätt i vården.

Jag har egentligen inte så mycket mer att tillägga annat än att säga att vi behöver arbeta vidare med det här på det sätt som vi har gjort med naloxon och sprutbyten. Detta är någonting som vi måste få ett gemensamt förhållningssätt till över landet, för det här är vård. Det är väl om inte annat lite grann av en gemensam mission för socialutskottet i Sveriges riksdag att se till att det betraktas som vård. Det är inte säkert att alla andra i samhället alltid ser det så. Det här skapar väldigt mycket känslor, debatt och diskussion.

Jag välkomnar att socialutskottet tar de initiativen och att vi gemensamt ser till att flytta fram positionerna när det gäller synen på människor med missbruk. De har rätt till vård och behandling. Vi måste också enträget fortsätta arbetet med att se till att människor som lider av samsjuklighet – det är inte nödvändigtvis alltid samma grupp – får den behandling som de har rätt till.

Anf. 54 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är sannerligen på det viset att vi i Sverige har gjort en resa vad gäller inte minst attityder och inställning till den här patientgruppen. Tidigare såg vi dem som sagt inte ens som patienter, som socialministern var inne på. Tack och lov har det hänt någonting sedan Nils Bejerots dagar, om jag får uttrycka mig på det viset. I dag har vi trots allt en ambition att ge de här patienterna den vård som de har rätt till.

Vi har, som jag sa, nu äntligen bra, aktuella och uppdaterade nationella riktlinjer som ligger i linje med forskningen i Sverige och internationellt och som har gott stöd i evidens och beprövad erfarenhet. Vi vet att LARO-behandling är oerhört effektivt, räddar liv, sparar pengar för samhället och skapar en helt annan livskvalitet för patienterna. Vi vet att naloxon, som socialministern var inne på, räddar liv. Då tror jag att vi behöver ett ökat nationellt ansvarstagande för att säkerställa att man får tillgång till detta, oavsett om man bor i Västernorrland, i Kalmar, där socialministern har sitt hjärta, eller i Bohuslän, där jag bor.

Det är min bestämda uppfattning att socialministern behöver säkerställa att vi har fakta på bordet för att kunna ta ytterligare steg framåt. Det gäller inte minst efterlevnaden av de nationella riktlinjerna. Tillgången ser helt olika ut över landet. Jag tycker inte att det är acceptabelt. Då är ett första steg att vi samlar ihop den statistik som krävs för att vi ska kunna följa hur många patienter som är i behandling och hur många patienter som är i behov av behandling för att utifrån det kunna ställa krav på regionerna och göra insatser nationellt.

Jag tycker att socialministern kan damma av Miltons utredning, fundera på om man kan förstärka vårdgarantin, titta på möjligheten att utreda mer mobila lågtröskelmottagningar, som Folkhälsomyndigheten föreslår, och inte minst adressera datafrågan. Vi behöver statistik, och vi behöver veta hur det förhåller sig. Det är till exempel inte rimligt att Svensk förening för beroendemedicin låtit sina medlemmar inventera vad det finns för vårdinsatser.

Anf. 55 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Min företrädare Gabriel Wikström tog viktiga steg. Det var ingen självklarhet att tala om rätten till naloxonbehandling i hela landet, men det var ett viktigt steg. Det bör naturligtvis följas av fler insiktsfulla beslut på olika nivåer för att människor med missbruk ska få den vård och behandling de behöver.

I grund och botten handlar detta väldigt mycket om människosyn. Har alla människor lika värde? Har alla människor rätt till vård och behandling utifrån sina behov oavsett var i landet de bor? Vi svarar ju alla ja på den frågan. Jag tror, handen på hjärtat, att det i mycket är människosyn det handlar om i hela vårt samhälle. Det handlar om att uppvärdera detta och säga att alla människor ska ha denna möjlighet. Vid sidan av att ta fram fakta tror jag att vi har mycket att göra när det gäller att understryka alla människors lika värde.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Svar på interpellationer

§ 12 Svar på interpellation 2020/21:177 om barn och ungdomar som slutar idrotta

Anf. 56 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Angelika Bengtsson har frågat mig vilken plan jag och regeringen har för att få fler barn och ungdomar att idrotta samt vilken strategi jag och regeringen har för att inte fler barn och ungdomar ska sluta idrotta på grund av de restriktioner som finns till följd av coronapandemin.

Jag vill först tacka interpellanten för att hon lyfter fram denna viktiga fråga. Barns och ungdomars rörelse och idrottande är verkligen högt prioriterat för mig som statsråd. Att ge möjlighet till rörelse och idrott handlar i grunden om att ge möjlighet till bättre fysisk och psykisk hälsa och en bättre livskvalitet. Den möjligheten är tyvärr inte jämlik bland barn och ungdomar i dagens Sverige, och ojämlikheten i hälsa ökar. Vi måste bryta denna utveckling.

Den frihet som Riksidrottsförbundet har att fördela statens stöd till idrotten medför ett betydande samhällsansvar. Socioekonomiskt starka områden får inte gynnas på bekostnad av områden med socioekonomiska utmaningar.

Riksidrottsförbundet arbetar nu med att ta fram nya bidragsregler, och jag för en nära dialog med förbundet om behovet av förändringar som leder till ökad jämlikhet och jämställdhet inom idrotten. Dessa aspekter har inte minst varit angelägna i samband med årets extra krisstöd till idrotten som syftat till att mildra pandemins ekonomiska konsekvenser för idrottsverksamheter i hela landet, särskilt för barn och unga. I detta sammanhang kan jag också vara tydlig i att regeringen är beredd att fatta beslut om ytterligare krisstöd för att säkra idrottsrörelsens överlevnad genom krisen.

Fru talman! Att idrottsrörelsen under och efter pandemin kontinuerligt arbetar för alla barns och ungas möjligheter till rörelse och idrott är centralt. Att i takt med tiden göra sin idrottsverksamhet relevant för nya generationer är också särskilt angeläget nu.

Jag vill även ta tillfället i akt att lyfta fram tre åtgärder som regeringen vidtagit för barns och ungdomars ökade och mer jämlika möjligheter till rörelse och idrott.

För det första, regeringens satsning Samling för daglig rörelse, som bland annat utökat undervisningstiden i idrott och hälsa i grundskolan med 100 timmar och gett Riksidrottsförbundet möjlighet och utrymme till en kraftsamling för mer idrott, rörelse och utveckling av rörelseförståelse inom ramen för skoldagen. Genom Samling för daglig rörelse inrättades

även ett rörelsenätverk där centrala aktörer möts i dialog kring kompetensutveckling och andra frågor som har betydelse för ökad fysisk aktivitet för barn och ungdomar.

För det andra, regeringens tillsättande av en nationell samordnare för främjandet av ökad fysisk aktivitet. Samordnaren ska fram till den 1 mars 2023 bland annat arbeta utåtriktat för att öka den allmänna kunskapen om vilka goda effekter fysisk aktivitet bidrar med för var och en av oss. I uppdraget ingår att särskilt beakta sårbara grupper som barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Den tredje åtgärd jag vill lyfta fram är det uppdrag regeringen i oktober gav till Boverket om att ta fram förslag om hur kunskap om anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid kan utvecklas, samlas och förmedlas. Anläggningsfrågan är central för allas, inte minst barns och ungdomars, möjligheter till rörelse och idrott. Uppdraget har en tydlig inriktning på att vi ska nå såväl breda som nya grupper av idrotts-, motions- och friluftslivsutövare.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram de många insatser som gjorts inom idrottsrörelsen för att hålla igång barn- och ungdomsverksamheten under pandemin. Jag vill också lyfta fram Folkhälsomyndighetens tydliga budskap om vikten av fysisk aktivitet och att idrott och träning därför bör fortsätta så långt det är möjligt.

Anf. 57 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Det gläder mig att även Amanda Lind brinner för idrotten. Jag känner en extrem oro för våra barn och ungdomar som nu slutar idrotta till följd av coronapandemin. Framför allt är det ungdomar födda före 2005 som blivit drabbade. De rekommenderas av Folkhälsomyndigheten att inte träna i grupp eller inomhus. Deras träningar har i princip ställts in.

Jag har under hela min uppväxt idrottat och varit fysiskt aktiv. Rent personligen fick jag ut otroligt mycket, inte bara det rent fysiska utan även välmående, ledarskapsträning och många vänner. Senare i livet kunde jag komma tillbaka som ledare och undervisa. Det gav ett annat mervärde, något som i vuxen ålder betyder mer utifrån ett ledarskapsperspektiv.

Idrottsrörelsen med grund i vårt unika föreningsliv ska vi bejaka, ta hand om och vårda. Det är därför oerhört tråkigt att läsa om den oro som det rapporteras intensivt om över att allt fler barn och ungdomar slutar idrotta.

Björn Eriksson, Riksidrottsförbundets ordförande, kallar detta för en tickande bomb. Carolina Klüft, verksamhetschef för Generation Pep, uttrycker också sin oro över de ungas psykiska hälsa. Hela idrottsrörelsens ledare känner samma oro. Jag vill i stället hävda att det här är en stor tickande handgranat. Vi riskerar att få en hel generation soffpotatisar. Vi vet dessutom att stillasittandet ökade redan innan pandemin.

Fru talman! Det jag och många med mig saknar från regeringen är ett förebyggande arbete som måste startas nu. Det räcker inte att pumpa in mer pengar i krisstöd. Kommer regeringen att påbörja en uppsökande verksamhet för att fånga upp och få tillbaka de ungdomar som slutat idrotta? Kommer regeringen att påbörja ett arbete för att redan nu titta på hur många det är som berörs av minskad fysisk aktivitet? Och hur hanterar regeringen den oro som hela idrottsrörelsen nu uttrycker?

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Fru talman! De här frågorna handlar inte bara om dem som gör en elitsatsning. Det handlar inte bara om dem som tycker om att idrotta. Det handlar inte bara om ledare som arbetar med ungdomar. Det här handlar om en hel generations folkhälsa.

Fysisk aktivitet och psykisk hälsa har ett nära samband. Fysisk aktivitet och bättre inlärningsförmåga har ett nära samband. Fysisk aktivitet och vårt välmående hänger ihop.

Varför gör regeringen inte mer för våra barn och ungdomar och för deras fortsatta välmående?

Anf. 58 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag instämmer helt i Angelika Bengtssons beskrivning av hur oerhört viktigt det är med idrott, rörelse och träning och hur oerhört viktigt det är att vi har vår starka och levande idrottsrörelse i hela landet för att det ska vara möjligt för barn och unga att delta.

Det är precis som jag sa i mitt svar. Detta är en utmaning som fanns redan innan pandemin, tyvärr. Vi ser alltmer ökade klyftor mellan dem som idrottar och dem som inte idrottar. Det beror på vilket kön du har, vilken etnisk bakgrund du har och din socioekonomiska status.

Detta är utmaningar som idrottsrörelsen redan innan pandemin behövde jobba med. Det är utmaningar som man jobbar med och som regeringen har identifierat och redan tagit flera steg för att komma till rätta med. Jag var inne på några av dem i mitt svar. Det handlar om allt från översynen av bidragsreglerna för Riksidrottsförbundet till att ta ett grepp om anläggningsfrågan, som också är en viktig grundförutsättning.

Det handlar inte minst om att jobba för att främja rörelse i skolan. Det handlar om både den dagliga rörelsen och kopplingen och kontakten med föreningslivet för att det sedan ska vara en lätt brygga för att ta sig in i idrottsföreningen när man i skolan har fått kontakt både med sin kropp och med olika typer av idrotter.

Jag är också oroad över pandemins effekter på folkhälsan, vår idrottsrörelse och inte minst barns och ungas uppväxtvillkor i dag. Det handlar om alla barns lika möjligheter att ta del av träning och idrott. Vi ser redan nu hur vissa barn faller utanför den organiserade idrotten när träningsstimulanserna dras ned. Det behöver vi ta på allra största allvar.

Fru talman! De medel vi har skjutit till för idrottsrörelsen för att säkra idrottens överlevnad i hela landet är såklart helt centrala för idrottens framtida återstart. Det handlar om möjligheten att sedan kunna rekrytera och få in fler barn och unga i idrott igen, fånga upp dem som kanske föll bort och inte minst få in nya barn och unga i regelbunden träning.

Regeringen har näst intill fördubblat det statliga stödet till idrotten i år, och vi har hela tiden varit helt överens med Riksidrottsförbundet om att fortsatt analys av konsekvenserna krävs. Regeringen är beredd att skjuta till ytterligare stöd. Vi ser redan nu att de nya restriktionerna, som tyvärr behöver vara kvar ett tag till, drabbar idrottsrörelsens ekonomi ytterligare.

Fru talman! Idrottsrörelsen är självständig i dag. Det är så klart Riksidrottsförbundet som konkret ska sköta den uppsökande verksamheten. Vi är helt överens om att de också ska titta på konsekvenser av barns och ungas bristande idrottande under pandemin. Jag är väldigt glad att både Folkhälsomyndigheten och Riksidrottsförbundet har varit så tydliga med hur viktigt det är att värna barns och ungas rörelse under pandemin.

Under de senaste veckornas ganska drakoniska restriktioner har de äldre ungdomarna tyvärr behövt backa i sin träning. Senast i dag kom det nya rekommendationer, som öppnar för utomhusträning i mindre grupper. Det är också något som idrottsrörelsen har identifierat som ett bra och viktigt steg för att kunna hålla i, för att kunna träffas, för att kunna ha kvar den sociala gemenskap som idrotten innebär och naturligtvis för att kunna fortsätta hålla igång. Det är helt centralt.

Det är naturligt nu när smittspridningen är så stor att det blir begränsningar. Det innebär ett hårt slag mot hela vårt samhälle på olika sätt. Men att hålla i våra ungdomar även under den här svåra tiden för att sedan kunna bygga upp en återgång till ett mer normalt läge vet jag att vår idrottsrörelse är helt besjälad av, och vi i regeringen ska fortsätta göra precis allt vi kan för att stötta.

Anf. 59 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! De tre förslag som statsrådet presenterade i sitt svar ställer vi oss bakom.

Satsningen på daglig rörelse i skolan är givetvis bra. Som jag nämnde hänger fysisk aktivitet och inlärningsförmåga ihop.

Att ha en nationell samordnare för att främja ökad fysisk aktivitet handlar, som jag förstår det utifrån förordningarna, om att aktivera dem som inte är fysiskt aktiva i dag och om att minska fetma. Det är en lite annan fråga, men det hänger såklart ihop med välmående och fysisk aktivitet.

Uppdraget som Boverket fick i höstas att se över lokalanläggningarna är superbra, för det är ett förslag som liknar något som vi har motionerat om i två års tid – att se över lokalanläggningarna med det man gjort i Danmark med lokal- och anläggningsfonden som förebild. Där har man en fond som på ett innovativt sätt kan utveckla en lokalanläggning så att den kan fungera för fler idrotter än bara en och kanske för fler aktiviteter. Det är jättebra att det arbetet är igång.

Min fråga och min interpellation handlar dock om dem som redan var en del av idrottsföreningslivet och som nu lämnar det. Det handlar om ungdomar som inte ser något framtidshopp. Det handlar om ungdomar som tappar hoppet om sin idrott och det de brinner för.

Ja, mycket har gjorts. En del har ställt om på eget initiativ till att träna utomhus. En del har haft digital träning. Men tävlingsmomenten som är så otroligt viktiga för ens egen utvecklingspotential, för att kunna pressa sig själv lite till, fattas ju nu eftersom man inte träffas. Det man ser fram emot som elev när det är söndag eftermiddag, veckans träningar, finns inte längre. Jag är oerhört orolig över att många nu inte ser det hoppet och den glädjen på grund av pandemin vi lever i. Tryggheten i vardagen har försvunnit för många.

Jag saknar besked som inte handlar om att tillskjuta mer pengar. Regeringen har varit tydlig med att man är beredd att skjuta till mer pengar. Men jag eftersöker något mer, något konkret om hur man lockar tillbaka dem som har varit en del av idrottsrörelsen. Jag saknar konkreta förslag.

Jag är övertygad om att det arbetet behöver påbörjas redan nu, inte sedan, för att ”soffgenerationen” inte ska bli soffpotatisar. Det riskerar de nämligen att bli, och det vore tråkigt både för ungdomarna och för folkhälsan – inte minst då vi vet vad det får för andra konsekvenser att må dåligt.

Vilka konkreta förslag är det man vill se förutom dem som redan är presenterade? De förslagen saknar jag.

Anf. 60 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Det arbete som Angelika Bengtsson efterfrågar med att planera för en återstart och för att kunna locka till sig fler barn och unga – både de som redan står utanför, vilket är en gigantisk utmaning, och de som nu halkar utanför och kanske tappat motivationen eller lusten eller är beroende av rutiner och tävlingsmoment för att bli inspirerade – är redan påbörjat.

Det ligger hos Riksidrottsförbundet att planera för hur idrottsrörelsen i hela landet kan förbereda för detta, och det är redan en del av det statliga stödet till idrotten. Det ingår i grundstödet som ges varje år men också i krisstödet.

I den nya krisstödsomgången för den senaste miljarden betonade regeringen att syftet med stödet till idrotten är både att säkra idrottsrörelsens överlevnad i hela landet och att se till att de befintliga orättvisorna inte förlängs eller förstärks men också att bidra till idrottsrörelsens återstart.

Självklart ser vi nu att detta skjuts längre fram eftersom pandemin fortfarande sveper över landet och påverkar också vår idrottsrörelse. Det är naturligtvis en väldigt frustrerande situation, om än nödvändig.

Regeringen är beredd att fortsätta stötta idrottsrörelsen. Det handlar om överlevnad men också om att ge möjligheter och muskler för att genomföra en återstart.

Riksidrottsförbundet har också valt att inom ramen för det befintliga statliga stödet till idrotten omvandla en del resurser för att möjliggöra utomhusträning. Om en klubb eller förening behöver köpa in särskild utrustning för det eller planera annorlunda ska inte bristande resurser vara ett hinder. Jag ser väldigt positivt på det arbetet och alla de insatser som görs.

Mycket av arbetet för att främja idrottsrörelsens möjligheter att hålla igång också under pandemin kan handla om att skapa spontanidrottsplatser, till exempel genom att spola isar för skridskoåkning, och se till att föreningslivet på lokal nivå får bra förutsättningar. Där spelar kommunerna en nyckelroll, och regeringen har genom generösa tillskott till de allmänna statsbidragen möjliggjort för kommuner att göra sådana insatser. Jag ser dagligen exempel runt om i landet på hur kommuner efterskänker hallhyror, skickar in stimulansstöd till idrottsrörelsen och öppnar spontan-tyr både vinter- och sommartid. Det är väldigt positivt.

Vad gäller det framtidsytande arbetet vill jag återigen lyfta fram kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet, som regeringen har tillsatt. De två personer som sitter i kommittén är väldigt nära idrottsrörelsen och har god kännedom om idrottsrörelsens förmåga och möjligheter och också om vikten av rörelse och idrott. Per Nilsson är ordförande i kommittén. Han är rektor på Gymnastik- och idrottshögskolan. Caroline Waldheim är ledamot i kommittén. Hon jobbar på Svenska Fotbollförbundet och har en bakgrund som idrottspolitiskt sakkunnig. Jag ser det som naturligt att den här kommittén fångar upp arbetet med och effekterna av coronapandemin. Det arbete kommittén ska göra i brett samarbete med idrottsrörelsen och andra aktörer kommer också att vara väldigt betydelsefullt när vi ska jobba för att främja folkhälsan brett efter pandemin, inte minst för barn och unga.

Anf. 61 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Tack för svaren, statsrådet!

Återigen: Det här är en grupp människor, ungdomar, som riskerar att hamna i en ond spiral genom att må dåligt under en längre period för att de inte känner framtidshopp. Görs inget i dag kommer konsekvenserna att synas redan i morgon, och då kan det ta längre tid att åtgärda.

Idrotten handlar inte bara om att idrotta, om att heja fram sin favorit-idrottsperson eller om att det är kul att titta eller att idrotta själv, utan det handlar också mycket om ens eget välmående och ens egen utveckling. Som ung blev jag väldigt inspirerad av min tränare, min ledare och mina kamrater. Att kunna pusha sig själv för att vinna över kollegan eller kompiserna är så himla viktigt för hela ens välmående.

Jag tvivlar inte på statsrådets engagemang för idrotten. Mycket har gjorts under denna mandatperiod – mycket mer än vad tidigare statsråd som har varit ansvariga för idrottsfrågorna har gjort. Det är bra. Vi får dock inte glömma dem som påverkas mest av pandemin – framför allt de ungdomar som är födda efter 2005, som jag skulle säga påverkas mest av alla och som inte kan idrotta i dag.

Jag är väl medveten om att mycket har gjorts när det gäller omställningar, men vi får inte glömma bort kamratandan, som är så otroligt viktig.

Vi är som sagt många som är oroliga, inte minst de ledare inom idrottsrörelsen som ser ungdomarna. Vi får inte glömma bort våra ungdomars framtid; det är otroligt viktigt.

Anf. 62 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag är väl medveten om hur hårt pandemin har slagit mot svensk idrott, och jag vill verkligen tacka den samlade svenska idrottsrörelsen för det ansvarstagande, den förståelse och den förmåga att hitta konstruktiva lösningar som man har uppvisat under pandemin. Idrottsrörelsen förstår också att smittskyddet i det här läget behöver ha prioritet och att det går ut över idrottsrörelsen och barns möjlighet att idrotta.

Fru talman! Jag är väldigt glad att Folkhälsomyndigheten i dag gav besked om lite större möjligheter för de äldre tonåringarna att röra sig, träffas i mindre grupper utomhus och fortsätta att hålla igång. Detta har naturligtvis stor betydelse, inte minst nu under vintern då smittan lägger sig över Sverige och det är mycket svårare att få utlopp på andra sätt.

När det gäller hur pandemin kommer att påverka barns och ungas idrottande och fysiska aktivitet i stort ser vi att det kommer att ha konsekvenser. Pandemin kom in mitt under ett stort förändringsarbete inom idrotten där dessa frågor sedan en lång tid verkligen har varit under blyxtbelysning.

Jag och regeringen har både före och under pandemin arbetat kraftfullt för ökat idrottande och ökad rörelse. Vi har tillsatt en nationell samordnare för fysisk aktivitet. Vi har tagit tag i anläggningsfrågan; den är helt central för möjlighet till rörelse och idrott i hela landet. Inte minst har vi under 2020 med 1 ½ miljard i extra krisstöd räddat idrottsrörelsen och säkrat dess överlevnad och förmåga att upprätthålla idrottsverksamhet i hela landet, särskilt för barn och unga. Det, fru talman, är såklart också helt avgörande för att det viktiga återstartsarbetet ska kunna göras.

Prot. 2020/21:49

8 december

Svar på

interpellationer

Jag vill tacka Angelika Bengtsson för denna debatt. Jag hoppas på bred politisk enighet och ett brett politiskt engagemang både från statens sida, från riksdagen och från regioner och kommuner – ett engagemang för alla barns rätt och möjlighet till idrott.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:202 om bidrag till extremism i civilsamhället

Anf. 63 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jonas Andersson i Linköping har frågat mig om jag avser att agera så att inga statsbidrag utgår till organisationer med extremistiska inslag innan eventuell ny reglering finns på plats till följd av den utredning som har tillsatts.

Jonas Andersson har vidare frågat hur jag avser att agera för att motverka negativa konsekvenser för det svenska samhället till följd av att statsbidrag har utdelats till organisationer som med nya bedömningar inte längre har rätt till statsbidrag med hänvisning till extremism och dylikt.

Slutligen har Jonas Andersson frågat hur jag avser att agera för att hantera en problematik där en organisation inte kan erhålla statsbidrag med hänvisning till extremism och dylikt men där denna organisation även fortsättningsvis erhåller offentligt stöd på lokalpolitisk nivå.

Låt mig börja med den första frågan. Offentliga medel ska endast gå till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar. Att offentliga medel utnyttjas på felaktigt sätt är helt oacceptabelt.

Redan med dagens regelverk kan myndigheterna stoppa utbetalningar till organisationer som inte lever upp till demokrativillkor. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har exempelvis stoppat bidrag till flera organisationer där det funnits misstankar om att de mottagande organisationerna inte lever upp till de demokrativillkor som följer med bidraget. Vidare har regeringen genomfört flera olika insatser parallellt med processen för ett nytt demokrativillkor. Bland annat har MUCF från 2020 fått ökade medel till sitt förvaltningsanslag i syfte att stärka bidragshanteringen. Detta har underlättat för myndigheten att tillämpa befintliga demokrativillkor.

En överväldigande majoritet av bidragen går i dag till organisationer som gör viktiga insatser för samhället. Dessutom finns i de flesta förordningar redan i dag någon form av demokrativillkor.

Det pågår ett arbete med att se över hela regelverket för att säkerställa enhetliga och långsiktiga regler och att medlen går till det de är avsedda för. Skattepengar ska gå bara till organisationer som respekterar samhällets grundläggande värderingar så som de uttrycks i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Det är en viktig princip. Varje skattekrona som går till någon av de fåtal organisationer som arbetar i strid med dessa riskerar dessutom att urholka trovärdigheten för hela stödssystemet. Ett starkt och självständigt civilsamhälle är centralt i vår demokrati.

Slutligen, när det gäller den sista frågan, har regeringen begränsade möjligheter att styra hur kommuner agerar. Kommunerna är enligt grundlagen självständiga, och staten kan inte föreskriva vilka organisationer de ska ge bidrag till. Däremot kan kommunerna få stöd av den vägledning, *Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället – Vägledning för handläggare* (SOU 2019:35), som Demokrativillkorsutredningen tog fram för att kunna ge till exempel kommuner råd vid beslut om bidragsansökningar.

Anf. 64 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Till att börja med vill jag tacka Amanda Lind för svaret på interpellationen.

Frågan om statsbidrag som går till extremistorganisationer i civilsamhället har ju länge debatterats intensivt. Frågans allvar har understrukits inte bara av Sverigedemokraterna här i kammaren utan också av många andra aktörer – forskare, myndigheter och så vidare.

Säpo är en sådan aktör som bland annat i sitt remissvar till Demokrativillkorsutredningens betänkande konstaterat att ett relativt stort antal organisationer med kopplingar till extremistmiljöer tar emot offentliga medel genom såväl statliga som kommunala bidrag och att sådana organisationer kan bidra till en ökad radikaliserings i Sverige och bidra till våldsbejakande miljöers tillväxt.

Att så är fallet är både skadligt för sammanhållningen i det svenska samhället och farligt sett till risken för attacker på det svenska samhället i form av terrordåd och liknande, om det vill sig riktigt illa. Det är förstås positivt att regeringen vill utreda skarpare demokrativillkor, men jag tycker att det kommer mycket senfärdigt. Det besvarar heller inte alla frågor som finns när det gäller att stoppa bidrag till islamister och andra extremister.

Fru talman! Föreningar med kopplingar till politisk islam och annan extremism har i decennier kunnat ta emot statsbidrag i Sverige utan vidare. Studieförbundet Ibn Rushd, som har kopplingar till Muslimska brödraskapet, är ett exempel på detta. Man har erhållit statsbidrag på tiotals miljoner kronor i över tio år. I över tio år har alltså mångmiljonbelopp gått rakt ned i fickorna på dem som på många sätt vill bekämpa Sverige och vad vi står för.

Löfvenregeringen har samtidigt styrt Sverige i omkring sex år – detta utan reella skärpningar av demokrativillkor och motsvarande under tiden. Det har med andra ord under väldigt många år funnits såväl skäl som tid för regeringen att agera.

Islamisterna har kunnat bygga sig starka i Sverige med hjälp av skattepengar. Utan dessa bidrag hade man naturligtvis inte haft i närheten av samma plattform som man har fått med draghjälp från den här regeringens politik. Regeringens politik har med statsbidrag dopat föreningar med kopplingar till politisk islam under alla dessa år.

Fru talman! En fråga som jag beklagar att regeringen inte adresserar är den om vad som ska hända med alla de statsbidrag som utgår till islamister och andra extremister fram till dess att utredningen i fråga är färdig i slutet av 2021. Det är lång tid kvar innan utredningens förslag eventuellt blir verklighet, och det är samtidigt lång tid med fortsatta bidrag till extremister om inget görs.

Sverige behöver skyndsamt ta fram lagar och regler som förhindrar att bidrag kan utgå till politisk islam och annan samhällsomstörtande verksamhet till dess att nya demokrativillkor och andra skarpa och mer långsiktiga verktyg finns på plats. Det är på många sätt ett akut läge.

Det är inte bara en fråga om statsbidrag till föreningar som skulle vara bättre eller sämre än andra i något slags demokratiskt hänseende, utan det är en fråga om säkerhet för hela Sverige. Om det vill sig illa göder man radikaliserings- och våldsbejakande föreningar. Därför måste regeringen agera skarpt och inte bara luta sig mot de otillräckliga lagar och förordningar som vi har i dag.

Jag vill fråga: Är ministern beredd att agera för att få till stånd något slags temporär reglering som sätter stopp för bidragsutbetalningar till islamister och andra extremister till dess att den nya utredningens förslag om flera år kan bli verklighet?

Anf. 65 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag och regeringen tar naturligtvis den här frågan på största allvar.

De senaste veckorna har jag hört företrädare för högeroppositionen svänga sig med olika påståenden som att det skulle handla om att regeringen inte tar frågan på allvar och att det är en medveten förhållning att arbetet med demokrativillkor nu ges ett följduppdrag att titta på frågan om personuppgiftsbehandling.

Fru talman! Inget kunde vara mer fel. Däremot vore det rent oansvarigt av regeringen om vi inte fick till en ny lagstiftning med enhetliga, tydliga demokrativillkor som ger större möjlighet att titta på hur enskilda företrädare i olika föreningar och organisationer har agerat i strid mot demokratins värderingar. Då måste vi, fru talman, kunna tillämpa lagstiftningen på riktigt. Att hävda något annat är ju att fullständigt missuppfatta regeringens ansvar för att få till en tillämpbar lagstiftning, och en sådan förutsätter jag att också Sverigedemokraterna och Jonas Andersson vill ha.

Fru talman! Det finns demokrativillkor redan i dag som en majoritet av de olika stödförordningarna har att luta sig mot. Regeringen har inte legat på latsidan. Regeringen har steg för steg skärpt kontrollen av de stöd som delas ut. Vi har nu gett ett uppdrag, i kombination med den nya utredningen och på inrådan av Säpo, att också utreda en stödfunktion som ska kunna fungera just som råd till olika bidragsgivande myndigheter och aktörer. Det, fru talman, är också ett sätt att skapa tillämpbara demokrativillkor och skärpa det här arbetet på riktigt, i verkligheten.

Regeringen har också på olika sätt gett de bidragsgivande myndigheterna och organisationerna bättre möjligheter att granska de bidrag som har betalats ut. Till exempel har MUCF, som ligger under Kulturdepartementets ansvar, fått större möjlighet att granska de bidrag som betalats ut. Även Myndigheten för stöd till trossamfund har genomfört och fått i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet när det gäller just kontrollen och kopplingen till demokratins värderingar. Fru talman! Att påstå att regeringen inte tar de här frågorna på allvar är alltså både lögnaktigt och fel.

Fru talman! Ibland får man bilden av att Sverigedemokraterna menar att civilsamhället i stort är farligt och att man på olika sätt ska dra undan mattan för det. Det är lite ironiskt att det är så viktigt för er att prata om de här frågorna när bidraget faktiskt togs bort från ert eget ungdomsförbund

SDU med hänvisning till demokratins idéer. Det gjordes efter just en sådan granskning av kopplingen till de demokrativillkor som finns.

Fru talman! Det är klart att det ur Sverigedemokraternas perspektiv är naturligt att driva på i en fråga utan att ta hänsyn till sakförhållandena och vilja att regeringen ska ta fram en lagstiftning som inte är tillämpbar i praktiken. Så vill inte jag jobba, utan när demokrativillkoren finns på plats ska lagstiftningen gå att tillämpa.

Anf. 66 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Apropå vilka som har brutit mot demokrativillkor har såvitt jag vet MUCF kollat närmare också på till exempel SSU, ungdomsförbundet till det parti som Amanda Lind är med och regerar tillsammans med, så det tycker jag också är en intressant fråga i sammanhanget.

En fråga i min interpellation rör ansvarstagandet för konsekvenserna av att statsbidrag är ut och är in har gått till islamism och liknande i civilsamhället. Jag tycker att frågan tyvärr inte har besvarats i det interpellationssvar som jag fick, även om de andra frågorna delvis har besvarats.

Om de förslag som eventuellt läggs fram till följd av regeringens nya utredning om demokrativillkor ens ska vara värda vatten får vi utgå från att vissa organisationer som i dag får statsbidrag inte längre kommer att få det. Jag har bland annat pratat om att vi har organisationer i dag med väldokumenterade kopplingar till Muslimska brödrskapet, som får statsbidrag. Det är väl ett ganska tydligt exempel på något som inte borde ha det, tycker jag.

Följden av de nya reglerna kan bli att organisationer som har erhållit statsbidrag under flera år, kanske till och med decennier, inte längre får rätt till bidragen med hänvisning till att de till exempel skulle strida mot demokratin eller ha kopplingar till islamism. Om så blir fallet tycker jag att en ansvarstagande regering rimligen bör agera och se konsekvenserna av det som har hänt.

Jag utgår från att regeringen förstår allvaret i att mata in tiotals miljoner i bidragskronor varje år till vissa organisationer som man sedan kommer fram till är extremister på olika sätt och att det kan få dåliga konsekvenser för det svenska civilsamhället och det svenska samhället i övrigt.

Lägger man exempelvis ihop de årliga utbetalningarna av statsbidrag till Ibn Rushd, som vi har pratat om tidigare, handlar det om hundratals miljoner kronor. Radikalisering, våldsbejakande islamism och dylikt kan underblåsas i decennier. Då måste man ju som regering gå till botten med det och inte bara vända blad eller lägga locket på.

Fru talman! Jag ska också säga några ord om det kommunala perspektivet när det gäller stöd till civilsamhället, som Amanda Lind var inne på lite i början här. Det är riktigt, som Amanda Lind hänvisar till i interpellationssvaret, att regeringen har begränsade möjligheter att styra kommuners agerande. Och jag tror att vi är eniga om vikten av det kommunala självstyret och att det är något som vi ska värna i grunden. Det är en viktig del av den svenska demokratin. Men jag måste ändå fråga: Är det verkligen rimligt att det ska kunna vara valfritt för kommuner att ge bidrag till föreningar som göder radikaliserings och våldsbejakande islamism, särskilt om det samtidigt stoppas på statlig nivå? Jag menar att det är en säkerhetsfråga för Sverige som går bortom kulturpolitik och offentligt stöd till civilsamhället. Bara för att vi har 290 kommuner kan det offentliga Sverige

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

inte ha lika många hållningar i frågan om vi ska göda radikaliserings och våldsbejakande föreningar.

Säpo har som sagt påpekat det hot som finns i att många organisationer med kopplingar till extremistmiljöer tar emot offentliga medel, även kommunala bidrag, samt att detta i sin tur kan bidra till ökad radikaliserings och våldsbejakande miljöers tillväxt. Menar Amanda Lind då att kommuner om de bara vill bör få dela ut bidrag till föreningar som bland annat Säpo menar kan bidra till ökad radikaliserings och våldsbejakande miljöers tillväxt i Sverige?

Anf. 67 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Jag måste säga att jag blir fundersam över vad det är som Jonas Andersson föreslår. Jonas Andersson får gärna i sitt svar sedan utveckla vad det egentligen är han vill att regeringen ska göra. Att ta över bidragsgivningen från kommunerna ser inte jag som ett rimligt alternativ.

Fru talman! Regeringen gör nu ett gediget arbete med att ta fram dels nya, skärpta, enhetliga demokrativillkor, dels en stödmanual till kommunerna för tillämpningen av demokrativillkoren på kommunal nivå. Det gör vi utan att för den skull ge oss in i det kommunala självstyret, och jag förutsätter att det inte är det som Jonas Andersson vill.

Regeringen är också väldigt mån om att när vi har demokrativillkor på plats ska de vara rättssäkra, tillämpbara och fungera i verkligheten. Jag förutsätter även här att Sverigedemokraterna vill att vi ska ta hänsyn till grundläggande principer som rättsstatens principer och rättssäkerhet när vi väl har en lag på plats och att den verkligen ska fungera.

Fru talman! Vi har också valt att arbeta än mer intensivt med den här frågan genom att ta del av Säpos förslag om att inrätta en stödfunktion med vägledning, råd och stöd till kommuner, bidragsgivande myndigheter och organisationer.

Fru talman! Regeringen tar den här frågan på yttersta allvar men vill, som sagt, att arbetet ska vara försvarbart och genomförbart i praktiken.

Anf. 68 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Fru talman! Jag noterar hur Amanda Linds och regeringens hållning börjar skilja sig åt väldigt mycket när det till exempel gäller kommunernas rätt att förhålla sig till migrationspolitiken och säga nej till den på olika sätt. Men det verkar väldigt svårt att sätta stopp för bidrag till islamister och liknande.

Regeringen har de senaste veckorna kommit med förslag för att liberalisera den svenska migrationspolitiken ytterligare. Det handlar bland annat om den ökända gymnasielagen. Där är ju regeringen mycket snabb och handlingskraftig. Man går fram med snabbremsor och driver skyndsamt igenom förslag som går allt närmare amnesti för vuxna män utan skyddsbehov som redan nu har försörjts i årtal av skattebetalarna.

Varför är detta relevant i en debatt om civilsamhället? Jo, för att det visar hur resolut regeringen agerar i vissa fall och hur impotent man är i andra fall. När det gäller att sätta stopp för bidrag till islamister och liknande går det extremt trögt. Jag tror inte att vi kommer att få se någon ny lagstiftning om demokrativillkor förrän 2022, och då är vi nästan framme vid nästa val och regeringen Löfven har suttit i snart två mandatperioder.

För att få perspektiv på det kan vi komma ihåg att när regeringen tillträdde efter valet 2014 var Barack Obama fortfarande president i USA, och migrationskrisen 2015 hade vi ännu inte upplevt.

Hur kommer det sig, Amanda Lind, att regeringen kan vara så otroligt snabb och till och med skräddarsy lagar och förordningar som gymnasielagen för afghaner utan skyddsskäl medan det tar många många år för regeringen att lägga fram förslag för att sätta stopp för statsbidrag till islamister?

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Anf. 69 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag delar inte bilden av att myndigheterna inte gör något. Vi har demokrativillkor, och regeringen har vid ett flertal tillfällen stärkt myndigheternas möjlighet att jobba med uppföljning.

Myndigheterna har blivit mycket bättre på att granska och följa upp bidragsansökningar. Oseriösa organisationer stoppas, och det är bra. Det är centralt att vi har en lagstiftning på detta område som tydligt markerar mot och omöjliggör för antidemokratiska aktörer att ta del av offentliga medel. Om det är jag och Jonas Andersson överens.

Fru talman! Att utforma ett nytt demokrativillkor för statlig bidragsgivning som ska hålla inte bara för dagens situation utan även framåt är inte så enkelt som Jonas Andersson vill påskina.

För mig som ansvarigt statsråd väger rättssäkerheten tungt, och det är min fasta övertygelse att resultatet kommer att bli mycket bättre med en tillämpbar lag som ger möjlighet att på allvar jobba med dessa frågor och identifiera de fula fiskarna och därmed möjliggöra för vårt rika och demokratiska föreningsliv att frodas. Det är självklart något som jag vill ta på allvar. Det vore ansvarslost av mig att lägga fram en lagstiftning som inte gick att tillämpa i praktiken.

Avslutningsvis vill jag betona hur viktigt det civila samhället är för vår demokrati. Ibland tenderar vi i riksdagen att glömma det när vi fokuserar på de fåtal organisationer som är problematiska. Jag tycker att alla dessa organisationer med miljontals frivilliga som ofta arbetar på ideell basis för en bättre värld förtjänar vår respekt och ska ha tydliga demokrativillkor som fungerar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2020/21:183 om arbetsmarknaden i Strömstad

Anf. 70 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat arbetsmarknadsministern om ministern är beredd att ta initiativ till riktade stöd till Strömstad, exempelvis för att finansiera kommunens planerade omställningskontor och hur ministern ser på möjligheten att utforma särskilda permitteringsstöd med högre subventionsgrad till företag som är exceptionellt hårt drabbade av coronakrisen, såsom företag inom gränshandeln.

Vidare har Johan Hultberg frågat om ministern tänker vidta några åtgärder för att ta itu med problemet med att gränspendlare upplever diskriminering och för att säkerställa att arbetspendlingen över den svensk-norska gränsen fungerar bra även nu under pågående pandemi.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Regeringen har med anledning av den pågående pandemins effekter på bland annat gränshandeln haft löpande kontakt med Strömstads kommun. Jag deltog själv i ett möte med bland andra näringslivsrepresentanter från Strömstad den 11 november 2020 tillsammans med utrikeshandelsminister och nordisk samarbetsminister Anna Hallberg.

Fokus för vår dialog har varit att säkerställa stöd till Strömstads kommun genom regeringens generella åtgärder för att hantera de ekonomiska konsekvenserna av pandemin.

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att bistå vid varsel och omställning i näringslivet, och myndigheten har inom ramen för detta uppdrag nu beslutat att vara med och finansiera ett omställningskontor. Även Västra Götalandsregionen kommer inom ramen för sitt regionala tillväxtarbete att vara med och finansiera omställningskontoret. Även Arbetsförmedlingen bidrar med stöd till arbetslösa utifrån sitt uppdrag.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder i syfte att mildra konsekvenserna för jobb och företag i alla branscher, bland annat stöd vid korttidsarbete, omställningsstöd, omsättningsstöd till enskilda näringsidkare, anstånd med skatteinbetalningar och lättnader i a-kassan för företagare. Regeringen följer kontinuerligt effekterna av de presenterade stödåtgärderna, och som regeringen nyligen meddelat föreslås att dessa åtgärder förlängs.

Vad gäller arbetspendlingen över den svensk-norska gränsen anser jag att det är mycket viktigt att den fungerar lika smidigt som innan pandemin bröt ut. Min ministerkollega Anna Hallberg har haft en nära dialog med norska företrädare under hela pandemins gång om vikten av att underlätta för arbetspendling. Norge har också undantagit arbetspendlare från inrese-restriktioner, vilket varit mycket positivt och gjort att pendlingen kunnat fortsätta obehindrad under pandemin.

Jag ser mycket allvarligt på de uppgifter som framkommit om svenska arbetspendlare som känt sig diskriminerade på sina arbetsplatser i Norge. Denna fråga togs upp av statsministern under ett möte med de andra nordiska statsministrarna. Sedermera uppmärksammades detta problem i både svenska och norska medier, och även Norges statsminister Erna Solberg har reagerat. Regeringen har fortsatt att lyfta upp frågan i samtal med olika norska företrädare. Det är naturligtvis oacceptabelt om det förekommer särbehandling av svenskar på arbetsplatser i Norge.

Regeringen bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete för att skapa förutsättningar för hela landet att hantera konsekvenserna av pandemin och samtidigt bidra till en snabb återstart för svensk ekonomi. Det här arbetet genomförs bäst tillsammans, och jag vill därför avsluta med att tacka för det fantastiska arbete som regioner, kommuner och andra aktörer bedriver för att hantera pandemins konsekvenser på olika områden.

Anf. 71 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret.

Jag debatterar ofta och gärna med landsbygdsministern, men i dag får jag erkänna att jag hellre hade sett arbetsmarknadsministern i talarstolen

och att jag faktiskt är både förvånad och besviken över att inte få denna möjlighet. Jag ställde nämligen min interpellation till just arbetsmarknadsministern, och min interpellation handlar om arbetsmarknadssituationen i Strömstad.

Fru talman! Den 23 augusti brann Polarbröds fabrik i Älvsbyn. Det var ett dråpslag mot ett fint familjeföretag och givetvis också mot den lilla orten och kommunen Älvsbyn. Bara några dagar senare, den 31 augusti, besökte inte bara arbetsmarknadsministern utan också statsministern Älvsbyn. Det var utmärkt. Självfallet måste regeringen lyssna in och förstå situationen i en kommun som drabbas så hårt av en händelse som Älvsbyn och direkt påbörja en diskussion om vad man kan göra för att hantera den akuta krisen och situationen och vad man kan göra för att hjälpa till i det mer långsiktiga omställningsarbetet.

Fru talman! Den 19 mars stängde Norge gränsen mot Sverige. Det är 264 dagar sedan. Mig veterligen har arbetsmarknadsministern fortfarande inte vare sig besökt eller ens haft ett möte med kommunledningen i Strömstad eller berörda företag. Jag tycker att det är minst sagt anmärkningsvärt. Jag är genuint bekymrad över att regeringen visar ett i mitt tycke alldeles för svagt intresse. Jag hoppas att det beror på att regeringen inte har förstått djupet i den kris Strömstad upplever och hur allvarlig krisen faktiskt är.

Fru talman! Låt mig därför beskriva läget igen. Ingen annan kommun är så hårt drabbad arbetsmarknadsmässigt som Strömstad. Sedan i mars har arbetslösheten ökat med 66 procent – detta för att den lokala arbetsmarknaden i Strömstad liksom i norra Bohuslän och Dalsland väldigt mycket är uppbyggd kring handel och besöks- och restaurangnäring, primärt med kunder från vårt västra naboland.

Av Sveriges alla 290 kommuner är Strömstad den kommun som har den största andelen sysselsatta inom sällanköpshandeln och den tredje största andelen personer sysselsatta inom hotell- och restaurangbranschen. Fler än var fjärde Strömstadsbo var sysselsatt inom dessa branscher före krisen.

I dag har varslen rullat in. Uppsägningar har redan genomförts. Den varselvåg som har svept in över Strömstad uppgår till 1 500–2 000 anställda. Om vi omsätter det till Göteborgstal är det 75 000 arbetstillfällen. Jag är rätt övertygad om att såväl statsministern som arbetsmarknadsministern i ilfart hade åkt till Göteborg om den typen av varsel hade lagts där, men i Strömstad fick man vänta till den 11 november för att få till ett digitalt möte med landsbygdsministern och ministern för nordiska frågor.

Jag tycker att detta på något sätt illustrerar att regeringen inte riktigt tar situationen i Strömstad på allvar. Nu måste regeringen faktiskt hörsamma nödroppen från Strömstad och vidta konkreta åtgärder på både kort sikt och lång sikt.

Anf. 72 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för en viktig fråga!

Det är korrekt att vi har haft flera debatter, och vi kommer säkert att ha fler. Just denna debatt handlar om ett samlat grepp kring hur regeringen jobbar med drabbade orter i detta sammanhang. Frågan är ställd på ett sådant sätt att den hamnar under mitt ansvarsområde. Jag är alldeles säker på att Johan Hultberg kan ställa en fråga som är korrekt formulerad till arbetsmarknadsministern och därmed få en debatt med henne.

I detta sammanhang vill jag avvisa Johan Hultbergs hint att regeringen skulle vara ointresserad av Strömstad. Jag tycker att det är lågt i debatten, och jag tycker dessutom att det är klart inkorrekt i sammanhanget. Regeringen har vidtagit ett stort antal åtgärder rent generellt, kopplat till näringslivet i stort, och vi har genomfört ett antal olika arbeten som är pågående med de orter som är tuffast drabbade.

Vi har en kontinuerlig dialog. Varje vecka har till exempel Tillväxtverket samtal med Strömstad utifrån det läge som råder där för att identifiera vilken typ av hjälp och vilka verktyg de behöver. Regeringen har gått in via Tillväxtverket och finansierar omställningskontoret, som exempelvis varit efterfrågat. Arbetsförmedlingen, som ligger under Eva Nordmarks område, är kontinuerligt med på mötena och lämnar alla bidrag de kan inom ramen för sitt uppdrag för att hjälpa till i den jättesvåra situation som råder i Strömstad.

Utöver Strömstad har vi direktkontakt inom detta område med Sundsvall, Hylte, Vimmerby och Skara, som är andra orter som har drabbats väldigt hårt i denna situation i det första skedet. Det har inrättats en varselgrupp på Regeringskansliet för att samordna och kunna ge bästa möjliga och snabba stöd i det läge som råder, där vi på olika sätt har haft direktkontakt utifrån varje situation som är unik för dessa orter. Vi talar nu om orter som drabbats hårdare än genomsnittet och som har specifika förutsättningar och utmaningar. Detta arbete, som berör Näringsdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Utbildningsdepartementet och Finansdepartementet, samordnas av min statssekreterare Per Callenberg, som också är den som oftast har den första initiala kontakten med orterna.

Med detta sagt tror jag inte att vi har alla lösningar på plats för att hjälpa de hårt drabbade orterna. Vi behöver följa de stöd som vi har utformat så här långt. De har i huvudsak varit generella för att kunna rullas ut snabbt i det rådande läget. De har blivit förlängda, och de har i vissa fall justerats för att kunna träffa fler målgrupper och så vidare.

Om jag kommer ihåg rätt har regeringen lagt fram tolv eller tretton extra ändringsbudgetar givet situationen, och vi följer hela tiden effekten av de åtgärder som vi gör. Vi har varit väldigt tydliga med att vi också är beredda att ompröva. Vi stänger inte dörren för några typer av åtgärder framgent, utan allt provas. Det handlar om att hela tiden försöka väga olika verktyg och insatser utifrån de behov som finns och hitta en rimlig balans i det.

Jag måste säga att jag tycker att arbetet rullar på så fort man kan begära givet den situation vi har, men det som är nyckeln i detta är hela tiden det samarbete som man har tillsammans med de drabbade berörda kommunerna.

Vi har också en situation där vi i nuläget väntar på att MFF:en ska bli färdig. Vi trodde att den var färdig, men nu är den inte det. Där finns ytterligare verktyg och ganska stora pengar som går att koppla på i detta sammanhang och som jag gärna återkommer till i senare inlägg.

Anf. 73 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Självfallet är det så att de insatser som behövs i Strömstad och andra kommuner som är särskilt hårt drabbade berör en lång rad ministrars ansvarsområden och flera departement. Det handlar om utbild-

ningsinsatser, om vad Arbetsförmedlingen gör, om näringspolitik och om regional tillväxt, som är landsbygdsministerns ansvarsområde.

Det som jag saknar är en sådan snabb signal som arbetsmarknadsministern och statsministern skickade när de direkt satte sig på ett plan, ett tåg eller en bil upp till Älvsbyn. Signalen att jobben i Strömstad är viktiga har inte kommit på samma sätt. Jag kan konstatera att gränsen stängdes den 19 mars och att man först i november fick till mötet med landsbygdsministern och Anna Hallberg. Det var såklart bra, och där diskuterades konkreta frågor som jag gärna följer upp med landsbygdsministern.

Ett konkret förslag som jag vet har spelats in till Näringsdepartementet handlar om att företag som tappat mer än 90 procent i omsättning skulle kunna få möjlighet att pausa uppsägningstiden i fyra månader. Det som det handlar mycket om här, fru talman, är att det är en omfattande gränshandel i Strömstad. Nordby Shoppingcenter är Sveriges största handelsplats, med en omsättning på, tror jag, 4,6 miljarder i fjol. Där hoppas man såklart att kunderna snart kommer tillbaka, när pandemin är under kontroll och gränsen åter kan öppnas. Då är det bra om företagen inte har gjort sig av med all personal och inte har gått i konkurs och om handelsplatsen fortfarande är livaktig och har möjlighet att snabbt ta emot konsumenter och kunder igen.

Där hade förslaget varit ett exempel på en konkret åtgärd som regeringen hade kunnat vidta för att stötta inte bara företag i Strömstad utan företag som har drabbats särskilt hårt. De kan finnas på andra platser i vårt land också, inte minst på andra håll längs den svensk-norska gränsen. Det är ett konkret förslag som har spelats in och som jag hoppas att landsbygdsministern kan kommentera.

Ministern nämnde att regeringen har agerat snabbt. Den historiebeskrivningen delar inte jag och Moderaterna riktigt, utan vi tycker att regeringen har varit alldeles för saktfärdig genom krisen och att vi har fått driva regeringen framför oss. Ja, det har lagts fram många extra ändringsbudgetar, men de har många gånger tillkommit efter att vi moderater har drivit på och lagt fram skarpa förslag om att vi behöver en företagsakut, omsättningsstöd och annat och såklart att också enskilda företag, inte bara stora aktiebolag, ska ha möjlighet att få stöd. Så det köper jag inte riktigt.

Det vi nu ser när det gäller mycket av det stöd som har söpts är tyvärr att enskilda företag eller aktiebolag får vänta i månader på att få pengarna. Om man är ett företag som Nordby Shoppingcenter och har tappat 95 procent av sin omsättning är det ganska tufft att vänta de där månaderna på att få omsättningsstödet eller permitteringsersättningen. Regeringen måste verkligen agera för att påskynda dessa utbetalningar och samtidigt titta på möjligheten att införa mer riktade åtgärder.

Jag är av den uppfattningen att det är rätt sannolikt att gränshandeln inte kommer att återgå till precis den fantastiska nivå som vi hade före krisen, inte minst mot bakgrund av att den norska regeringen gett besked om att de sänker skatten på flera viktiga gränshandelsprodukter. Då måste vi stödja Strömstad i omställningen, men Strömstad har bara fått en spottstyver av de medel som man sökt för att kunna erbjuda vuxenutbildning. Detta beror på att Strömstad historiskt haft en låg arbetslöshet, och det är på den historiken som regeringen beviljar stöd till vuxenutbildningen.

Prot. 2020/21:49
8 december

Svar på
interpellationer

Detta är ett skarpt medskick och en vädjan: Regeringen måste anpassa stödåtgärderna och utbildningsinsatserna utifrån hur dagens speciella situation ser ut.

Anf. 74 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att den här debatten är ganska mycket en synonym till det som Johan Hultberg ger uttryck för och hans bild av hur han och Moderaterna agerar i krisen.

Man lyssnar in det som sägs i debatten och de frågor som är på gång under beredning, och så spelar man in dem som om de vore ens egna förslag och att man driver regeringen framför sig. Det där är inte sant.

Låt oss ta den sista frågan som nu lyfts upp, där man påtalar bristen på vuxenutbildningsmedel. Jag kan bara konstatera att det är en åtgärd som finns tack vare att den här regeringen införde den 2017. Dessa pengar har varit lika stora, och alla som har sökt har fått det de har velat ha – fram till i år, när intresset och behovet exploderade och söktrycket och behovet blev betydligt större än vad man kunde svara upp till. Det fick till följd att vi i budgetpropositionen 2021 ökar pengarna till detta med 1 miljard och öppnar ett nytt ansökningsdatum från den 1 december. Det är alltså saker och ting som redan är beslutade.

Johan Hultberg lyfte i sin interpellation att regeringen måste hjälpa till att stötta ett omställningskontor – som att det är han som driver regeringen framför sig i frågan. Det här är något som vi redan har gjort.

Den där typen av exempel skulle jag kunna stå här med hur länge som helst, men jag tycker inte att det är speciellt konstruktivt. Det vi behöver göra är att på riktigt titta på vilka verktyg vi har och vad vi kan göra för att hjälpa de kommuner och de företag som nu har det jävligt tufft. Ursäkta att jag använde en svordom! Det var inte min mening. Jag hörde det själv, och jag ber om ursäkt.

Grejen är att väldigt många kämpar med att behålla sina företag och med att överleva en kris. En del av dem drabbas av en omstrukturering som sker i förtid och som kanske ändå hade skett över tid, medan andra har företag som har förutsättningar att fortsätta att vara företag, solida företag, när pandemin är över.

När det gäller gränshandeln i Strömstad är det lite svårt att veta exakt vad som är vad. Man kanske tänker att allting efter pandemin återgår till att vara precis som det var förut och att det då ska finnas förutsättningar för att allting ska övervintra och att man ska kunna köra igång som vanligt. Men om Norge nu använder det här tillfället till att ändra sina regler för att försöka få norrmän att handla i Norge i stället som en del av detta kommer vi att behöva ställa om och hitta förutsättningar för nya och växande företag i Strömstad.

Det gör att regionalkännedomen och kommunens kännedom om förutsättningarna just i Strömstad blir väldigt viktiga i sammanhanget. Därför är de kontakter och de kontaktytor som vi nu jobbar upp tillsammans med Tillväxtverket och Arbetsförmedlingen jätteviktiga här. Det arbetet är pågående och har varit så länge.

Det innebär givetvis inte att man kan slå sig till ro och säga: Nu talar vi med Strömstad. Det gäller att hela tiden identifiera vilka verktyg som är rimliga. Vad är det som vi har på plats, och vad är det som vi vet kommer?

En viktig fråga i sammanhanget som kommer att innebära att kommuner och regioner kan jobba med regional utveckling på ett kraftfullt sätt är de EU-pengar som vi än så länge utgår ifrån kommer från Bryssel. Det är dels sådant som beslutades kopplat till MFF och som av olika skäl ligger på vänt i Bryssel för att de sista besluten ska fattas. Det är 3,3 miljarder för Sveriges räkning som ska in i systemet.

Det är klart att det kommer att påverka vilka riktade insatser man kan göra utifrån en regions och en kommuns förutsättningar på ett enormt kraftfullt sätt. Sedan kan vi inte vänta på det hur länge som helst, men vi räknar med att beslut kommer att fattas före jul. Det måste till för att EU:s budget ska kunna rulla i övrigt. Det ligger alltså i närtid.

Anf. 75 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är uppenbart att jag och landsbygdsministern inte har riktigt samma syn på verkligheten och vad som har gjorts och inte gjorts från regeringens sida. Min bestämda uppfattning är att vi har haft en regering som har varit alldeles för passiv och för långsam.

När det gäller till exempel omställningsstöd var det någonting som jag lyfte här efter sommaren. Det är glädjande att Tillväxtverket häromvekan kom med ett beslut om att man ska finansiera en halv miljon – om jag är rätt underrättad – till ett omställningskontor. Det är, fru talman, ändå småpotatis i sammanhanget. Jag kan konstatera att bara gränshandeln i Strömstad de senaste tio åren har inbringat drygt 12 miljarder i momsintäkter.

Jag kan tycka att man från regeringens sida absolut ska titta på hur man kan stödja en omställning i Strömstad om det är så att till exempel gränshandeln inte kommer tillbaka till de historiskt höga nivåer som den har haft. Men jag tror ändå – det är min bestämda uppfattning – att det är bättre att vi gör allt vad vi kan för att rädda i grunden livskraftiga och konkurrenskraftiga företag som kommer att få tillbaka sina kunder, om än kanske inte i precis samma utsträckning som tidigare, när vi förhoppningsvis kan återgå till en mer normal tillvaro.

Därför är det viktigt med den typ av insatser som jag specifikt frågade ministern om och som jag inte fick svar på, nämligen: Kan man tänka sig från regeringens sida att sjösätta ett särskilt stöd för företag som har tappat till exempel 90 procent i omsättning för att överbrygga en tid och kunna pausa uppsägningar? Kan man tänka sig andra mer generösa permitteringsersättningar?

Det jag kan konstatera är att till exempel det omsättningsstöd som regeringen har sjösatt var som sämst utformat under sommaren. Då var stödnivåerna som lägst. Det är alltså under de månader som turistföretagen och gränshandeln har sin viktigaste och största tid under året. Då fick man så låg ersättning från staten som möjligt.

Jag konstaterar att de åtgärder som regeringen hittills har sjösatt inte har varit direkt skraddarsydd för Strömstad utan snarare tvärtom.

Anf. 76 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att man gör både och såväl i Strömstad som på andra ställen. Man behöver titta både på att övervintra och på att ha verktyg för omställning. Man måste se till vad man har gjort och hur man kan skruva i systemen. Det är också mitt svar på frågan.

Vi fick in en skriftlig framställan från Strömstad kring detta för någon vecka sedan, och vi utesluter ingenting. Vi följer frågorna, och vi justerar utifrån de behov man ser finns och utifrån de verktyg som vi tror är bra och lämpliga.

Jag kan konstatera att interpellationen var ställd till arbetsmarknadsministern, och mycket av brödtexten i den handlar om den varselvåg som har drabbat Strömstad och som ju är förfärlig. Vi förutsätter att vi jobbar allt vad vi kan för att rädda de företag som finns och för att skapa förutsättningar för nya företag.

Dock kan jag också notera att Johan Hultberg inte säger ett ord om de människor som blir arbetslösa i sammanhanget, de som har blivit arbetslösa och de som är arbetslösa just nu.

Jag kan även konstatera att det är lite beklämmande i sammanhanget, och även lite talande, att den största skillnaden mot det som regeringen faktiskt gör och det som skiljer i sak, och inte bara i retorik, handlar om att Moderaterna är väldigt angelägna om att ta bort de förstärkningar av a-kassan som regeringen har infört. Vi har också föreslagit att de ska förlängas på samma sätt som vi vill förlänga företagsstöden. Det handlar om golvet och taket. Men det är visst inte en prioriterad och viktig fråga.

Det är klart att i ett läge där en kommun och en region behöver jobba med att aktivt ta hand om de här frågorna är det inte bara en fråga om att lämna individer i sticket; det är också en fråga om en övervältring av kostnader till exempelvis kommunerna för ett särskilt bistånd och annat om det här blir långvarigt. Det är inte heller någonting som tycks bekymra Moderaterna.

Däri ligger den största skillnaden i vår politik. När det handlar om stöd som ges till företag vill man justera på marginalen. Man har inte mer pengar i sin budget för det här. Men när det gäller stödet till de arbetslösa står man helt svarslös.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2020/21:55 Språkplikt – deltagande i vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) för rätt till försörjningsstöd

2020/21:57 Lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner skulle förlängas till och med fredagen den 15 januari 2021.

COM(2020) 725 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en förstärkt roll för Europeiska läkemedelsmyndigheten vid krisberedskap och krishantering avseende läkemedel och medicintekniska produkter

COM(2020) 726 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 851/2004 om inrättande av ett europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar

COM(2020) 727 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa och om upphävande av beslut nr 1082/2013/EU

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 7 december

2020/21:219 Den väpnade konflikten om Nagorno-Karabach mellan Armenien och Azerbajdzjan

av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:220 Åtgärder mot minskningar av djurpopulationer

av *Staffan Eklöf* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:221 Upprätthållande av kollektivtrafikservice

av *Patrik Jönsson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:222 Skatten på avfallsförbränning

av *Eric Westroth* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:223 Avfallsförbränningsskatten

av *Angelica Lundberg* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 7 december

2020/21:864 Problem med bidrag till etniska organisationer

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:865 Anklagelser om bedrägeri och korruption i Globala miljöfonden

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2020/21:866 Uppgifter från utrikesministern

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:867 En bättre fungerande smittspårning

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:868 Den nationella politiken för flygverksamheten i hela landet

av *Anders Åkesson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:869 Riksarkivet i Ramsele

av *Helena Lindahl* (C)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:870 Kostnadsansvaret för vaccination mot covid-19

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:871 Vaccinationen mot covid-19

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:872 Sveriges stöd till demokratiaktivisterna i Hongkong

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:873 Möte om Estonia

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:874 Införande av tjänstemannaansvar

av *Jörgen Berglund* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:875 Hantering av azerbajdzjanska krigsbrott

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:876 Hållbarhetsstyrning inom bolagsrätten

av *Mikael Eskilander* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:877 Åtgärder för småskaligt fiske

av *Sanne Lennström* (S)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:878 Taxonomin

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:879 Juristutbildning vid Mittuniversitetet

av *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:880 Dispens för taxameter

av *Maria Malmer Stenergård* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:881 Äldres möjligheter till friluftsliv som friskvård

av *Cassandra Sundin* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:882 Likvärdig värdering av arbetstillfällen

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:883 Statlig vägledning inom barnrätten

av *Mikael Eskilander* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:884 Synliggjorda arbetsgivaravgifter

av *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet *Lena Micko* (S)

2020/21:885 Taktisk transportflygförmåga

av *Roger Richthoff* (SD)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2020/21:886 FN:s utvecklingsorganisationer

av *Mats Nordberg* (SD)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2020/21:887 Ishockey-VM i Belarus

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2020/21:888 Likvärdig betygsättning

av *Mikael Damsgaard* (M)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:889 Ett nordiskt ministerråd för infrastruktur, trafik och transporter

av *Hans Wallmark* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:890 Nya arresteringar i Hongkong

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:891 Utbetalning av lån till paketresebranschen

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet *Lena Micko* (S)

2020/21:892 Nedstängd samhällsservice i Linköping efter personrån

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2020/21:49

8 december

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.07.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 37 (delvis)
och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Ärenden för bordläggning	2
§ 5 Svar på interpellationerna 2020/21:182 och 204 om taxonomi	3
Anf. 1 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	3
Anf. 2 LARS HJÄLMERED (M).....	4
Anf. 3 JAN ERICSON (M)	5
Anf. 4 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	6
Anf. 5 LARS HJÄLMERED (M).....	7
Anf. 6 JAN ERICSON (M)	8
Anf. 7 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	9
Anf. 8 LARS HJÄLMERED (M).....	10
Anf. 9 JAN ERICSON (M)	11
Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	11
§ 6 Svar på interpellationerna 2020/21:190 och 207 om EU- förslaget om taxonomi	12
Anf. 11 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	12
Anf. 12 JOAR FORSSELL (L)	13
Anf. 13 JAN ERICSON (M)	14
Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	15
Anf. 15 JOAR FORSSELL (L)	16
Anf. 16 JAN ERICSON (M)	17
Anf. 17 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	18
Anf. 18 JOAR FORSSELL (L)	20
Anf. 19 JAN ERICSON (M)	20
Anf. 20 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	21
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:147 om en flexibel föräldraförsäkring	21
Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	21
Anf. 22 LINDA LINDBERG (SD)	22
Anf. 23 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	23
Anf. 24 LINDA LINDBERG (SD)	24
Anf. 25 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	25
Anf. 26 LINDA LINDBERG (SD)	26
Anf. 27 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	26
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:170 om kapacitetsbrist i Skåne och övriga Sverige	27
Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	27
Anf. 29 LARS HJÄLMERED (M).....	28
Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	29
Anf. 31 LARS HJÄLMERED (M).....	30
Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 33 LARS HJÄLMERED (M).....	32
Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:165 om den tillfälliga lagen

om utökat mandat för regeringen under pandemin..... 33

Anf. 35	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	33
Anf. 36	JAN ERICSON (M)	34
Anf. 37	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	35
Anf. 38	JAN ERICSON (M)	36
Anf. 39	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	37
Anf. 40	JAN ERICSON (M)	37
Anf. 41	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	38

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:180 om överförskrivning

och missbruk av narkotikaklassade läkemedel 38

Anf. 42	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	38
Anf. 43	JOHAN HULTBERG (M)	39
Anf. 44	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	40
Anf. 45	JOHAN HULTBERG (M)	41
Anf. 46	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	42
Anf. 47	JOHAN HULTBERG (M)	42
Anf. 48	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	43

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:181 om bättre tillgång till

läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende 44

Anf. 49	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	44
Anf. 50	JOHAN HULTBERG (M)	45
Anf. 51	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	46
Anf. 52	JOHAN HULTBERG (M)	47
Anf. 53	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	48
Anf. 54	JOHAN HULTBERG (M)	49
Anf. 55	Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	49

Ajournering..... 50

Återupptaget sammanträde..... 50

§ 12 Svar på interpellation 2020/21:177 om barn och

ungdomar som slutar idrotta 50

Anf. 56	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	50
Anf. 57	ANGELIKA BENGTSSON (SD)	51
Anf. 58	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	52
Anf. 59	ANGELIKA BENGTSSON (SD)	53
Anf. 60	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	54
Anf. 61	ANGELIKA BENGTSSON (SD)	55
Anf. 62	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	55

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:202 om bidrag till

extremism i civilsamhället 56

Anf. 63	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	56
Anf. 64	JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	57
Anf. 65	Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	58
Anf. 66	JONAS ANDERSSON i Linköping (SD)	59

Prot. 2020/21:49

8 december

Anf. 67 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	60
Anf. 68 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD).....	60
Anf. 69 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	61
§ 14 Svar på interpellation 2020/21:183 om arbetsmarknaden	
i Strömstad	61
Anf. 70 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	61
Anf. 71 JOHAN HULTBERG (M)	62
Anf. 72 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	63
Anf. 73 JOHAN HULTBERG (M)	64
Anf. 74 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	66
Anf. 75 JOHAN HULTBERG (M)	67
Anf. 76 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	68
§ 15 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	68
§ 16 Anmälan om interpellationer	69
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	69
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.07.	71